

TYÖJÄRJESTYS IA ESITYKSET

*Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto (SAK) r.y:
seitsemännelle varsinaiselle edustajakokoukselle*

VII

Edustajakokous pidetään Helsingin työväentalon juhla-
salissa alkaen torstaina 27. kesäkuuta 1956 kello 10.00

TYÖJÄRJESTYS

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto (SAK) r.y:n seitsemännessä sääntömääräisessä-edustajakokouksessa 27. ja sitä seuraavina päivinä kesä-kuuta 1956.-

1. Kokouksen alkutoimenpiteet:
 - a) kokouksen avaus,
 - b) kutsuvieraiden tervehdykset,
 - c) edustajain nimenhuuto,
 - d) kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen.
2. Kokousvirkillijain vaalit:
 - a) puheenjohtajain vaali,
 - b) sihteerien vaali,
 - c) pöytäkirjan tarkastajain vaali,
 - d) ääntenlaskijain vaali.
3. Kokouksen työjärjestyksen ja kokoussääntöjen hyväksyminen.
4. Valiokuntien vaalit:
 - a) järjestävä valiokunta,
 - b) menettelytapavalioikunta,
 - c) sääntövaliokunta,
 - d) järjestömuotovaliokunta,
 - e) raha-asiain valiokunta,
 - f) valistusasiaan valiokunta.
5. Kertomukset SAK:n toiminnasta vuosilta 1951—55.
6. SAK:n sekä sen kustantamien lehtien "Palkkatyöläinen" ja "Löntagaren" tilikertomukset vuosilta 1951—56.
7. Vastuuvapauden myöntäminen työvaliokunnalle ja valtuustolle.
8. Katsaus toimintaan vuoden 1956 aikana.
9. Palkka- ja talouspoliittiset kysymykset:
 - a) ammattiyhdistysliikkeen lähiaikaa koskeva talous- ja palkkapoliittinen ohjelma sekä suhtautuminen suunnitelmalliseen talouteen,

- b) jäsenjärjestöjen palkkapolitiikkaa koskevat esitykset edustajakokoukselle,
 - 1. varsinaiset palkkapolitiikkaa koskevat esitykset,
 - 2. palkkojen indeksisidonnaisuutta koskevat esitykset,
 - 3. samapalkkaisuutta koskevat esitykset,
 - 4. viran- ja toimenhaltijain palkkausta koskevat esitykset,
 - 5. palkallisia pyhiä ja vapun päivän palkkaa koskevat esitykset,
 - 6. paikkakuntaluokitusta koskevat esitykset, ja
 - 7. eräitä muita palkkapolitiikkaa koskevia esityksiä.
 - c) verotusta koskevat esitykset,
 - d) eräitä muita talouspolitiikkaa koskevia esityksiä.
- 10. SAK:n sääntöjä, järjestödemokratiaa koskevat esitykset ja sääntöjen muutokset.**
- 11. SAK:n äänenkannattajia koskeva esitys.**
- 12. Järjestömuotoja, liittorajoja sekä jäsenyyttä koskevat esitykset.**
- 13. Järjestö-, valistus- ja kasvatustyötä koskevat esitykset**
- 14. Työntutkimuksia ja rationalisointia koskevat esitykset.**
- 15. SAK:n kansainväliset suhteet.**
- 16. Sosiaaliset uudistukset:** -
- a) työaika koskevat esitykset,
 - b) vuosilomaa koskevat esitykset,
 - c) sosiaalista turvallisuutta ja työlainsäädäntöä koskevat esitykset,
 - d) luottamusmiesten asemaa koskevat esitykset,
 - e) eläkekysymykset,
 - f) työttömyysvakuutusta koskevat esitykset,
 - g) naisten ja lasten suojelua koskevat esitykset, ja
 - h) ammattientarkastusta ja ammatinvalinnan ohjausta koskevat esitykset.
- 17. Sekalaisia esityksiä.**
- 18. Edustajain päivärahan suuruuden määrittäminen.**
- 19. SAK:n puheenjohtajan ja toisen puheenjohtajan vaali.**
- 20. SAK:n työvaliokunnan vakinaisten jäsenten, henkilökohtaisten varajäsenten ja yleisvarajäsenten vaali.**
- 21. SAK:n valtuuston vakinaisten ja varajäsenten vaali.**
- 22. SAK:n tilintarkastajain ja heidän varamiestensä vaali.**
- 23. Kokouksen lopettaminen.**

9. Palkka- ja talouspoliittiset kysymykset:

a) Ammattiyhdistysliikkeen lähiaikaa koskeva talous- ja palkka-poliittinen ohjelma sekä suhtautuminen suunnitelmalliseen talouteen.

ESITYS N:ö 1

Talouspoliittinen alustus SAK:n VII edustajakokoukselle

Johdanto

;

Kulunut kausi SAKm VI:sta edustajakokouksesta v. 1951 merkitsee huomattavaa talouspoliittista kehitystä. Tänä viisivuotisjaksona on ammattiyhdistysliike joutunut ottamaan kannan sellaisiinkin talouspoliittisiin asiaryhmiin, joita aikaisemmin ei ole tehtäväpiiriimme sisältänyt. Tämän seurauksena ammattiyhdistysliikkeen talouspoliittiset taistelutehtävät -ovat lisääntyneet ja kiteytyneet selviksi päämääriksi. Eräs tunnusmerkillinen piirre kehitykselle koko talouspolitiikkaa ajatellen viime vuosina on ollut taloudellisten suurjärjestöjen vaikutusvallan lisääntyminen. Ammattiyhdistysliikkeen osalla on kehitys tässä suhteessa ollut erikoisen merkittävä.

Edellistä edustajakokousta edeltäneet vuodet olivat merkinneet maamme talouselämässä jatkuvaa inflaatiokehitystä. V. 1951 edustajakokous pidettiin olosuhteissa, jolloin SAK oli osapuolena ns. linnarauhasopimuksessa, jonka avulla pyrittiin eri taloudellisten intressipiirien yhteisvoimin luomaan edellytyksiä tasapainoiselle talouskehitykselle. Keskusjärjestömme mukaantulo tätä tarkoitettavaan politiikkaan rakentui sille käsitykselle, että inflaatiosta ei ole palkansaajille mitään hyötyä, vaan että kehityksen vakaantuminen on nousevan elintason perusedellytys. SAKm talouspolitiikka on koko kuluneen viisivuotiskauden johdonmukaisesti seurannut näitä viime edustajakokouksemme hyväksymiä peruslinjoja. Pyrkimykset pysyvien edellytysten luomiseen hyvinvoinnin nousulle ovat taholtamme olleet jatkuvasti etualalla taloudellisista suhdanteista ja erilaisista talouspoliittisista vaiheista huolimatta.

Vuonna 1951 eli talouselämämme voimakkainta sodanjälkeistä laajentumisen kautta. Tämä taloudellinen nousu, joka jatkui pitkälle vuoden 1952 puolelle, ei ollut kuitenkaan riittävän pysyvällä ja tasapainoisilla perusteilla. Sängen nopea tuotannon, työllisyyden ja elintason nousu johtui ohimenevästä kansainvälisestä korkeasuhdanteesta, jonka hillitsemiseen ja vahingollisten vaikutusten estämiseen SAKm ponnistelut eivät riittäneet. Suurten vientivoittojen annettiin pääomapiirien talouspoliittisen jarrutuksen seurauksena levitä yhteiskuntatalouteemme ja vientituotantomme kustannusten sallittiin vapaasti nousta.

Näin ollen ei ollut mahdollisuutta välttää talouselämäämme v. 1953 kohdanneesta takaiskusta. Kun vientituotantomme tuotteistaan saamat hinnat laskevat normaalitasolle, syntyi meillä teennäinen taloudellista laskukautta muistuttava tilanne. Vientiteollisuuden varastot olivat täynnä ylikorkealla hinnalla

hankittua raaka-ainetta ja useiden päävientituotteittemme tuotanto kohtasi tilapäisesti vaikeuksia. Taloudellinen pessimismi levisi myös muille elinkeinoelämän aloille ja porvarillisten piirien taholta ryhdyttiin laajaan kampaailuun, joka tähtäsi siihen, että ammattiyhdistysliikkeen kannanottojen vastaisesti korkeasuhdanteen aikana tehdyt virheet olisi korjattu palkansaajien elintason kustannuksella. Ongelmat pyrittiin ratkaisemaan palkkojen yleisellä alentamisella, työntekijäin saavuttamien sosiaalisten etujen vähentämisellä sekä suomalla tuotantoelämälle kohtuuttoman suuria helpotuksia verotuksessa.

Ammattiyhdistysliikkeen, piirissä oltiin sängen hyvin tietoisia siitä, että vaikeudet olivat luonteeltaan tilapäisiä ja epäonnistuneen suhdannepolitiikan seurauksia. Näin ollen oli itsestään selvää, että ammattiyhdistysliikkeen oli päätäväisesti asetettava torjumaan näitä yrityksiä. Tämä torjuntataistelu onnistui, ja kun myös talouselämän reaalityöntekijät v. 1953 loppupuoliskolla osoittivat taloudellisen kriisin vain kuvitteluksi, pystyttiin pääomapiirien tulonsiirtoyritykset lopullisesti torjumaan.

Vuosi 1954 muodostui uudeksi taloudellisen nousun vuodeksi. Tällä keralla ei tuotannon nousu kuitenkaan perustunut maailmanmarkkinoiden keinotekeisiin liikkeisiin, vaan se johtui taloutemme tuotantopohjan tasaisesta noususta sekä vientinäköalojemme ilmeisesti pysyvistä parantumisesta. Kansantulon nousu muodostui v. 1954 parantuneen työllisyyden ja nousevan tuotannon ansiosta niin huomattavaksi kuin 9 %:ksi. Vuosi 1955 oli taloudellisilta tunnusmerkeiltään suuressa määrin edellisen vuoden kaltainen. Kansantulon ja tuotannon vauhti hidastui kuitenkin huomattavasti, koska enää ei ollut normaalin käytön ulkopuolella olevia tuotantovaroja käytäntöön otettavaksi siinä määrin kuin edellisenä vuonna. Vuosi 1956 tulee ilmeisesti myös olemaan suhteellisen tasaisen korkeasuhdanteen aikaa, joskin eräät tuotantolat ovat joutuneet tuotantovaikeuksienkin eteen.

Taloudellisenä kokonaisuutena muodostavat vuodet 1951—56 positiivisen kehityskokonaisuuden. Tapahtuneesta takaiskusta huolimatta on reaalisen kansantuloksen nousu ollut keskimäärin yli 4 % vuodessa. Teollisuustuotannon reaalimäärä ylitti viime vuonna 15 %:n v. 1951 tason ja teollisuustuotantomme on jo yli kaksinkertainen vuoteen 1938 verrattuna. Tuntiansioiden nousu teollisuudessa on v. 1951 lähtien ollut keskimäärin n. 3 % vuodessa ja tämä on huomattavasti ylittänyt elinkustannuksissa samaan aikaan tapahtuneen kehityksen. Normaalin palkansaajaperheen elintasossa on kuluneena viisivuotiskautena tapahtunut yli 10 %:n tosiasiallinen nousu. Nousevan hyvinvoinnin kehitykselle voidaan luonnollisesti asettaa vielä suuremman nopeuden vaatimuksia, mutta kehitys tällaisenaan lienee vastannut niitä mahdollisuuksia, joita talouselämässämme on ollut.

SAK on joutunut viime vuosina aikaisempaa laajemmasta määrin vaikuttamaan maamme hallitusten talouspoliittisten ohjelmien muodostamiseen. Eräs keskeinen sija on tällöin ollut pyrkimyksellämme välttämättömyystarvikkeiden kuluttajahintojen alentamiseen. Tähän suuntaan on vaikutettu suuresti sillä, että sotavuosilta peräisin oleva liikevaihtovero on poistettu käytännöllisesti katsoen kaikilta välttämättömyyshyödykkeiltä. Eri vuosina on ollut voimassa «rii suuria hinnanalennusmäärärahoja, joiden avulla peruselintarvikkeiden kuluttajahintoja on pyritty pitämään alhaisina. Elintarvikesubventioiden olemassaolo on ollut jatkuvien taisteluiden takana ja niiden käytön suhteen on toisaalta tapahtunut myös väärinkäytöksiä siten, että tuottajien saama osuus hinnanalennuskorvauksista on noussut suhteettoman suureksi.

Hallitsevat pääkysymykset SAK:n talouspolitiikassa kuluneena viisivuotiskautena ovat olleet

- a) inflaation pysäyttäminen ja rahanarvon vakaannuttaminen,
- b) taloudellisen suunnitelmallisuuden ja ohjelmallisuuden lisääminen, sekä
- c) nykyaikaisen työllisyyspolitiikan aloittaminen ja harjoittaminen.

Kaikkien näiden pääkysymysten osalta on tapahtunut eteenpäin menoa,

' asiaryhmästä huolehtiminen vaatii lisääntyneitä ponnistuksia aatavoitteiden asettamista. Harkittaessa sitä tehtäväryhmää, johon uistysliikkeen ensisijainen huomio on tulevassa talouspolitiikassa ctävä, muodostavat nämä kysymykset edelleen kivijalan.

I. Taloudellinen suunnitelmallisuus ja ohjelmallisuus

Ammattiyhdistysliike on aina asettanut yleisen edun yksityisen edun edelle. Ammattiyhdistysliikkeen keskeinen toimintapäämäärä on mahdollisimman hyvien taloudellisten hyvinvointiedellytysten turvaaminen palkansääjälupkalle. Käytännön kokemukset osoittavat kiistattomasti, että perusehto tehokkaaseen taloudelliseen toimintaan on pitkälle suunniteltu ja organisoitu tuotanto. Suunnitelmallisuuden periaate osoittaa käytännössä ylivoimaisuutensa yhtä hyvin yksityistaloudessa kuin eri asteisissa tuotannollisissa yhdistelmissäkin. Niin hyvin kuin suunnitelmallisuus on ehdoton periaate jokaisen yksityisen tuotantolaitoksen toimintaa järjestettäessä, niin aivan samoin suunnitelmallisuuden tulee olla keskeinen silloin, kun on kyseessä verrattomasti monimutkaisempi taloudellinen elimistö, kansantalous.

Ohjelmallisen talouden moraalinen perusta.

Taloudellisen suunnitelmallisuuden ja ohjelmallisuuden astuminen talouselämän normaaliksi toimintajärjestykseksi merkitsee kansanvaltaisen yhteiskuntamuodon vallitessa taloudellisen kansanvallan periaatteen toteuttamista. Taloudellisen päättävällän siirtäminen yksityisten, tuotantovälineitä omistavien piirien käsistä koko yhteiskuntaa edustavien elinten Täsiin merkitsee jokaisessa yksityistapauksessa kansanvallan voittoa ja yhteisen edun astumista yksityisen edun edelle.

Kiinnipääseminen kansantaloudelliseen päättävältäan on erityisen tärkeä tavoite kansanvaltaiselle ammattiyhdistysliikkeelle, koska ammattiyhdistysliike edustaa taloudellisen toiminnan voimakkainta ja välttämättömintä panosta, työtä. Nykyaikaista erikoistunutta ja teollistunutta yhteiskuntaa ei olisi syntynyt eikä se säilyttäisi toimintakykyään ilman yhä kehittyvää ja monipuolistuvaa työvoiman panosta.

Työ on myös ainoa alkuperäinen tuotantotekijä. Olemassaoleva pääoma, tuotantomenetelmät, kehitystä merkinneet tuotannolliset uudistukset ja keksinnöt ovat kaikki aikaisemmin suoritetun työn ilmenemismuotoja. On näin ollen ainoa luonnollinen järjestelmä, että- työntekijöillä ja heitä edustavilla elimillä on heille luonnostaan kuuluva osuus kansantalouden yleissuunnittelussa sekä tuotantopäätösten yleisiä edellytyksiä ja yksityiskohtia luotaessa. •Taloudellisen tehokkuuden ja henkilökohtaisen vastuun periaatteet ovat ainoat, jotka käytännössä asettavat rajoja tämän periaatteeseen pitkälle vie-tyyn soveltamiseen.

Ammattiyhdistysliikkeen velvollisuus on tämän vuoksi laajentaa talouselämän suunnitelmallisuutta ja toimia tämän ohella oman asemansa vahvistamiseksi kansantaloudellisten päätösten teossa. Talouselämä on kaikkien työtä oman ja yhteisen edun nimessä. Tämä ominaisuus edellyttää kokonaisohjelmaa, jonka sisältö ja muodot määräytyvät tuotantoprosessin eri tekijöiden suhteellisen arvon ja merkityksen mukaan. Työvoima ja työn tekijät eivät voi olla ulkopuolella eivätkä sivuutetussa asemassa niistä kysymyksistä päätettäessä, jotka ovat elintärkeitä heille elin- ja kehitysmahdollisuuksien suhteen.-

Näillä syillä on **pyrkimys ohjelmalliseen, kokonaissuunnitelmien mukaa toimivaan talousjärjestelmään amattiyhdistysliikkeen keskeinen taloudellinen tavoite**. Amattiyhdistyspolitiikan käytännön tavoitteet ovat viime kädessä ratkaisevasti riippuvaisia siitä, miten tuotantoelämän kulkua **ohjataan**; siitä riippuu ratkaisevasti työmahdollisuuksien säilyminen, mahdollisuudet paremmin palkattuun työhön, elin- ja ansiotason yleinen kohoaminen, työn sosiaalinen arvostus ja työntekijäin turvallisuus.

Suunnitelmallisuuden käytännölliset perusteet-

Suunnitelmallisen talousjärjestelmän vastakohta on yksityiseen voitontavoitteluun perustuva kahlitseminen markkinatalous. Meillä nykyisin vallitseva talousmuoto ei ole luonteeltaan luettavissa kumpaankaan näistä, vaan vallitseva talousjärjestelmä on sekamuototalous, jossa on piirteitä kummastakin.

Yksityisen voitontavoittelun kannustama talousjärjestelmä ei ole pystynyt taloudellisesti, sosiaalisesti eikä moraalisesti tyydyttämään ihmiskunnan taloudellisia tarpeita. Kokonaisetujen sivuuttaminen taloudellisia päätöksiä tehtäessä on johtanut taloudellisten voimavarojen tuhlaukseen epäonnistuneen yritteliäisyyden, epätarkoituksenmukaisen työvoiman- ja pääomankäytön, turhan ja taloudellisia arvoja tuhoavan kilpailun sekä järjestelmän hajanaisuuden muodossa. Jakautuminen pieniin ja keskenään kilpaileviin talousyksiköihin on johtanut etuvastakohtien kärjistymiseen ja takaiskuihin inhimillisessä kehityksessä. Vaikka kilpailu eräänä taloudellisen toiminnan kiihottamismuotona on yleisesti hyväksyttävä, niin taloudellisen kilpailun kärjistyminen ei saa johtaa siihen, että työntekijäin toimeentulo, heidän henkilökohtaiset elin- ja työmahdollisuutensa ja työvoimansa tuhlataan ja alistetaan hyvinvoinnille itselleen vieraiden kilpailunäkökohtien palvelukseen.

Yksityisen voiton tavoitteluun perustuvan talousjärjestelmän suurin käytännön puute on se, että se järjestelmämuotonsa pakosta johtaa taloudellisiin nousu- ja laskukausiin, työvoiman ylikysyntään tai työttömyyteen, kehitykselle vaarallisiin heilahteluihin rahan arvossa ja talouselämän tasapainon katoamiseen. Suunnitelmallisen talouspolitiikan suurin käytännön voitto on jo tähänastisten kokemusten perusteella* se, että määrätietoisella talouselämän ohjauksella päästään tässä suhteessa paljon parempiin tuloksiin, Toisaalta voidaan talouselämän sisäsyntyisiä heilahteluja estää ja toisaalta tehokkaasti hillitä sellaisten suhdannetekijöiden vaikutuksia, jotka ovat peräisin ulkomaisten markkinatekijöiden muutoksista.

Taloudellisen suunnittelun laajentaminen.

Taloudellista suunnitelmallisuutta voidaan periaatteessa harjoittaa kokonaan riippumatta siitä, kenen omistuksessa tuotantokoneisto on. Sen sijaan taloudellisen suunnittelun olemassaolo edellyttää suunnittelun suorittajana valtiota. Valtiovallan velvollisuutena tulee olla talouspolitiikan ja (Talouselämän kulun ohjaaminen kansakunnan ja sen jäsenten hyvinvointipäämäärien mahdollisimman korkeasteisen toteuttamisen suuntaan.

Käytännöllisistä syistä on pyrittävä laajentamaan suunnittelutoimintaa myös toisilta perusteilta. Tähän on Suomessa amattiyhdistysliikkeen toimesta pyritty tuotantokomiteatoiminnan alkuunsaattamisen avulla. Tämän luoritoinen neuvoa-antava suunnittelu- ja tuotannonohjaustoiminta on meillä kuitenkin jäänyt toistaiseksi vaille laajempaa merkitystä. Siksi on jatkettava pyrkimyksiä tuotantokomiteatoiminnan laajentamiseksi sellaisiin mittasuhteisiin, joissa tuotannollinen suunnittelu ja tuotantoalojen työntekijäin yhteistoiminta voi johtaa parempiin käytännön tuloksiin. On pyrittävä luomaan eri

tuotantoelämän aloille tuotantokomiteoita korkeampia, koko tuotantoalaa edustavia yhteistyöelimä, jotka organisoitaisiin valtakunnallisesti pysyviksi neuvostoiksi, joiden jäsenet edustaisivat puoliksi työnantaja- ja puoliksi työntekijäpuolta ja jotka käyttäisivät suunnittelutyössä apunaan eri alojen asiantuntijoita.

Käytännön taloussuunnittelun nykyvaihe.

Sodan jälkeinen talouspoliittinen kehitys maassamme on merkinnyt eri aloille ulottuvan taloussuunnittelun toimeenpanoa» Eri taloudelliset etupiirit ovat taloussuunnittelussa aktiivisesti mukana ja myös ammattiyhdistysliikkeen panos käytännön työssä on merkittävä. Taloussuunnittelun organisointi on kuitenkin edelleen hajanaista ja käytännössä tuottaa huomattavaa haittaa, että samoja asioita saatetaan käsitellä eri elimissä ja usein siten, että näillä ei ole riittävää tietoa toistensa työstä ja sen vaiheista.

Tämän vuoksi on mitä välttämättöminä," että taloushallintoa ja erilaista taloudellista suunnittelu- ja tutkimustyötä yhdistämään perustetaan suunnittelu- tai talousministeriö. Tämä on välttämätöntä myös valtion talouspoliittisten asioiden järjestelmällisen hoidon sekä riittävän talouspoliittisen vastuun toteuttamisen kannalta. Nykyisin valmistellaan ja ratkaistaan elintärkeitä kansantaloudellisia kysymyksiä lähes kaikissa ministeriössä ja aseissa niiden alaisissa keskusvirastoissakin. Yleis- ja taloudellisen keskityksen kannalta olisi välttämätöntä, että talouspoliittisesti elintärkeät virastot esim. kululaitosten ja yleisten töiden ministeriön työvoimaosasto, sosiaaliministeriön hinta- ja palkkaosasto, valtiovarainministeriön kansantalousosasto, kauppa- ja teollisuusministeriön teollisuusosasto, talouspoliittinen suunnittelutoimisto, valtakunnansuunnittelutoimisto sekä useat valtion taloudelliset tutkimuslaitokset olisivat keskitetyt saman ministeriön alaisia.

Eri taloudellisten etupiirien myötävaikutus suunnittelutyössä on ehkä parhaiten toteutunut talousneuvoston sekä sen edeltäjän talouspoliittisen suunnitteluneuvoston työn yhteydessä. Nämä elimet on perustettu ammattiyhdistysliikkeen vaatimusten tuloksena ja käytännöllinen työskentely näiden piirissä on johtanut taloudellisen suunnitelmallisuuden ja ohjelmallisuuden vaatimusten tunnustamiseen myös muiden etupiirien taholla. Varsin monia niin rahan- arvo- kuin pitemmän tähtäimen talouskehitystäkin koskevia kysymyksiä on voitu näiden työn piirissä saattaa tyydyttävään ratkaisuun. Toisaalta on kuitenkin todettava, että näiden neuvostojen voimasuhteet, jotka ovat määräytyneet vallitsevien poliittisten voimasuhteiden mukaisesti, ovat estäneet tulokseen pääsyn useiden suhdannepoliittisesti elintärkeiden kysymysten suhteen.

Suunnittelutyön kehittäminen.

Suurin käytännön puute taloussuunnittelussamme on edelleen se, että olemassaolevilla suunnitteluelimillä ei yleensä ole ratkaisevia päätösvaltuuksia. Tärkeimmäksi suunnittelutyön kehittämisen päämääräksi onkin katsottava taloudellisten päätäntävaltuuksien siirtäminen mahdollisuuksien mukaan ja parlamentaarista valtojärjestystämme loukkaamatta sellaisille suunnitteluelimille, joissa vapailla taloudellisilla järjestöillä on avainasema. Tällainen tavoite yhdistettynä taloudellisen suunnitteluorganisaation keskittämiseen luo nykyistä paremmat mahdollisuudet sille, että kaikkien eri etupiirien talouspolitiikka voidaan yhdistää ja keskittää taloudellisen tasapainon ylläpitämiseksi ja kansantalouden rakenteen kehittämiseksi siten, että työn tuottavuuden nousulle luodaan parhaat mahdolliset edellytykset.

Valtakunnansuunnittelu ja aluesuunnittelu.

Suunnittelutyön teknillistä ja alueellista puolta • edustaa valtakunnan- ja aluesuunnittelu. Valtakunnansuunnittelu sisältää kokonaisselvitysten laatimisen siitä, millaisia taloudellisia voimavaroja yhteiskunnassa on sekä siitä, miten nämä voitaisiin parhaiten ja yhteiskuntaa eniten hyödyttävästi käyttää hyväksi. Valtakunnansuunnittelun kokonaisnäköalat määräävät myös sen rungon, jonka tulee antaa suuntaa maassa harjoitettavalle elinkeinopolitiikalle. Eräs perusedellytys on, että elinkeinojen kehitys on sisäisesti sopusuhteista. Niinpä uuden teollisuuden rakentaminen edellyttää, että riittävän aikaisessa vaiheessa otetaan huomioon työvoimakysymykset, voimansaantimahdollisuudet, raaka-ainevarojen mahdollisimman edullinen hyväksikäyttö, kuljetuskysymykset jne. Erityistä painoa tulee valtakunnansuunnittelun kokonaisnäköaloille antaa liikenne- ja kuljetuskysymysten käsittelyn osalta. Näin toisaalta siksi, että liikenne- ja kuljetusolojen järjestäminen on eräs perusehto uuden tuotannon perustamisen kannalta sekä toisaalta siksi, että liikenneoloja tarkoituksenmukaisesti kohottamalla voidaan esim. pysyvien työttömyysalueiden taloudellisia edellytyksiä oleellisesti parantaa."

Aluesuunnittelu merkitsee näiden samojen kysymysryhmien käsittelyä ja elinkeinojen sopusuhteisuudesta huolehtimista silmälläpitäen pienempiä talousyksiköjä so. eri talousalueita. Useissa maakunnissa on meillä taloudellinen aluesuunnittelu suhteellisen pitkälle kehitettyä, mutta yhteys kokonaisnäköaloihin ja valtakunnansuunnitteluun on toistaiseksi puutteellista. Edelläolevista syistä onkin teknillisen suunnittelutoiminnan lähiajan tavoitteeksi asetettava koko valtakuntaa l. äsittävän suunnitteluorganisaation luominen.

Sosialisoitu tuotanto ja sen merkitys.

Taloudellisesti terveen ja nopeasti uusia arvoja luovan talousjärjestelmän rakentaminen sekä sen tasainen käynnissä pitäminen edellyttävät, että yleinen etu sivuuttaa yksityisen edun kaikissa niissä tapauksissa, jolloin viimeksi mainittu on muodostunut tai uhkaa muodostua esteeksi yleisten hyvinvointitavoitteiden tielle. Tämän johtavan talousperiaatteen toteuttamiselle ei yksityisomistukseen perustuva talousjärjestelmä ole luonut riittäviä mahdollisuuksia. Siksi on yhteiskunnan taloudellisen vallan lisäämiseksi myös sen välitöntä tuotantomistusta tarkoituksenmukaisella tavalla laajennettava.

Sosialisointia ei ole katsottava -itsetarkoitukseksi, vaan se on keino, jonka avulla sopivissa olosuhteissa taloudellisen keskityksen ja suunnitelmallisuuden avulla voidaan poistaa nykyisessä järjestelmässä esiintyviä puutteita. Tämän vuoksi ei sosialisointiin kajuutata, ajankohtaa eikä muita asiaan liittyviä seikkoja voida asettaa tunnesyistä riippuviksi, vaan niiden tulee määräytyä käytännön olosuhteiden ja tarkoituksenmukaisuusnäkökohtien mukaan.

Nykyisissä olosuhteissa on avainasemassa valtion omistaman uuden tuotannon perustaminen sellaisille aloille, joilla yksityinen pääoma ei pysty huolehtimaan kansantaloudellisista kehitystehtävistä. Uuden tuotannon kehittämisen ohella on kiinnitettävä huomiota sellaisten elinkeinoalojen sosialisointiin, jotka yleishyödyllisen ja elintärkeän luonteensa puolesta paremmin kuuluisivat valtiovallan toimipiiriin tai joiden suhteen markkinaolosuhteet ovat kehittyneet monopolistisiksi. Erityistä huomiota on kiinnitettävä mm. voimalaitosten, rahalaitosten sekä apteekkilaitoksen kansallistamisvaatimusten toteuttamiseen.

Käytäntö on meillä jo nyt kiistatta osoittanut, että valtion omistama tuotanto pystyy normaalien tuotantoodellytysten vallitessa sekä säilyttämään kilpailukykyänsä että turvaamaan työntekijöille paremman sosiaalisen turvallisuuden kuin yksityiset tuotantolaitokset. Myös vastaisuudessa on ammattiyhdistysliikkeen taholta huolehdyttävä siitä, että valtio myös omistamansa tuotan-

non osalta esiintyy mallityönantajana, joskaan ammattiyhdistysliikkeen edun mukaista ei ole, että valtion omistamaa tuotantoa rasitetaan suhteettomasti muuhun tuotantoon verrattuna.

„ II. Suhdanne- ja työllisyyspolitiikka ,

Viime vuosikymmeninä ja erikoisesti sodan jälkeen on suhtautuminen täystyöllisyystavoitteen ylläpitoon muodostunut erääksi taloudellisen ja yhteiskunnallisen ajattelun vedenjakajaksi. Suhdannepolitiikasta on kehittynyt käytännön talouspolitiikan keskeisin osa ja talouspolitiikan päämääräksi on yleisesti hyväksytty pyrkimys mahdollisimman tasaiseen suhdannekulkuun.

Suhdannetalous ja täystyöUisyystalous.

Taloudelliset talousjärjestelmää tarkoittavat käsitteet vapaa markkinatalous ja suunnitelmatalous voidaan vastaavasti ilmaista myös sanoilla suhdannetalous ja täystyöUisyystalous. Edellinen talousjärjestelmä merkitsee sellaista tilaa, jossa suhdanteiden kulkua ei pyritä rajoittamaan, vaan luotetaan siihen, että talouselämä kulkee erilaisten suhdannevaiheista kautta edullisiin päämääriinsä. TäystyöUisyystalous puolestaan edellyttää, että yhteiskunnassa johdonmukaisesti pyritään hillitsemään suhdannevaihteluja ja ylläpitämään korkeata ja tasaista työllisyyttä suhdannevaiheista riippumatta. Täystyöllisyys käsitteenä merkitsee sitä, että jokaisella työhön halukkaalla ja siihen pystyvällä kansalaisella on katkeamattomat mahdollisuudet saada ammattitaitoaan vastaavaa työtä ja tästä oikeudenmukainen korvaus.

Taloudellista edistymistä saattaa tapahtua niin suhdanne- kuin täystyöllisyystaloudenkin vallitessa. Suhdannetaloudelle ovat jaksottaiset liikehtimiset ominaisia: Nousu- ja laskukaudet seuraavat toinen toistaan, taloudellinen optimismi saattaa jonakin ajankohtana johtaa suureen ylityöllisyyteen ja taas äkillisesti kääntyä romahdukseksi ja suureksi joukkotyöttömyydeksi jne. Jo pelkästään sen ominaisuutensa perusteella, että täystyöUisyystalous antaa mahdollisuudet koko työvoiman jatkuvalle hyväksikäytölle, on se suhdannetaloutta edullisempi. Talousjärjestelmäkehityksen nykyvaiheelle onkin ominaista, että suhdannetalous on yhä laajemmin väistymässä täystyöllisyystalouden ja sen merkitsemän ajattelutavan tieltä.

Suhdannevaihtelut ja niiden syyt.

Viime vuosikymmenien suhdannevaihteluille maailmantaloudessa on ollut tunnusmerkillistä se, että ne ovat johtuneet joko sijoitustoiminnan ja kulutuksen suhteen järkkymisestä tai poliittisista tapahtumista sekä niiden vaikutuksesta tuotantoon ja raaka-aineiden varastointiin. 1930-luvun taitteen yleismaailmallinen lamakausi johtui siitä, että yhteiskunnan kulutuskykyä ei nostettu tuotannon nousun edellyttämässä määrässä. Ensimmäisen maailmansodan jälkeen voimakkaasti kasvanut tuotanto ja sen suomat voitot haluttiin pitää teollisuuden harjoittajien omassa käsissä ja seurauksena oli se, että yleistä ansio- ja elintasoja ja yleensä tarvikkeiden menekkin mahdollisuuksia ei turvattu. Tästä johtui, että kasvavalle tuotannolle ei vallinneilla hinta- ja palkkasuhteilla löytynyt riittävää menekkiä, jolloin tuotanto oli supistettava. Seurauksena oli työttömyys, joka uudelleen supisti ostokykyä ja menekkiä ja johti yhä uuteen työttömyyteen. Itsestään kertaantuva taloudellisen toiminnan supistuminen

pääsi irti ja johti suureen työttömyyteen ja kansainvälisen kaupan tyrehtymiseen.

Kuvaavaa on, että lamakausi voitettiin vasta sitten, kun asian oikeat, syytetyhdet oivallettiin. Tuotannon- elvyttäminen tapahtui nimenomaan talouspulan ayainmaassa -USA:ssa siten, että kansan ostokykyä lāsittiin ja ryhdyttiin muihin menekkiä parantaviin toimenpiteisiin.

Ns. Korean suhdanteet vv. 1950—52 ovat esimerkkinä puhtaasti poliittisista syistä syntyneistä suhdanneaalloista. Korean sodan puhkeaminen v. 1950 aiheutti sen, että kaikissa teollisuuden avainmaissa tuotantoa kiihdytettiin äärimmilleen ja ennen kaikkea ryhdyttiin hankkimaan normaalia kulutusta vastaamattomia raaka-ainevarastoja. Tämä johti muutamassa kuukaudessa tärkeimpien raaka-aineiden ylikysyntään ja niiden hintojen nousuun jopa kaksinkertaisiksi. Näin tapahtui mm. Suomen pääasiallisten vientiartikkeleiden suhteen. Korean sodan rauhoituttua ja sittemmin loputtua olivat raaka-aineiden ostajamaiden varastot täynnä, jolloin seurauksena oli ostohalun puuttuminen ja hintojen romahdus, joka myös Suomessa aiheutti taloudellisen takaiskun vv. 1952—53.

Taloudellisen tasapainon säilyttäminen.

Sopusuhtaisen taloudellisen kehityksen tavoitteeksi on katsottava taloudellisen tasapainon säilyttäminen täystyöllisyyden vallitessa. Tämä vaatii täystyöllisyyttä sellaisen taloudellisen tilan aikana, jolloin ei tapahdu sen paremmin inflaatio- kuin deflaatiokehitystäkään. Näin siksi, että sekä inflaatio- että deflaatio merkitsevät tasapainon järkkymistä. Inflaation aikana, vaikka täystyöllisyys siihen useasti liittyykin, palkansaajien ansiot eivät pysy kehityksen tasalla ja koko tulonmuodostuksen rakenne järkkyy. Deflaatio taas johtaa tuotannon kannattamattomuuteen ja työttömyyteen.

Kuten suhdannevaihteluista saadut kokemukset osoittavat, on täystyöllisyyden ehtona tavaroiden ja palvelusten riittävä kokonaiskysyntä. Eräässä avainasemassa on se, että kulutuksen ja sijoitustoiminnan välillä ylläpidetään tasapainotilaa. On pyrittävä siihen, että kulutuksen ja sijoitustoiminnan suhteissa tapahtuu muutoksia vain vähitellen ja ennakolta luotujen suunnitelmien mukaisesti. Eräs perusedellytys on, että ohimenevien suhdannemuutoksien ei anneta vaikuttaa taloudellisen toiminnan jatkumismahdollisuuksiin. Jos jollakin tuoteryhmällä on normaalia suurempaa menekkiä, niin tämä ei saa johtaa tämän tuotannon alan kohtuuttomaan lisäämiseen eikä sen hintojen ja kustannusten nousuun, jos ei ole riittävää todennäköisyyttä siitä, että kohonnut menekki on pysyvä. Etenkin laskusuhdanteen aikana ja sen uhatessa on ylläpidettävä olemassaolevaa tuotantoa ja kulutustasoa. Niissä tapauksissa, jolloin jonkun tuotannonalan menekkivaikkeudet ovat muodostuneet pysyviksi, on tähän sopeuduttava vähitellen tuotantosuuntaa muuttamalla siten, että äkilliseen tuotantoalaa koskevaan työttömyyteen ei jouduta.

Taloudellisen tasapainon säilyminen, joka merkitsee sitä, että täystyöllisyys vallitsee samanaikaisesti vakaan rahanarvon ja tuotantokehityksen aikana, on sellaisenaan ihannetilä. Elävä talouselämä ja tuotannon luonnolliset rajoitukset merkitsevät sitä, että tasapainotilä sellaisenaan ei voi jatkuvasti säilyä. Talouspolitiikan perustavoitteena ja tehtävänä onkin pidettävä sitä, että tasapainon järkkyyssä jakuvasti pidetään kaikilla mahdollisilla toimenpiteillä huolta siitä, että talouskehitys pysyy niin lähellä tasapainotilää kuin suinkin. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että talouselämän tasapainon ylläpitämiseksi voidaan tarkkailla erilaisia taloudellisia osatasapainoja, kuten kellitystä kulutustarvikkeiden kysynnän ja tarjonnan, pääomatavaroiden kysynnän ja tarjonnan, työvoiman kysynnän ja tarjonnan, säästämisen ja investoinnin välillä, eri tuloryhmien kesken jne.

Talouselämäämme suhdanneherkkyys.

Vaikka emme voikaan hyväksyä sellaisia kannanottoja, joiden mukaan maamme olisi niin riippuvainen ulkomaisesta suhdannekehityksestä, että kotimaisen suhdannepolitiikan harjoittaminen olisi mahdotonta, niin siitä huolimatta on kaikki mahdollinen huomio kiinnitettävä talouselämäamme viennin kautta tulevien suhdannevaikutusten estämiseen ja niiden seuraten lievitämiseen. Maamme on sangen riippuvainen viennistä ja sen ylläpitomahdollisuuksista. Vientimme on edelleen sangen yksipuolista siten, että puuraaka-aineeseen perustuvalla viennillä oh kokonaismäärästä aivan ratkaiseva sija ja on oletettavissa, että tämä vientimme erikoisrakenne myös säilyy.

Olemme sen tosiasian edessä, että puuraaka-aineeseen perustuvien tuotteiden vientimahdollisuudet ja niiden hintataso maailmanmarkkinoilla ovat ratkaisevia taloudellisen hyvinvointimme jatkuvuudelle ja nousulle. Tämän vuoksi on vientituotantoa pystyttävä ohjaamaan vieläkin suuremmalla suunnitelmallisuudella ja erilaisiin tilanteisiin varautumisella kuin muita elinkeinomme.

Vientisuhdanteita tasoittava talouspolitiikka ei saa rajoittua vain sellaisiin tilanteisiin, jolloin vallitsee laskusuuntaa. Vientisuhdanteita on yhtä tehokkaasti tarkkailtava ja tasoitettava kaikissa eri suhdannevaiheissa. Erityisesti oh korostettava sitä, että edellytykset mahdollisten laskukausien voittamiselle työllisyyttä vaarantamatta luodaan noususuhdannevaiheissa. Hyvien vientinäköalojen vallitessa on pidettävä huolta siitä, että vientitulojen nousu ei muodostu sisäiseksi inflaatiotekijäksi ja että viennin kustannukset eivät vapaasti pääse nousemaan. Jos näin tapahtuu, ei sopeutuminen mahdollisiin laskukausi-ilmiöihin voi tapahtua työllisyyttä Vaarantamatta.

Taistelu suhdannepidätyksistä.

Työllisyyspolitiikkaa ei voida meidän oloissamme saattaa riittävän vakavalle pohjalle, ennenkuin vientitulojen suhdannevaikutuksia voidaan hillitellä kaikissa niissä tulonsaantiportaissa, joissa se on mahdollista. Avainasemassa on silloin yhteiskunnan puuttuminen vientituloihin ja niiden kehityksen säännösteleminen. SAK:n taholta on toistuvasti yli viisi vuotta vaadittu riittävän tehokkaan suhdannepidätysjärjestelmän aikaansaamista. Yrityksiä tähän suuntaan on tehty sekä pakollisten suhdannepidätysten että vapaaehtoisten suhdanneyarausten muodossa, mutta pysyvään ja riittävän tehokkaaseen järjestelmään ei toistaiseksi ole päästy. Vapaaehtoiset suhdanneVaraukset eivät ole asetetuista, suhteellisen suurista teollisuudelle koituvista helpotuksista huolimatta tuoneet mitään käytännöllistä tulosta. Vv. 1951—52 voimassa olleet perushintatasoon sidotut pakolliset suhdannepidätykset taas pantiin toimeen liian myöhään ja liian lievinä. Niinpä on käytännössä jouduttu toteamaan, että riittävää suhdanteita tasaavaa vaikutusta ei ole toistaiseksi pystytty saamaan aikaan.

Tehokkaan suhdannepidätysjärjestelmän on oltava automaattinen. Sen tulee astua voimaan heti, kun pidätysten alaisten tarvikkeiden vientihinnat nousevat asetetun perushintatason yläpuolelle. Järjestelmän tulee olla kyllin jyrkkä siten, että normaalia voittoa tuottavien vientihintojen ylityksestä valtaosa ja-progressiivisesti nousevassa määrin tulee jäädytettyksi ja käytetyksi kansantalouden kokonaisedun määräämällä tavalla ja aikana. Suhdannepidätysjärjestelmän tulee myös olla -sidottu viennin kustannustekijöihin niin, että perushintataso muuttuu kustannustason muuttuessa.

SAK ei luovu vaatimuksista tarvetta vastaavan suhdannepidätysjärjestelmän luomiseksi. Tämän tavoitteen läpiajaminen on kulmakivi koko rakennettavalle entistä täydellisemmälle suhdannepolitiikalle ja on vaikea ajatella mitään muuta keinoa tuotannon ylläpitämiseksi vientivaikeuksien sattuessa kuin

järkevällä ja tehokkaalla tavalla kootut suhdannepidätysvarat, jotka ovat käytettävissä silloin, kun viennin normaali ylläpito muuten tuottaisi vajauksia.

Rakennustoiminta suhdannetekijänä.

Vaikka suhdannepolitiikan pääpaino onkin viennin ja vientituotannon säätelyssä, on myös sisäisillä talouspoliittisilla järjestelyillä suuria mahdollisuuksia vaikuttaa suhdannevaihteluiden jyrkkyyteen. Kotimarkkinaelinkeinistä on rakennustuotanto suhdanneherkin. Erikoista huomiota on tämän vuoksi jatkuvasti kiinnitettävä niiden mahdollisuuksien hyväksikäyttöön, joita on olemassa rakennustoiminnan sopeuttamisella eri suhdannevaiheisiin. Perussääntönä on rakennustoiminnan hillitseminen korkeasuhdanteen aikana ja sen elvyttäminen laskusuhdanteen aikana. Rakennustoiminnan tasoittamiseen voidaan vaikuttaa sekä suoranaisin säännöstelytoimenpitein että luottopoliittisin keinoin. Erikoisvaatimuksia on asetettava julkiselle rakennustoiminnalle, joka voidaan helpommin suunnata pääasiassa vajaatyöllisyyssainakoina tapahtuvaksi. Huomattavaa edistymistä on tapahtunut viime vuosina sikäli, että julkista rakennustoimintaa kausitasaaamalla, ts. sen keskittämisellä suuressa määrin talvi- ja kevätkaudella tapahtuvaksi on voitu rakennustoiminnassa aikaisemmin vallinneita suuria kausivaihteluita vuodenaikojen mukaan merkittävästi tasoittaa.

Valtion budjettipolitiikka.

Valtion, tulo- ja menopolitiikan johtavana periaatteena tulee pitää sitä, että sen on seurattava suhdannepolitiikan vaatimuksia. Jotta valtiontalous voi tehokkaasti myötävaikuttaa täystyöllisyyttä vastaavan kokonaiskysynnän ylläpitämiseen on sen kehityttävä vastakkaiseen suuntaan kuin talouselämän yksityinen sektori. Tämä merkitsee sitä, että korkeasuhdanteen aikana on valtion pyrittävä suhdanteen hillitsemiseen siten, että budjetin tulot pidetään menoja suurempina. Näin ollen siis ei kaikkea sitä maksuvälinemäärää, jonka valtio veroina ja maksuina itselleen kerää, välittömästi käytetä. Vastaavasti on työttömyyden aikana ja suhdanteiden heiketessä pyrittävä siihen, että valtio pyrkii elvyttämään elinkeinoelämää antamalla valtion menoina enemmän maksuvälineitä yleisön käyttöön kuin se niitä veroina ja maksuina kerää. Tällainen menettely merkitsee asiallisesti sitä, että valtio luottoja ottamalla pyrkii heikentyneen menekkitilanteen parantamiseen.

Valtion budjetista on saatava niin valtion sijoitus- kuin kulutusmenojenkin osalta aktiivinen ja joustava kokonaiskysynnän vakavuutta ylläpitävä tekijä. Muille julkisille yhdyskunnille ja myös julkisluonteisille yrityksille on asetettava samat velvollisuudet kuin valtiovalle sopeuttaa liiketaloudelliset pyrintönsä täystyöllisyyspolitiikan yleisten näkökohtien mukaisiksi.

Työllisyyspolitiikan kokonaisvaltaisuus.

Työllisyyspolitiikan luonteesta johtuen koko taloudellisen järjestelmän virranjakajana ulottuvat sen vaatimukset lähes kaikille talouspolitiikan aloille. Sen piirissä vaativat sangen keskeistä huomiota mm. raha-, korko- ja valuuttapolitiikka, palkka- ja sosiaalipolitiikka, finanssi- ja budjettipolitiikka, ulkomaankauppapolitiikka, sijoituspolitiikka jne. Kaikkiin näihin toimintakohteisiin suunnatuilla toimenpiteillä voidaan vaikuttaa suhdannevaiheiden kulkuun ja myös tasoittaa ulkomaailmasta tulevia suhdannevaikutuksia.

Varsin keskeinen sija on täystyöllisyyden ylläpitämiseen tähtäävässä politiikassa annettava keskuspankin harjoittamalle laina- ja luottopoliitikalle. Tämä edellyttää, että korkeasuhdanteiden aikana pyritään sitomaan liikaostovoimaa, kun taas matalasuhdanteen aikana on pyrittävä lisäämään rahan liikku-

vaisuutta ja saamaan tuotantoelämän piiriin sen ulkopuolella olevia rahavaroja. Keskuspankin tehtäväksi on nimenomaan katsottava se, että talouselämän käytössä on sen tarvitsema määrä maksuvälineitä ilman, että rahapolitiikalla aiheutetaan rahanarvon muutoksia. Nykyisin Suomessa on tilanne sellainen, että keskuspankki on, ohjesääntönsä mukaan riippumaton maan hallituksesta ja niin ollen maan virallisesta talouspolitiikasta. Tällaisen asiantilan säilyttäminen ei ole tehokkaan työllisyyspolitiikan päämäärien kannalta toivottavaa.

Myös valuuttapolitiikka on alistettava täystyöllisyyspolitiikan ja taloudellisen tasapainon säilyttämisen palvelukseen. Joskin kiinteiden valuuttakurssien säilyttäminen on katsottava tärkeäksi, niin ei voida pidättäytyä valuuttakurssien muutoksista, jos työllisyyden säilyttäminen sitä ehdottomasti vaatii. Valuuttakurssien muutokset edellyttävät kuitenkin, että niistä koituvaa hyötyä ei jätetä yksinomaan vienti- tai tuontipiiriin hyväksi, vaan että sopivin järjestyin koko tulonjaon rakenne sopeutetaan valuuttakurssin muutoksen merkitsemälle tasolle.

Työllisyyden säilymisen kannalta on erityistä huomiota kiinnitettävä siihen, että palkkatulot ja muut työtulot pysyvät riittävän korkealla tasolla. Näin siksi, että nämä ovat se tulojen ryhmä, joka lähinnä käytetään menekkiä luovaa kysyntään. Palkkatuloja lisäämällä on myös mahdollista saada aikaan normaalia tietä välitön lisäys kulutustarvikkeiden kysynnässä ja vastaavassa tuotannossa, josta menekin lisäys helpoimmin heijastuu myös muille tuotantaloille.

Työttömyyden hoito.

Lyhytjännitteisellä, yhden vuoden tähtäimellä toimivalla suhdannepolitiikalla on maassamme vuosi vuodelta voitu talvityöttömyyttä huomattavasti helpottaa niinäkin vuosina, jolloin vientinäköalat eivät ole olleet varsin edulliset. Katkaisevaa murrosta on tässä suhteessa merkinnyt se, että valtion töitä ja myös valtion avustamaa sijoitustoimintaa on johdonmukaisesti keskitetty talvikuukausina tapahtuvaksi. Viime vuosina on myöskin työttömyystyö-määrärahojen puitteissa / useimmiten voitu varata työmahdollisuudet lähes kaikille työttömiksi joutuville.

Asenteessa työttömyyden torjumiseen ja työttömyystöiden järjestelyyn on viime vuosina tapahtunut huomattavaa ja koko kansantaloudelle hyödyllistä muutosta. Yhä lisääntyvässä määrin on edelleen pyrittävä siihen, että työttömyystyökohteet valitaan normaalien töiden piiristä. Tämä merkitsee sitä, että työn alle saatetaan sellaisia työkohteita, jotka joka tapauksessa olisi tehtävä ja jotka kuuluvat kansantalouden suunnitelmallisen kehittämisen piiriin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös siihen, että työttömyystyömailla käytetään nykyaikaisia työmenetelmiä ja koneistuksia. Vaikka työmaiden kokonaiskustannukset tehtyä työtuntia kohti näin nousevatkin, niin tehdystä työstä saadaan täten täysiarvoinen kansantaloudellinen hyöty. On edelleen jatkuvasti huolehdittava siitä, että työkohteita on riittävästi ja että ne ovat niin valmisteltuja, ettei töiden aloittaminen aiheuta viivytyksiä.

Työllisyystyölinja.

Viime vuosina on yhä lisääntyvässä määrin pyritty siihen, että julkisia töitä voidaan saattaa, käyntiin jo ennen, kun työttömyyskortistot on avattu. Saatuihin kokemuksiin vedoten on tiedossa, missä määrin ja millä seuduilla työttömyyttä ilmenee. Näillä alueilla on johdonmukaisesti ylläpidettävä työllisyystöitä siinä laajuudessa, että työttömyyskortistojen avaamista voidaan välttää niin paljon, kuin mahdollista.

Uutena toimenpiteenä työllisyyspolitiikassa on viimeksi kuluneen vuoden aikana pyritty työllisyyslainojen käyttämiseen. Tämä merkitsee sitä, että selaisille yrityksille, jotka ovat valmiit toimeenpanemaan työttömyyttä ehkäiseviä sijoitustöitä työttömyyskausina, annetaan valtion varoista erityisiä työllisyyslainoita. Tätä toimintaa on syytä edelleenkin jatkaa pitäen kuitenkin erikoisesti silmällä sitä, että työUisyyslainoista koko yhteiskunnalle ja järkevälle suhdannepolitiikalle koituva hyöty on suurempi kuin niistä julkiselle taloudelle aiheutuvat rasitteet.

Erikoiskysymyksiä.

Ammattiyhdistysliikkeen tehtävänä on jatkuvasti niin yleisesti kuin yksityistapauksissakin valvoa niitä käytännön tapoja, joilla työllisyys- ja työttömyystyömaita hoidetaan. Erikoishuomio on luonnollisesti kiinnitettävä siihen, että palkkaukseen ja sosiaaliin etuihin nähden noudatetaan niitä saavutettuja ehtoja, joita vapailla työmarkkinoilla sovelletaan. Ammattiyhdistysliikkeen on myös toimittava siihen suuntaan, että työntekijöille irtaantumista normaalista ympäristöstään merkitseviä siirtotyömaita voitaisiin mahdollisimman paljon välttää ja järjestää varsinkin, perheellisille työntekijöille työtä heidän asuinpaikkakunnillaan. Naisten ja nuorten työttömyyden erikoisongelmiin ja erikoisvaatimuksiin on jatkuvasti kiinnitettävä erikoishuomiota. Työllisyyden ylläpito vaatii edelleen ammattikasvatuksen ja ja ammattivalinnan ohjauksen tehostamista myös maaseudulla sekä alityöllisyysalueiden pysyvien ongelmien ratkaisua valtakunnan- ja aluesuunnittelun puitteissa tapahtuvan ohjelmallisen elinkeinopolitiikan ja teollistamisen tietä.

III. Teollistaminen ja sen rahoitus

Talouspolitiikan tuotannollisena perustavoitteena on niin suuren tuotannon aikaansaaminen kuin mahdollista. Tämä merkitsee sitä, että pyritään niiden elinkeinojen kehittämiseen, joiden piirissä työ antaa mahdollisimman suuren tuloksen. Elinkeinopolitiikan tavoitteena on, että nopean kansantulon ja tuotavuuden nousun saavuttamiseksi kaikki mahdolliset tuotannolliset voimavarat keskitetään eniten tuottaviin elinkeinoihin. Valinta on elinkeinojen pääryhmien kesken helppo jo yksinomaan sen tosiasian perusteella, että pääelinkeinoistamme on tuotannon arvo elinkeinossa toimivaa henkilöä kohti teollisuudessa runsaasti kolme kertaa niin suuri kuin maataloudessa. Tehokkaampaan elinkeinoon pyrkimisen periaate ei tosin voi varauksetta sivuuttaa huoltotilanteen vaatimuksia, vaan muiden näkökohtien ohella on tietenkin pyrittävä myös siihen, että kansantaloudessamme vallitsisi laaja omavaraisuus ja eri elinkeinojen kesken sopusuhtainen suhde.

Toinen teollistamispolitiikan keskeinen perustelu on se, että maatalous ei pysty itse sijoittamaan sen piirissä tapahtuvaa väestön lisäystä, vaan että on jatkuvasti tarvetta maatalousväestön vähentämiseen myös kyseisen elinkeinon kannattavuuden parantamiseksi. Kolmas keskeinen perustelu aktiiviselle teollistamispolitiikalle on se, että maassamme on vielä runsaastikin käyttämättömiä ja vajaakäyttöisiä raaka-ainevaroja, joiden käytäntöön otto edellyttää teollisuuden ja liikenneyhteyksien huomattavaa kehitystä.

Ammattiyhdistysliike katsookin taloudellisen suunnitelmallisuuden lisäämisen ja tehokkaan suhdanne- ja työllisyyspolitiikan ohella kolmanneksi talouspoliittisen ohjelmansa perustavoitteeksi maan ripeän teollistamisen kaikkia käytettävissä olevia keinoja käyttäen.

Puunjalostusteollisuus.

Maamme elintason nousu on oleellisesti ollut riippuvainen puunjalostusteollisuuden kehityksestä. Ottaen huomioon puunjalostusteollisuuden tuotteiden edulliset hintasuhteet maailmanmarkkinoilla sekä sen, että varsinkin pitemmälle jalostettujen tarvikkeiden osalta menekki tulee kaiken todennäköisyyden mukaan säilymään korkealla tasolla, on ensisijainen huomio maamme tuotannon kehittämässä edelleen kiinnitettävä puuraaka-aineen jalostukseen.

Tuotannon nostamiselle on vielä kahdellakin tavalla olemassa huomattavia mahdollisuuksia. Maassamme on vielä käyttämättömiä ja vajaakäyttöisiä metsävaroja, jotka käytäntöön ottamalla tuotannon kokonaismäärää voidaan oleellisesti lisätä. Samoin on edistynyt tekniikka luonut yhä parempia mahdollisuuksia tähän asti arvottomien puulajien sekä jätteen puun käyttöön. Toisaalta on vielä tehtävissä paljon vientimme jalostusastetta nostamalla. Metsäteollisuuden tuotteista viedään vieläkin valtaosa maasta joko raakä-aineena tai puolivalmisteina. Vain runsas neljännes metsätaloustuotteiden viennistä käsittää nykyisin täysin jalostettuja tuotteita.

Erikoishuomiota on kiinnitettävä jo yksinomaan työllisyysnäkökohtiakin silmälläpitäen Pohjois-Suomeh metsävarojen käytäntöönottamiseen. Ammattiyhdistysliike asettuu tukemaan niitä suunnitelmia, joiden mukaan Pohjois-Suomen puuraaka-aineen hyväksikäyttöä varten tulisi perustaa uusi huomattavan suuritehoinen puunjalostusteollisuuden tuotantokompleksi sekä tämän tarpeita silmälläpitäen suorittaa huomattavia liikenneyhteyksien rakentamisia. Tällainen suunnitelma on kannatettava siitä huolimatta, vaikka tällainen valtion varoilla ja hallinnassa toimiva teollisuus ei ainakaan aluksi pystyisi muodostumaan liiketaloudellisesti kannattavaksikaan. Laitoksen kansantaloudellista kannattavuutta arvioidessa on nimittäin otettava huomioon myös -työllisyysnäköalat sekä lisääntyneiden valuuttatulojen tarve.

Maamme puunjalostusteollisuuden jalostusasteen nostamiseksi olisi syytä kiireellisesti asettaa puuraaka-aineelle, pyöreälle puutavaralle ja sahatukeille huomattava vientimaksu, josta kertyvät varat tulisi käyttää kuljetusyhteyksien parantamiseen ja metsäteollisuuden investointien rahoittamiseen.

Metalliteollisuus ja kaivostoiminta.

Huolimatta siitä, että maamme on molempien metalliteollisuuden pääraaka-aineiden rautamalmin ja hiilen, osalta riippuvainen tuonnista, on maamme metalliteollisuus kehittynyt tuotannoltaan varsin monipuoliseksi ja elinkeinoelämämme yleiset olosuhteet huomioiden suuressa määrin myös kilpailukykyiseksi. Metalliteollisuuden kehittämisessä onkiri suuntauduttava entistä enemmän sellaisen tuotannon laajentamiseen, joka on pitkälle jalostettua ja huomattavan paljon työtä vaativaa.

Tämän ohella on entistä enemmän kiinnitettävä huomiota uuden perustuotannon ja sen edellyttämän raskaan metalliteollisuuden kehittämiseen sitä mukaa, kuin kannattavia malmiesiintymälöytyjä voidaan ottaa käytäntöön. Siksi tulisi kiirehtiä tutkimuksia maamme geologisen rakenteen selvittämiseksi ja varoja säästämättä tulisi tehdä kaikki mahdollinen uusien kaivoslöydösten esiintuomiseksi.

Kemian teollisuus.

Verrattuina useimpiin muihin teollisuusmaihiin on kemian teollisuuden kehitys maassamme huomattavasti jälkeen jäänyt, joskin sodanjälkeiset vuodet merkitsevät tällä alalla huomattavaa edistymistä. Kemian teollisuus on vielä suuremmassa määrin kuin muut teollisuuden alat riippuvainen voiman saan-

nista ja siksi tulisi kemian teollisuutta kehittää lähinnä Pohjois-Suomessa, jossa voimansaantiin on parhaat edellytykset. Kemian teollisuuden edistäminen vaatii meillä laajoja teknillisiä tutkimustoimenpiteitä. Maamme olisikin teollisuuden ja valtionvallan yhteistoiminnan perustettava kemian teollisuuden kehittämistä suunnitteleva tutkimustoimisto.

Kevyt teollisuus ja pienteollisuus.

Myöskään kevyen teollisuuden alalla ei maassamme varsinkaan elintarviketeollisuuden suhteen ole edistytty niin pitkälle, kuin yhteiskunnallinen tarve edellyttäisi. Kevyttä teollisuutta on pyrittävä rakentamaan tasaveroisesti raskeamman teollisuuden kanssa ottaen kuitenkin huomioon sen, että uuden perustuotannon syntyminen luo aina itsestään mahdollisuuksia myös kevyen teollisuuden, laajentamiseen. Kevyen- ja kulutustarviketeollisuuden rakentamisessa on kuitenkin jatkuvasti otettava huomioon kilpailunäköalat sekä se, että maamme ulkomaankauppa on lähitulevaisuudessa kulkemassa kohti suurempaa vapautta myös valmiiden tuotteiden osalta.

Myös elinkelpoisen pienteollisuuden syntymistä on valtionvallan toimenpitein edistettävä. Tämä ei saa kuitenkaan johtaa siihen, että tarkoituksellisesti pirstotaan tuotantoa liian pieniin ja kannattamattomiksi katsottaviin yksikköihin.

Voimatalous.

Maamme teollistamisen eräänä perusedellytyksenä on pidettävä voimatalouden suunnitelmallista ja riittävän nopeaa kehittämistä. Luonteensa mukaan on voimatalous niitä tuotannonaloja, jotka kuuluvat valtionvallan ensisijaiseen tehtäväpiiriin. Yksityinen etu on tällä alalla poikennut jyrkästi yleisestä edusta ja vanhentunut; vesioikeuslainsäädäntö ja koskiosuuksien omistussuhteet ovat vaikeuttaneet huomattavasti vesivoimavarojemme käytäntöön ottoa. Tästä syystä on ryhdyttävä pikaisesti lainsäädännöllisiin uudistuksiin ja on keskitetysti valtionvallan toimesta jatkettava voimalaitosrakennusohjelman toteuttamista.

Huomioonottaen sen, että käyttämättömät vesivoimavarat ovat maassamme suhteellisen pienet ja vesivoimalaitosten rakennuskustannukset korkeat, on ryhdyttävä valmistelutoimenpiteisiin uusien voiman lähteiden käytäntöön ottamiseksi. Tätä koskevan kokonaisohjelman vaatimista on maassamme kiirehdittävä.

Liikennekysymykset.

Viime vuosien kehitys on osoittanut, että liikenneolojemme jälkeenjääneisyys on muodostumassa käyttövoimapulan veroiseksi pullonkaulaksi maamme jatkuvalle teollistamiselle. Varsinkin rautateittemme sijoitustoiminta on niin kalustohankintojen kuin rautatierakennustenkin osalta jäänyt jälkeen kuljetustarpeen kasvusta. Rautateittemme pääväylillä on kiireellisesti päästävä kaksoisraidejärjestelmään, uusia yhdysratoja on rakennettava, uusien metsä ratojen rakentaminen on välttämätöntä ja olisi nopeasti uudenaikaistettava rautateittemme liikkuvaa kalustoa.

Huolimatta maassamme viimevuosina harjoitetusta melko ripeästä maanteiden rakentamisesta ja kunnostamisesta on myös maanteiden kuljetuskyvyn parantamiseen kiinnitettävä yhä keskitetymppää huomiota. Maanteitä rakennettaessa ja perusparannuksia suoritettaessa on päähuomio kiinnitettävä teollisuuden kuljetustarpeisiin ja raaka-aineiden käytäntöönotton helpottamiseen.

Myös satamiemme tehokkuuden lisäämistä tarkoittavia toimenpiteitä on tarpeeksi jatkettava. Tässä mielessä on avainasemassa satamia palvelevien

rautateiden kehittäminen ja koneellisten lastauslaitteiden hankkiminen. Erikoista huomiota on kiinnitettävä vientikuljetusten ohjaamiseen talvikuukausina siten, että vienti voisi jäästeistä huolimatta mahdollisimman keskeytsettömästi jatkua. Kotimaista kauppatornista ja myös jäänsärkijäläivastoamme on suunnitelmallisesti lisättävä.

Korko- ja verotuskysymykset.

Maamme teollisuutta rasittaa edelleen huomattavasti korkeampi korkokanta kuin kilpailevien maiden teollisuutta. Tämä on katsottava erääksi kaikkein huomionarvoisimmaksi esteeksi maamme teollistamispyrkimysten tiellä. On pidettävä välttämättömänä, että pääomaniukkuudestamme huolimatta meillä, viipymättä alennetaan korkokanta kansainvälistä korkokantaa vastaavalle tasolle, ja että tämän lisäksi pyritään teollisuudelle varaamaan kehitysluottoja normaalia edullisemmin ehdoin.

On myös vakavasti harkittava verohelpotusten myöntämistä nimenomaan tuotantollisiin uushankintoihin. Tässä mielessä olisi pyrittävä sellaisten uusien tuotantolaitosten osalta verotuksen alentamiseen ensimmäisinä toimintavuosina, jotka toimivat kansantalouden kehityspäämäärien kannalta suotavilla ja" elintärkeillä avainaloilla ja jotka sijoitustoiminnassaan ja muussa tuotantotoiminnassaan sitoutuvat ratkaisevasti ottamaan huomioon yleisen suhdannepolitiikan vaatimukset.

Koska Suomen voimassaoleva tullitariffi on peräisin sotaa edeltäneeltä ajalta ja koska sodan jälkeen ori teollisuudessamme tapahtunut huomattavia rakennemuutoksia, olisi tullitariffin uudistamista kiirehdittävä ja otettava sen yhteydessä huomioon kotimaisen kannattavaksi katsottavan teollisuuden kohtuullinen suojatullitarve. Edelleen olisi harkittava, mitä mahdollisuuksia on joidenkin perustavaa laatua olevien tuotantokoneiden vapauttamiseksi liikevaihtoverosta.

Ammattikoulutus ja ammatinvalinnan ohjaus.

Huolimatta siitä, että meillä ei toistaiseksi työvoiman puute muodosta esettä maan ripeän teollistamisen tiellä, on työvoimakysymyksiin kiinnitettävä keskeistä huomiota. Maan teollistuessa kasvaa pitkälle ammattitaitoisten työvoiman tarve sangen nopeasti. Tästä johtuen olisi maamme ammattikoulutus ja ammatinvalinnan ohjaus keskitettävä yhtenäisen organisaation puitteisiin ja ammattikoulujen rakentamishojelman toteuttamista ohsi kiirehdittävä.

Valtion välitön osuus.

" <

Yleistaloudellisen suunnittelutyön puitteissa on jo luotu Suunnitelmat maan elinkeinoelämän rakenteelliseksi kehittämiseksi. Näiden täydentämiseksi olisi valtiovalnan toimesta ja yhteistyössä ammattiyhdistysliikkeen ja teollisuuden järjestöjen kanssa laadittava sekä vienti- että kotimarkkinateollisuuden piirissä eri teollisuuden aloja koskevat yksityiskohtaiset kehitysohjelmat. Suunnittelmien on sisällettävä myös riittävät käytännölliset organisaatiot ohjelmien toimeenpanon valvomiselle.

Valtion on itse harjoitettava aktiivista yrittäjätoimintaa. Näin voidaan toisaalta estää yleistä etuja vastaan toimivien yksityisten monopolien ja rengastumien syntymistä ja toisaalta lisätä yleisen edun vaikutusvaltaa tuotannon sisällä. Erityisesti on valtion harjoitettava yrittäjätoimintaa silloin, kun yksityiset eivät pääoman puutteen Vuoksi tai muista syistä pysty tai halua rakentaa maan talouselämälle välttämättömiä laitoksia. Koska valtion asema ja trierkiys teollisuuden eri aloilla on jo nyt varsin huomionarvoinen ja koska se tule-

vaisuudessa tulee yhä kasvamaan, on välttämätöntä että organisoidaan keskuselin huolehtimaan valtioaemmistöisen teollisuuden keskitetystä hallinnosta ja kehittämisestä.

Rahoituskysymykset.

Pääomien puute on ollut tähän asti kaikkein ratkaisevin maamme teollistamista hidastanut tekijä. Vaikka sijoitusprosentti on kansantaloudessamme kansainvälisesti katsoen eräs maailman korkeimmista, niin siitä huolimatta teollistamistarpeet eivät ole läheskään tulleet tyydytetyiksi. Pääasiallinen syy tähän on ollut se, että teollistaminen on Suomessa voitu aloittaa huomattavasti myöhemmin kuin vanhemmissa teollisuusmaissa. Maamme teollisuuspääomat on myös poikkeuksellisen suuressa määrin pyritty" aina hankkimaan kotimaasta. Vaikka tällaiset pyrkimykset ovat sellaisenaan hyväksyttäviä, niin siitä huolimatta tulisi maan teollisuuden nopea kehittäminen asettaa niin ensiarvoiseksi tehtäväksi, että sen toimeenpanemisessa voitaisiin käyttää kaikkia mahdollisia rahoitustapoja. Nykyvaiheessa on maan teollistamisen nopeus suuresti riippuvainen siitä, hankitaanko maahan ulkomaista pääomaa pitkäaikaisten teollisuusluottojen muodossa. Erityisesti valtion omistaman teollisuuden rahoitukseen tulisi pyrkiä käyttämään myös ulkomaisia pääomia.

Nykyistä suuremmassa määrin tulisi voida osoittaa myös budjettivaroja uuden valtion omistaman tuotannon rakentamiseen. Julkisten rahalaitosten luotonannossa tulee pääpainon olla valtion oman tuotannon rahoittamisessa. On pidettävä välttämättömänä, että yksityisen pääoman ja valtiiovallan mahdollisuudet uuden teollisuuden luomiseksi keskitetään ja kootaan luotavan yhtenäisen rahoitusorganisaation puitteisiin. Luotonannossa eri tuotannon aloille tulee eri alojen kansantaloudellisella merkityksellä olla ratkaiseva sija. Pääomien käytössä ja myös budjettimäärärahojen jakautumisessa tulisi maan teollistamisen sivuuttaa ne toisarvoiset ja liiaksi mm. maatalouselinkeinoja suosivat perusteet, jotka ovat tähän asti poliittisista syistä saaneet liian keskeisen sijan.

Myös yksityisen tuotantosektorin rahoitusmahdollisuuksia tulisi pyrkiä parantamaan. Tässä mielessä on annettava arvoa mm. osakesäästämisen laajentamista tarkoittaville pyrkimyksille. Elintason noustessa ja säästämismahdollisuuksien parantuessa myös palkansaajakunnan keskuudessa on ammattiyhdistysliikkeenkin etujen mukaista pyrkiä säästämis-toimintaa edistävän talouspolitiikan vahvistamiseen. Tässä mielessä on suositeltava sellaisten säästämis-toimintaa elvyttävien toimenpiteiden toteuttamista, joiden edut koituvat nimenomaan piensäästäjien hyväksi.

IV. Elinkeinojen ja tulonjaon sidonnaisuus

Käytännön talouspolitiikassa; on lähes kaikilla asiaryhmillä ja ratkaisuilla merkitystä myös tulonjaon kannalta. Ammattiyhdistysliikkeen tehtäväpiiri on tässäkin suhteessa varsin laaja sen valvoessa niin talouselämän yleisissä puitteissa kuin erilaisissa yksityisratkaisuissakin palkansaajien osuutta kansantulon jakautumisessa. Monet tulonjakopolitiikan hoitamiseen liittyvät vaikeudet niin elintaso- kuin työllisyyskysymyksinäkin ovat johtaneet siihen, että huomattavan laajassa mitassa on pystytetty erilaisia sidonnaisia järjestelmiä, joiden avulla eri elinkeinoille ja niissä toimiville sekä eri taloudellisille intressiryhmille on pyritty takaamaan määrätty osa kansantulostapa sen säilyminen.

Varsinkin sodan jälkeen on meillä luotu laajoja tulonjaon ja elinkeinojen sidonnaisuusjärjestelmiä, kuten ulkomaankaupan säännöstely, valtion varoilla

tuetut hinnat, palkkojen indeksisidonnaisuus, maatalouden sidonnaiset järjestelmät jne. Osittain nämä järjestelmät ovat johtaneet myös sellaisiin tuloksiin, jotka eivät ole olleet niiden alkuperäisenä tarkoituksena eikä haitallisiltakaan vaikutuksilta ole säästyty. Erääksi talouspolitiikan tavoitteeksi nykyoloissa onkin epäilemättä hyväksyttävä vähittäinen sidonnaisuusjärjestelmistä luopuminen.

Ulkomaankaupan säännöstely.

Eräs ns. taloudellisista välttämättömyyksistä on se, että maamme ei voi elää taloudellisessa umpiossa muusta maailmasta erillään. Välitön yhteys maailmantalouteen ulkomaankaupan kautta edellyttää kuitenkin, että kotimainen tuotanto kykenee kilpailemaan ulkomaisen tuotannon kanssa joko omin voimin tai joidenkin erikoistoimenpiteiden ansiosta. Ennen sotaa oli tilanne se, että yhteys ulkomaailmaan tapahtui rajoittamattoman ulkomaankaupan kautta. "> Sota-aika pakotti kuitenkin meidät kuten useimmat muutkin maat luopumaan tällaisesta taloudelliseen itsesäätelykykyyn perustuvasta ulkomaankaupasta ja kaupallista yhteyttä ulkomaailmaan oli varsinkin tuonnin osalta ryhdyttävä säännöstelemään.

Talouselämämme keskeisenä pulmana on tältä, osin sellaisen menetelmän löytäminen ja kehittäminen, jonka avulla taloutemme nivelletään maailmantalouteen. Tämä merkitsee yhä laajempaa tuonnin vapauttamista, jonka vaikeutena on, että tuonnin vapautumisen -laajentuessa valmiiden tavaroiden laajempaan vapaaseen tuontiin kotimainen työllisyys ja niin ollen myös tulonmuodostus useilla aloilla vakavasti järkkyvät! Eräät kotimarkkinateollisuutemme alat ja erikoisen korostetusti maatalous toimivat sellaisella kustannustasolla, että valuuttojen sisäiseen ostovoimaan perustuvat valuuttakurssit eivät tee näiden alojen tuotteita hinnoiltaan kilpailukykyiseksi vastaavien tuonti-tarvikkeiden kanssa.

Tuonnin asteettaiseen vapauttamiseen tähtäävissä ponnisteluissa on toistaiseksi päästy niin pitkälle, että noin puolet tuonnistamme on vapautettu tuontisäännöstelystä. Vapautettu tarvikeryhmä käsittää pääasiassa raaka-aineita sekä sellaisia tarvikkeita, joiden suhteen mainittavaa kotimaista tuotantoa ei ole. Tuonnin laajempi vapauttaminen tuottaa yhä lisääntyviä vaikeuksia, koska se tulisi koskemaan sellaisia tarvikkeita, joita kotimaassakin valmistetaan tai joilla on huomattava ja toistaiseksi tyydyttämätön menekki. Koska asian tilaa ei välittömästi voida korjata sillä, että valuuttakurssejamme muutettaisiin, on tuontisäännöstelyä edelleenkin jatkettava, mutta siten, että sen alaa jatkuvasti supistetaan. Koska säännöstelyä ei tule rajoitettunakaan jatkaa loputtomiin, niin on lähdeittävä siitä, että kannattavuudeltaan heikommassa asemassa olevaa tuotantoamme rationalisoidaan sekä kilpailukykyä parannetaan mahdollisimman nopeassa tahdissa. Erikoista huomiota on kiinnitettävä siihen, että teollisuuden tuotantokoneita uusitaan ja että pyritään kaikkien niiden tuotantomenetelmien käytäntöönottamiseen, jotka suurteollisuusmaissa ovat ratkaisevasti vaikuttaneet kustannuksia alentavasti.

Kaikkein vaikein on tilanne maatalouselinkeinomme suhteen. Kotimaiset tuottajahinnat ovat eräissä tapauksissa kaksinkertaiset käypiin tuontihintoihin verrattuina. Maatalouselinkeinolla ei kuitenkaan ole edes sellaisia mahdollisuuksia kuin mailla elinkeinoilla tuotantokustannusten alentamiseen ja kilpailuvyyn palauttamiseen rationalisoinnin ja tuotantosuunnan muutosten kautta.

Tulonjaon tasoittaminen valtion budjetin kautta.

Valtion budjetille on kuluneina vuosikymmeninä asetettu huomattavasti laajentuneita tehtäviä. Ehdottomasti suurimmaksi valtion menoryhmäksi ovat

nousseet erilaiset tulonsiirrot, jotka käsittävät nykyisin valtion vuosittaisesta menotaloudesta lähes puolet eli n. 100 mii jaardia markkaa. Näillä ©n varsin huomattava yleinen merkitys tulonjaon tasoittamisen suuntaan. Suurimmat tulonsiirrot suoritetaan erilaisten sosiaalista toimintaa merkitsevien käyttötarkoitusten hyväksi. Toiseksi suurimpana ryhmänä ovat elinkeinojen tukemismäärärahat sekä valtion välitön hHitatuki. Suuruusjärjestyksessä seuraavana on opetustoimi, edelleen asutustoiminta, terveydenhoito jne.

Kaiken kaikkiaan kulkee tulonsiirtoina valtion budjetin kautta tulonjakoa tasoittamaan vuosittain n. 15 % koko kansantulolta. Silloin kun tulonsiirtojen käyttötarkoitukset ovat koko yhteiskunnan ja myös elinkeinokehityksen kannalta toivottavia, on syytä säilyttää budjetin kautta kulkevat tulonsiirrot korkealla tasolla. Sitä mukaa kun tulonsiirrot kasvavat ja toisaalta valtion tulot kerätään sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla rasittaen mahdollisimman vähän pienituloisia tuloryhmiä, merkitsee valtion menotalous eri tuloryhmien toimeentulomahdollisuuksien ja elintason huomattavaa tasoittumista. Suurilla tulonsiirtomenoilla sidotaan huomattava osa kansantulosta pois varsinaisen tulonjakotaistelun piiristä ja tämä tapahtuu yleensä sellaisella tavalla, joka palvelee myös palkansaajakunnan taloudellisia etuja.

Kulutussubventiot.

Eri vuosina on ollut voimassa sangen huomattaviakin hintatukimäärärahoja, jotka on käytetty elintarvikkeiden kuluttajahintojen välittömään alentamiseen. Niillä on toisaalta hillitty inflaatiopainetta ja annettu elinkustannusten noususta johtuva korvaus palkansaajille eräiden peruselintarvikkeiden hintoja alentamalla. Toisaalta on niiden avulla pyritty harjoittamaan sosiaalisesti mahdollisimman oikeudenmukaista elintaso- ja hintapolitiikkaa, koska välttämättömien elintarvikkeiden alhaiset hinnat palvelevat parhaiten pienipalkkaisten ja suuriperheisten kuluttajien etuja. Hinnanalennuskorvaukset ovat suurimmillaan ollessaan muodostaneet yli puolet kaikista elinkeinojen ja hintojen tukemiseen käytetystä määrärahoista. Sodan jälkeen olivat hinnanalennuskorvaukset suurimmillaan v. 1955., jolloin niiden kokonaismäärä oli 18,5 miljaardia markkaa.

Ammattiyhdistysliikkeen tavoitteiden ja etujen mukaista on, että välittömän hintatuen jatkamiseen pyritään edelleen juuri peruselintarvikkeiden kohdalla. Näiden avulla voidaan myös supistaa niitä hintaeroja, joita useiden välttämättömien elintarvikkeiden hinnoissa on muiden maiden vastaviin hintoihin verrattuna. Halvat elintarvikkehinnat ovat myös teollisuutemme kilpailukyvyyn kannalta välttämättömiä, koska tuotannossa maksetut palkat ja niin ollen tuotannon kilpailumahdollisuudetkin suuresti riippuvat palkan ostovoimasta elinkustannuksilla mitattuna.

Elinkeinotuki.

Elinkeinotuella tarkoitetaan sellaisia tukimäärärahoja, jotka annetaan jonkun alan tuottajien käyttöön heidän tuotantomahdollisuuksiaan parantamaan ja tuottajahintoja tukemaan. Valtaosa elinkeinotuesta, joka meillä viime vuosina on noussut 16—20 miljaardiin markkaan, on annettu eri muodoissa maatalouselinkeinon hyväksi. Vähäisemmässä määrin ovat myös metsätalous, liikenne sekä kauppa ja teollisuus päässeet osallisiksi elinkeinojen tukemismäärärahoista. Edelleen on elinkeinoja tuettu avustuslainojen muodossa, joista niistäkin maatalouselinkeino on saanut pääosan. On myös katsottava, että asutustoimintaan uhratut varat, jotka ovat sangen huomattavaa suuruusluokkaa, ovat välillisesti luettavissa maatalouselinkeinon tukemismäärärahoihin.

Valtion varojen käyttö elinkeinojen tukemiseen on sellaisenaan hyväksyttävää. Tässä toiminnassa on kuitenkin pyrittävä tasapuolisuuteen eri elinkeinojen

sen tasapainon säilymistä tukeva. Reaalinen kansantuote nousi mainittuna ajanjaksona n. 15 % ja palkkojen kehitykselle suuntaa näyttävät luvut, miespuolisten teollisuustyöntekijäin ansiot nousivat täsmälleen saman verran. On kuitenkin, todettava, että kansantalouden tuottavuus, siis tuotannon määrä tehtyä työtuntia kohti, nousi jonkun verran nopeammin kuin palkat, joskaan' eroa ei muodostunut kuin 2—3 %/ö.

V. 1956 palkkaratkaisuissa jouduttiin lähteinään siitä, että tapahtunut elinkustannusten nousu korvattiin erikseen ja tämän ohella sovittiin erillisestä n. 3 %:n palkkojen korotuksesta työehtosopimuksissa työn tuottavuuden nousun perusteella. Kokemusten mukaan on kansantaloutemme työn tuottavuuden nousu eli ns. rationalisoimishyöty normaalisti vuodessa n. 3 %.

Palkkapolitiikan periaatteelliset tavoitteet.

Koko yhteiskunta- ja talouspolitiikkaa ajatellen on harjoitettavalle palkkapolitiikalle asetettava seuraavia periaatteellisia vaatimuksia.

- A. Taloudellisen tasapainon säilyttämisen vaatimus.
- B. Nousevan elintason ja kulutuskyvyn vaatimus.
- C. Kansantalouden rakenteellisen kehittämisen vaatimus.
- D. Palkkapolitiikan yhteiskunnalliset vaatimukset.

Taloudellisen tasapainon säilymisen kannalta on välttämätöntä, että palkkojen kehityksessä ei tapahdu sellaisia äkillisiä liikkeitä, jotka johtaisivat tuotannon kustannusten ja kysynnän liian äkilliseen muuttumiseen. Tämä edellyttää, että palkkojen ei anneta nousta reaalisia mahdollisuuksia nopeammin, koska tällainen johtaa vain rahanarvon huonontumiseen ja inflaation irtipääsyyn. Toisaalta kehityksen tasaisuus vaatii ehdottomasti sitä, että palkkojen ostoarvo ei runsaan tuotannon aikana pääse laskemaan, koska tällainen johtaa menekkipulaan ja tuotantomahdollisuuksien supistumiseen ja niin ollen deflaatiokehityksen alkamiseen.

Nouseva elintaso ja nouseva kulutus ovat sellaisenaan kaiken taloudellisen toiminnan varsinaisia tavoitteita. Käytännössä helpoin ja myös tuotannon tehokkuuden kannalta järkevin tapa saattaa elintason nousu työpanosta vastaten kaikkien tuotannossa mukana olevien hyväksi, on tuotannon tuloksiin sidottu palkkopolitiikka. On syytä johdonmukaisesti hyväksyä myös sellainen, pitemmälle kehittyneissä teollisuusmaissa käytännössä havaittu kehityslinja, että palkat nousevat suhteellisesti jonkun verran nopeammin kuin tuotannon tulokset. Näin siitä syystä, että korkean tuotannon edellytyksenä on yhä laajempiin piireihin ulottuva elintason ripeä, nousu. Palkkopolitiikalla on huomattavia vaikutuksia myös tuotannon rationalisoinnin kannalta. Työn hinnan kallistuminen pakottaa etsimään uusia työtä säästäviä menetelmiä ja käytännössä on pitimmällä tähtäimellä usein asianlaita niin, että palkkatason nousua seuraa työn tehostuminen jopa siinä määrin, että tuotantokustannukset kokonaisuudessaan alenevat.

Vapaiden työehtosopimusmarkkinoiden vallitessa tulee eri alojen järjestöillä olla melko suuret vapaudet harjoittaa sellaista palkkapolitiikkaa, joka vastaa työmarkkinaolosuhteiden tilaa eri aloilla. Tämän seikan kansantaloudellinen merkitys on siinä, että näin luodaan mahdollisuuksia työvoiman suuntautumiselle mahdollisimman kannattaville aloille, jotka pystyvät maksamaan ammattitaitovaatimuksiin nähden myös' parhaita palkkoja. Näin voidaan myös työvoiman osalta edistää kansantalouden rakenteellista kehitystä siten, että parhaan taloudellisen tuloksen tuottavat työalat laajentuvat vähemmän kannattavien kustannuksella.

Niin palkkopolitiikan itsensä kuin yhteiskunnan sopusoinnun säilymisen kannalta on alleviivattava palkkopolitiikan yhteiskunnallisia näkökohtia. Koko kansakunnan taloudellisen kehityksen kannalta on tärkeätä, että etujen yhtei-

syiden ajattelu tulee suhtautumisperustaksi. Tuotannon tehostamispäämäärä, edellyttää, että ne ihmiset, jotka suorittavat käytännön työnteon tuotantokoneiston eri portaissa, tuntevat tuotannon menestymisen omakseen. Tällaisen suhtautumisen syntymistä taas tavoitellaan nyky-yhteiskunnassa turhaan, jos työntekijöillä ei ole tietoisuutta siitä, että heidän työnsä korvataan riittävästi ja työpanoksen tfiukaan.

Lähijälle asetettavat palkkapoliittiset vaatimukset.

On edelleen lähdeittävä siitä, että palkat käytännössä seuraavat elinkustannusten kehitystä, tapahtukoon tämä sitten jonkin nimenomaisen indeksisopimusjärjestelmän puitteissa tai ei.. Yleisen edun ja työrauhan säilymisen vuoksi on pidettävä onnellisimpana ratkaisuna sitä, että on olemassa tietty järjestelmä elinkustannuksiin • välittömästi vaikuttavien hintojen ja palkkojen keskinäisille suhteille. Tämä edellyttää sitä, että hintojen kehitystä mahdollisuuksien mukaan hillitään ja että äkillisiä huomattavampia hintaliikkeitä ei tapahdu. Tämä vaatii ainakin nykyoloissa hintasäännöstelyn jatkumista tiukemmissa tai väljemmissä puitteissa.

Inflaatiovuosilta periytyneenä on työehtosopimusten palkkausmääräyksissä edelleen liiallisia monimutkaisuksia. Erilaiset lisäjärjestelmät ja eri aikoina palkkauksiin sovitut erilaiset korotukset tekevät usein käytännössä työehtosopimusten määräysten tulkinnan tarpeettoman monimutkaiseksi ja aiheuttavat suoranaisista sekaannustakin. Palkkausmääräysten yhtenäistäminen ja yksinkertaistaminen on sen vuoksi tarpeen vaatimaa.

SAK:n taholta on myös kiinnitettävä keskitettyä huomiota siihen, että eri aloja koskevien työehtosopimusten palkkausmääräyksiä voitaisiin sekä yhdenmukaistaa että yhtenäistää samaa ja vertailukelpoista työtä koskien. Käytännössä on jopa sellaisia tapauksia, että luonteeltaan samanlaisen ja samanarvoiseksi katsottavan työn sopimusmääräykset eri työehtosopimuksissa ovat huomattavasti ristiriitaisia ja varsinkin, jos näitä joudutaan soveltamaan samalla työpaikalla, syntyy suoranaisia epäoikeudenmukaisuuksia ja tarpeettoman suuria soveltamisvaikeuksia.

Käytännössä on epäilemättä usealla alalla vieläkin asianlaita niin, että käytännön palkat ovat sopimuspalkkoja huomattavastikin korkeammalla tasolla. Tällaisissa tapauksissa ei työehtosopimuksella ole sitä palkkatasoa turvaavaa merkitystä, joka sillä tuhsi olla. Varsinkin suhdanteiden heikentyessä voi maksettavissa palkoissa silloin tapahtua huomattavaa laskua alle sen tason, jota ko. työalalla on pidetty vakiintuneena. Tämän vuoksi on johdonmukaisesti pyrittävä siihen, että sopimuspalkat saatetaan mahdollisimman lähelle käytännön palkkatasoa.

Työn tuottavuuden seuraaminen.

Viime vuosien palkkapoliitiikan suurin periaatteellinen saavutus on se, että ammattiyhdistysliikkeen ponnistuksilla on voitu hankkia yleisempikin "hyväksyminen sille, että reaalipalkkojen on seurattava kansantulon nousua ja työn tuottavuudessa tapahtuvaa kehitystä. Tämä ei suinkaan tarkoita sitä, että kansantulon nousua jollakin prosenttimäärällä voitaisiin suorastaan tämän perusteella vaatia vastaavaa kompensatiota palkoille. Tavoitteena on se, että jälkikäteen voidaan <odeta palkkatason nousun vastaavan työn tuottavuuden nousua. On nimittäin huomattava, että kansantulon nimelliseen nousuun vaikuttaa hintakehityksen ohella myös työllisyysaste, tuotannon tehostuminen ammatittaitoa ja työtehoa lisäämällä, työntekijämäärän kasvaminen, lisääntynyt ylitöiden teko jne. Näistä kaikista syistä johtuva kansantulon nousu vaikut-

taa ainakin osittain normaalisti palkkoihin jo tulon muodostumisvaiheessa ja kyseistä työtä tehtäessä.

Raasantulon ja työn tuottavuuden nousun siirtäminen palkkapolitiikan erääksi perustaksi tuottaa huomattavia tulkinta- ja periaatevaikeuksia. Näin on laita myöskin asiaa ammattiyhdistysliikkeen "sisäisenä tavoitekysymyksenä" tarkastellen. Kysymykseen saattaa tulla montakin erilaista ongelman ratkaisutapaa. Voidaan ajatella tyydyttävän väin siihen vaatimukseen, että kansantalouden kokonaispalkkasumman lisättynä sillä, miten paljon palkansaajien määrä muihin yhteiskuntaryhmiin verrattuna kasvaa, pitäisi pysyä kansantulon nousun tasalla. On kuitenkin luonnollista, että parhaiten" tuottavien työalojen työntekijät ja näiden alojen ammattiliitot pyrkivät pitämään arvosteluperusteena ainakin osittain oman elinkeinonsa tuottavuuden kehitystä.

Varsin suuria käytännön vaikeuksia tulee eteen niillä aloilla, joiden tuottavuutta sellaisenaan ei voida laskea. Tällaisia aloja ovat useimmat palvelusluontoiset elinkeinot ja mm. koko julkinen toiminta sellaisenaan. Ainakin näiden alojen osalta on ainoana mahdollisuutena pysyttäytyminen kansantalouden kokonaiskehitystä kuvaavan työn tuottavuuden nousun rajoissa. Käytännön ratkaisuna on pyrittävä siihen, että palkkakehitys eri aloilla suunnilleen noudattaisi työn tuottavuuden kansantalouden puitteissa tapahtuvaa kokonaiskehitystä. Tämän ohella on kuitenkin sallittava sellainen kehitys, että parhaiden tuottavilla ja pitemmälle rationalisoiduilla työaloilla voi ansioiden kehitys olla keskimääräistä nopeampaa.

Suorituspalkkausjärjestelmät.

Varsinkin teollisuudessa ovat erilaiset suorituspalkkausjärjestelmät käytännössä yleisin palkkaperuste. Näiden myönteisenä puolena on se, että työntekijän ansiot asetetaan täten suoranaisesti riippuvaisuussuhteeseen työtehosta ja työnteon tuottavuuden kehityksestä. Oikealla tavalla sovellettuina voidaanakin suorituspalkkausjärjestelmiä pitää sekä kansantalouden että työntekijän kannalta edullisina.

Ammattiyhdistysliikkeen periaatteiden mukaisesti ei kuitenkaan tule sallia sellaista kehitystä, joka merkitsee aikatyössä saavutettavien ansioiden ja urakkapalkkojen loitonemista liian kauaksi toisistaan. Urakkapalkkaustapa johtaa jo luonteensa mukaan helposti siihen, että työntekijät yrittävät liiaksi ja joissakin työvaiheissa tekevät työtä sellaisella työvauhdilla ja teholla, jonka jatkuminen pysyvämpänä ei ole kansantaloudellisten, terveydellisten eikä sosiaalisten syiden tähden toivottavaa.

Urakkatyön luonteesta johtuu, että urakoiden määrääminen tuottaa varsinakin monipuolisessa tuotannossa jatkuvia vaikeuksia. Erityisen kohtalokkaaksi muodostuu tilanne silloin, kun työtutkimuksia ja tuotannon rationalisointipäitä pyritään työntekijien taholta soveltamaan väärin urakkapalkkanormeja laskettaessa. Ammattiyhdistysliike suhtautuu periaatteessa myönteisesti työtutkimuksiin, silloin kuin niiden tarkoituksena on tuotantovaihteiden rationalisointi ja tuotannon tehostaminen sekä myös oikeudenmukaisten palkanmääräytymisperusteiden löytäminen. Sen sijaan sellaiset tapaukset, joissa työ- ja aikatutkimukset suoritetaan suorastaan palkkausnormien alentamisen mielessä, eivät ammattiyhdistysliikkeen mukaan ole hyväksyttäviä. Aikatutkimuksia on käytännössä varsin useissa tapauksissa pyritty työnantajataholta suorittamaan niin, että tutkimuksen kohteena ovat normaalia huomattavasti tehokkaammat työntekijät, ja että työolosuhteet ovat normaalia paremmat. Tällaisissa tapauksissa ei tutkimusten tuloksille voida antaa arvoa palkanmääräytymisperusteena.

Yllämainituista syistä on välttämätöntä, että työ- ja aikatutkimuksia suoritetaan yhteistyössä työntekijän ja heidän järjestöjensä kanssa. Tutkimusten tuloksia ei myöskään saa sellaisenaan määrätä urakka-ansioiden perustaksi, vaan

tuloksia sekä niihin vaikuttaneita olosuhteita on pyrittävä soveltamaan käytäntöön työntekijäpuolen edustajien kanssa käytävien neuvottelujen valossa. Erityisesti on työpaikkojen luottamusmiehillä oltava käytettävissään kaikki se tutkimuksiin liittyvä aineisto, joka on tarpeellinen, jotta tutkimusmenetelmistä ja niiden tuloksista saadaan luotettava kuva. Ammattiyhdistysliikkeen on nykytilanteessa otettava erääksi käytännön kasvatustyönsä keskeiseksi päämääräksi luottamusmiesasemassa olevien työntekijöiden kouluttaminen työ- ja aikatutkimusmenetelmin. Vain niissä olosuhteissa, joissa niin työntekijä- kuin työnantajapuolellakin on käytettävissään tasaveroista asiantuntemusta työ- ja aikatutkimusmenetelmien suhteen, voidaan näitä kysymyksiä käsitellä yhteisymmärryksessä ja saavuttaa oikeudenmukaisia ja tuotannon tehokkuutta palvelevia tuloksia.

Ammattiyhdistysliike pitää hyväksyttävänä myös ns. työkohtaisten palkka-perusteiden olemassaoloa, mutta myös näiden soveltamisen edellytyksenä on se, että soveltaminen tapahtuu vain työntekijäin valitsemien luottamusmiesten kanssa yhteistoiminnassa. Yleisenä periaatteena on pyrittävä siihen, että työntekijällä on aina sitä halutessaan mahdollisuus siirtyä työskentelemään aika-, palkalla, joka ei saa liian suuresti poiketa hänen urakka-ansiotasostaan.

Solidaarinen palkkapolitiikka ja samapalkkaisuus.

Ammattiyhdistysliikkeen palkkapolitiikka on sodanjälkeisinä vuosina suuressa määrin rakentunut ns. solidaarisille palkkausperusteille. Tämä merkitsee sitä, että on pyritty palkka-asteikon alapäässä olevien aseman parantamiseen kollektiivisesti ja palkka-asteikon rajojen lähentämiseen. Erityisen välttämättömyydenä on solidaarisen palkkapolitiikan harjoittaminen ollut niissä vaiheissa, jolloin palkankorotusten perusteena on ollut välittömien elinkustannusten nousu. Tämän politiikan tuloksena on tapahtunut yleistä kehitystä siihen suuntaan, että palkkojen suhteellinen nousu sotaa edeltäneeseen aikaan verrattuna on ollut huomattavin heikoimmin palkatuissa ryhmissä. Tämä koskee yhtä hyvin kehitystä eri elinkeinojen palkkatason välillä kuin myös kehitystä kunkin tuotannonalalla sisällä.

Siirryttäessä vapaampiin palkka- ja työehtosopimusmarkkinoihin on luonnollista, että solidaarisuuden periaatteiden rinnalla joudutaan antamaan huomattavaa sijaa myöskin työn tuottavuuden näköaloille ja pitemmälle erikoistuneen ammattityövoiman palkkapolitiittisille erikoisvaatimuksille. Solidaarisen palkkapolitiikan periaatteet edellyttävät nimenomaan myös sitä, että pitemmälle erikoistuneen työvoiman erikoisvaatimukset huomioidaan ja että työ luokitellaan yhtenäistä menetelyä noudattaen.

Ammattiyhdistysliike on maassamme jo varhain omaksunut periaatteen sama palkka samanarvoisesta työsuorituksesta. Naispuolisten työntekijäin palkkauksen saattaminen tasa-arvoiseksi miesten kanssa on tärkeää myös siitä syystä, että naistyövoiman käyttö tuotannossa on jatkuvasti lisääntynyt ja tämä kehitys edelleen jatkuu. On kiinnitettävä huomiota siihen, että tasa-arvoisuus miesten ja naisten välillä työmarkkinoilla vaatii palkkaeroavaisuuksien poistamisen lisäksi myös samoja oikeuksia työhön ja samanlaisia mahdollisuuksia ammattikasvatukseen ja ammatin valintaan. Pyrkimyksissä samapalkkaisuuden käytännölliseen toteuttamiseen on otettava huomioon ne mahdollisuudet, joita on olemassa, erityisesti naistyöntekijäin palkkoja koskevista määräyksistä luopumiseksi työehtosopimuksia tehtäessä. Samapalkkaisuusvaatimuksia on aiheellista perustella myös sillä, että halvemman naistyövoiman käyttö samaa työtä tekeviin miespuolisiin työntekijöihin nähden ei ole myöskään näille pitemmällä tähtäimellä edullista, koska se suhteettomasti edistäisi naistyövoiman käyttöä miespuolisen työvoiman kustannuksella.

Palkkaukseen verrattavat sosiaaliset edut.

Työehtosopimusjärjestelmän luominen sodan jälkeisinä vuosina on jo sellaisenaan merkinnyt erilaisten työntekijöiden sosiaalisten etujen tuntuva kasvua. Yleisen sosiaalisen lainsäädännön kehittymisen rinnalla on työntekijäin terveydenhoidossaj työtajatuimie torjunnassa,, sairausajan palkassa, työajan ja vuosilomien suhteen jne. voitu työehtosopimuksissa taata työntekijöille huomattavasti "lainsäädäntöä pitemmälle meneviä sosiaalisia etuja.

Näihin on työehtosopimuspolitiikassa kiinnitettävä edelleen huomiota ja lisäksi on jatkuvasti pyrittävä mm. työnteijäeläkkkeitä koskevien sopimuskoh-
tien laajentamiseen ja näiden asioiden yksityiskohtaiseen käsittelyyn työehtosopimuspolitiikan osana.

Julkisten yhdyskuntien palkkapolitiikka.

Koko ammattiyhdistysliikkeen taholta on. syytä jatkuvasti kiinnittää erikoishuomiota myös julkisten yhdyskuntien harjoittamaan palkkapolitiikkaan niin virka- ja toimisuhhteessa olevien kuin työsopimussuhhteessa olevienkin osalta. Julkisilta yhdyskunnilta ja samoin näiden omistuksissa olevilta yhtiömuotoisilta yrityksiltä on vaadittava mallityönantajana esiintymistä palkkaus ja työehtoja koskevissa kysymyksissä. Viimeaikojen kehitys onkin lisääntyvässä määrässä johtanut siihen, että varsinkin palkkaukseen liittyvien sosiaalisten etujen osalta ovat julkisluontoisten yritysten turvaamat edut yleensä huomattavastikin paremmat kuin yksityisten työnantajien. Toisaalta on pidettävä selvänä, että liian aktiivisella palkkapolitiikalla ei julkisia yhdyskuntia eikä näiden omistuksessa olevia yrityksiä ja niinollen näiden toiminnan kannattavuusmahdollisuuksia saateta talouselämän yksityistä sektoria huonompaan asemaan.

Työehtosopimusjärjestelmän ja työriitojen sovittelun kehittäminen.

Kuten edellä on todettu, on vapaa työehtosopimuspolitiikka maassamme varsin uusi. Työehtosopimusjärjestelmä yleistyi vasta sodanjälkeisinä vuosina ja vasta kahtena työehtosopimuskautena on järjestöillä ollut riittävää vapautta itsenäisen työehtosopimus- ja palkkapolitiikan harjoittamiseen. Tästä syystä lienee todettava se, että työehtosopimusjärjestelmä ei vielä kaikilta osiltaan ole maassamme riittävästi kehittynyt eikä ole saatu kaikkia niitä kokemuksia, joiden avulla on mahdollisuus päästä asioiden entistä kitkattomampaan hoitoon. Varsinkin töiden luokittelussa, sopimusjärjestelmän yksinkertaistamisessa, ammattityön punnituksessa ja rinnastamisessa ja tulkinta-erimielisyyksien selvittämisessä on olemassa huomattavaa kehitystarvetta. Ammattiyhdistysliike on omalta osaltaan valmis kaikkeen sellaiseen tutkimus- ja selvittelytyöhön, jonka avulla työehtosopimuksia voidaan kehittää ja niiden tehtäväpiiriä täsmentää.

Ammattiyhdistysliikkeen taholla ollaan valmiita myös voimassa olevan työriitojen sovittelumenetelmän mahdolliseen täydentämiseen ja kehittämiseen. Tällainen voi tapahtua kuitenkin vain siten, että työntekijäin työtaisteluoikeuksia ei rajoiteta.

Palkkatilastojen yhtenäistäminen ja kehittäminen.

Talous- ja palkkapolitiikan kehittyessä on luotettavien ja tuoreiden palkkatietojen tarve käynyt yhä polttavammaksi. Tätä tarvetta lisää huomattavasti myös se, että palkkapolitiikan ulkopuolellakin olevia talouspoliittisia ratkaisuja on mm. maataloustulo kysymyksen järjestelyn osalta saatettu riippuvaiseksi yleisestä palkkakehityksestä.

Palkkatilastojemme nykyiselle tilalle on ominaista se, että palkkatietoja ke-

rätään ja tilastoaineistoa käsitellään useiden valtion virastojen ja varsin ratkaisevalta osalta myös työnantajajärjestöjen toimesta. Vaikka tilastojen laatimisessa on käytännöllistä yhteistyötä eri elimien kesken, niin nykyistä järjestelmää on siitä huolimatta pidettävä varsin hajanaisena. Eri tilastojen valmistusajat, niiden peittävyys ja ulottuvaisuus niinkuin myös tilastoaineiston käsittelyn luonne ovat[^]varsin epäyhtenäisiä. Tilastoja saatetaan julkisuuteen ratkaisevalta osaltaan liian myöhään ja, luotettavien tuoreiden palkkatietojen puute^t on niin yleistä talouspolitiikkaa kuin työehtosopimusneuvottelujakin ajatellen muodostunut useassa tapauksessa asioiden käsittelyä['] suuresti vaikeuttavaksi tekijäksi.

Tavoitteeksi tulee asettaa palkkatietojen keräämisen ja tilastojen laatimisen keskittäminen valtiovalan käsiin ja yhtenäisen tilasto-organisaation puitteisiin. Huolimatta siitä, että eri alojen palkkatilastojen täydentämis- ja yhtenäistämistyö on käynnissä, ei ole otaksuttavaa, että tätä tietä pystytään koko organisaatiota uudistamatta palvelemaan tehokkaasti talous- ja työehtosopimuspolitiikan tarpeita. Erikoisvaatimus on asetettava myös siitä, että ammatillisten järjestöjen on joko oltava itse mukana palkkatietojen keräämis- ja käsittelyvaiheissa tai sitten pyrittävä muita teitä kerättyjen palkkatilastojen tarkkailuun omien palkkatilastojensa laatimisen avulla.

VI. Maaseutupolitiikka

Käytännön talouspolitiikassa on ammattiyhdistysliike viime vuosina uusiinuvasti joutunut vakaviin tulorijakoristiriitoihin maatalouselinkeino[^] kanssa. Syynä tähän jatkuvaan taisteluasenteeseen on se^{*} että ammattiyhdistysliike ei ole voinut hyväksyä sitä maatalouspolitiikkaa, jota lähinnä suurmaaloustuotajain järjestön toimesta on maassa harjoitettu. Ammattiyhdistysliikkeen perussuhtautuminen maatalouselinkeinon on luonnollisesti positiivinen, mutta taloudellisissa kysymyksissä ammattiyhdistysliike asettaa maataloudelle samoja vaatimuksia kuin muillekin elinkeinoille.

Maatalouden tulotason määräytymisen perustaksi ei voida ottaa muuta kuin täystyöllisyystilan säilymisen edellyttämä tasapainotila maataloustuotteiden hintojen ja toisaalta teollisuustuotteiden hintojen ja teollisuustyöväen palkkojen kesken. Maatalouden hintapolitiikassa on otettava huomioon kansantalouden kokonaisuuden vaatimukset sekä se tosiasia, että välttämättömien elintarvikkeiden hintatasolla on ratkaiseva vaikutus palkkatason ja niin ollen tuotannon kustannustason, kilpailukyyn ja työllisyyden määräytymiseen. Kun joudumme vaatimaan tuotantomme kilpailukykyisyyttä, joudumme hyväksymään vaatimuksen myös siitä, että elintarvikkeiden hinnat eivät saa ainakaan oleellisesti ylittää kilpailevien maiden hintatasoa.

Maataloutemme ei nykyisellään täytä näitä järkipärisen tuotannon perusvaatimuksia, vaan tasapainoisen talouden-saavuttaminen tältä osin vaatii huomattavaa tuotannon ja maataloustyön tuottavuuden lisäämistä.

Maataloutemme nykyinen tila.

Maataloutemme käyttää nykyisinkin arviolta n. 34 % koko kansantalou-temme työvoimasta. Sen sijaan maatalouden osuus kansantuotteesta on viime vuosina ollut vain 12—15 %:n suuruusluokkaa. Tämä ei sellaisenaan tosin limerkitse sitä, että maatalousväestön kansantulon jako-osuus olisi näin pieni, koska tämä kansanosa saa huomattavia tuloja myös muiden elinkeinojen — lähinnä metsätalouden — piiristä. Jos tämän asetelman perusteolla tehdään sel-

lainen johtopäätös, että maatalouden tuloja tulisi hintapolitiikan avulla runsaasti lisätä, niin silloin maataloutemme kilpailukyky entistä enemmän heikkenee ja tuotantokustannuksemme erkanevat yhä kauemmaksi kilpailuvien maiden kustannuksista. Väistämätön johtopäätös voi olla vain se, että maatalouden tekniikkaa ja tuotantotapoja on huomattavasti nykyisestään kehitettävä. Tämän on johdettava siihen, että maatalouden työn käyttö vähenee ja että vapautuva työvoima voidaan siirtää kannattavampien elinkeinojen palvelukseen.

Perussyynä maataloustuotannon kannattamattomuuteen onkin meidän oloissamme pidettävä olosuhteisiin nähden aivan liian pientä tilankokoa. Elinkeinoissa elävää henkilöä kohti on viljeltyä pinta-alaa meillä keskimäärin vain puolitoista hehtaaria. Ottaen huomioon ilmastolliset ja maantieteelliset olosuhteemme, jotka eivät edellytä korkeata hehtaariuuttoa, on viljelyspinta-alaa henkilöä kohti aivan liian pieni ja sellaisenaan suurimpana esteenä maataloudessa elävän väestön tulotason nousulle.

Maatalouden tilakoko.

Meidän oloissamme on kannattavan perheviljelmän vähimmäispeltoalaksi katsottava n. 15 peltihehtaaria. On tosin luonnollista, että edullisissa viljelys- ja markkinointiolosuhteeksi myös tätä pienempi perheviljelmä voi olla kannattava. Nykyinen tilanne on kuitenkin se, että viljelmistämme, joiden lukumäärä kääpiötilatkin huomioonottaen on noin 368.000, ainoastaan n. 46.000 eli n. 12,4 % on normaaliksi katsottavaa kannattavaisuusrajaa suurempia.

On itsestään selvää, että tällaiset olosuhteet tilojen keskimääräiseen kokoon nähden eivät suo riittäviä mahdollisuuksia tehokkaalle maataloustuotannon harjoittamiselle. Liian pienet tilat eivät pysty antamaan läheskään ympärivuotista työtä viljelijäperheille eikä myöskään koneiden käyttö voi muodostua tehokkaaksi. Koneita joko ei pystytä lainkaan hankkimaan tai hankitut koneet ovat kannattamattomia, koska niillä on käyttöä vain muutamana päivänä vuodessa.

Maatalouden tilakoossa on jatkuvasti ollut vallalla epäedullinen, kehitysuunta. Kääpiötilojen ja liian pienten perheviljelmien lukumäärä on verrattuna sotaa edeltäneeseen aikaan kasvanut yli 70.000 ja suurten tilojen lukumäärä on vähentynyt. Sodan jälkeisissä oloissa ryhdyttiin harjoittamaan varsin laajaa tilojen pirstomis- ja asutustoimintaa. Nykyrahassa laskien on asutustoimintaan tähän mennessä käytetty 170—180 mrd. markkaa. Vaikka niitä olosuhteita, joiden tähden laajaan asutustoimintaan ryhdyttiin, voidaan ymmärtää, niin siitä huolimatta oli näin laaja väestön sitominen maatalouden piiriin elinkelvottomille tiloille sodanjälkeisen talouspolitiikkamme suurin ja kohtalokkain virhe. Kun uuden työpaikan hankkiminen teollisissa elinkeinoissa maksaa investointeina keskimäärin vajaat 2 milj. markkaa työpaikkaa kohti, olisi asutustoimintaan uhratuilla varoilla voitu laajentaa teollisuuttamme siinä määrin, että sen piiriin olisi luotu n. 100.000 uutta työmahdollisuutta. Perheenjäsenet mukaan lukien olisi tätä suuruusluokkaa oleva teollisten elinkeinojen laajentaminen merkinnyt sitä, että maatalouden lähes koko liikaväestö olisi voitu sijoittaa kannattavampien elinkeinojen piiriin.

Toinen maatalouden pienen tilakoon yleistymisen syytekijä on maatalouden perinnönjaon yhteydessä vallitseva käytäntö. Maatilojen pirstomista estävän lainsäädännön puuttuessa on sangen yleistä, että sellaisenaan kannattava tila perinnönjaon yhteydessä pirstotaan kahteen tai useampaan uuteen yksikköön, jotka kaikki muodostuvat niin pieniksi, että edellytykset kannattavaan maatalouteen poistuvat.

Maatalouden kannattavuutta ei voida pysyvästi parantaa, ennenkuin saadaan aikaan riittävän voimakas käänne maatalouden tilakokopolitiikassa. Välttämättömänä toimenpiteenä on tässä mielessä ryhdyttävä asutustoiminnan pur-

kamiseen ja liian pienen pinta-alansa vuoksi elinkelvottomien tilojen yhdistämiseen. Tämän ohella on viivytyksittä saatava aikaan riittävän tehokas «'OJ»¹ pirstomista estävä lainsäädäntö, joka toteutettuna vaatii myös mm. mahdollisuudet sisarosuuslainoitukseen perinnönjaon yhteydessä jne; Maatalouden tilakoon suurentamiseen tähtäävän politiikan edellytyksenä on toisaalta se, että samanaikaisesti luodaan teollisten elinkeinojen piiriin työmahdollisuuksia maataloudesta vapautuvalle liikaväestölle.

Suhtautuminen maataloustulon sidonnaisuuteen.

Periaatteessa on pyrkimyksiä maataloudesta saatavan tulon vaihteluiden hillitsemiseen ja maatalouden tulotason nostamiseen pidettävä hyväksyttävänä. Näitä ei kuitenkaan voida rakentaa sellaisella tavalla, mihin voimassa olleet maataloustulopäätökset ja nykyinenkin maataloustulon sidonnainen järjestelmä perustuvat. Nykyisin voimassa olevan järjestelmän mukaan on maataloustulo sidottu 85⁸ prosentti yleisen ansiotason kehitykseen, kun sensijaan maatalouden omaa tuottavuuden nousu, rationalisointihyöty, jää kokonaan tämän elinkeinon itsensä hyväksi.

Maatalouden harjoittajille on syytä antaa vastaavanlaista inflaatioturvaa, kuin mitä palkkojen indeksisidonnaisuus merkitsee palkansaajille. Tätä eikuitenkan voida toteuttaa niin, että maataloustulo sidottaisiin ansiotasokehitykseen, koska jälkimmäiseen vaikuttaa hintatason muutosten ohella varsin monet muut tekijät, kuten työntekijäin ammattitaidon lisääntyminen, työllisyysaste, työn tuottavuuden nouseminen, parhaiten kannattavien tuotannon alojen laajentuminen heikommin kannattavien kustannuksella jne. Oikeudenmukaiseksi maataloustulon sidonnaisuustavaksi voidaan hyväksyä maataloustulon sitominen niittä hintoja osoittavaan indeksiin, joita maataloudessa, elävä väestö käyttää.

Muilta osin tulisi maataloustulon nousun jäädä riippuvaiseksi maatalouden itsensä kehityksestä. Kun otamme huomioon maataloustuotannon nykyisen tilan ja erikoisesti tilakoon suurentamis- ja tuotannon rationalisointistarpeen, niin tätä tietä en maatalouselinkeinolla mahdollisuus jopa nopeampaan työn tuottavuuden ja niin ollen myös tulojen kasvuun kuin useilla muilla elinkeinoilla.'

Ammattiyhdistysliike pitää nykyisiä maatalouden sidonnaisuusjärjestelmiä inflaatorisina ja muiden elinkeinojen sekä maatalouden itsensä kehitystä estävinä. Siksi on maataloustulon sidonnaisuuden perusteet muutettava sellaisiksi, että ne kiihdyttävät tuotannon rationalisointia ja edesauttavat maatalouden kehitystä kannattavaksi ja paremmin kilpailukykyiseksi tuotannon alaksi.

Rakentavaan maaseutupolitiikkaan.

Ammattiyhdistysliikkeen käsityksen mukaan ei talouspolitiikassa voida käsitellä maatalouskysymyksiä täysin erillisinä, vaan ne tulee ymmärtää osana laajempaa yhteyttä, maaseutupolitiikkaa, jonka tulee käsitellä maaseudun ongelmia ja maaseutuelinkeinojen kehityspäämääriä kokonaisuudessaan. Maaseutupolitiikan suuntaviivat riippuvat yksityistapauksissa oleellisesti niistä päämääristä, joihin valtakunnan- ja aluesuunnittelun yhteydessä päädytään. Tavoitteena tulee olla erikoisen maaseudun työllisyyspolitiikan harjoittaminen ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen niin raaka-ainetuotannon kuin teollistamisenkin aloilla.

Erityisen tähdellistä on, että voidaan selvittää maaseudun erilaiset sivuansiomahdollisuudet ja tämän perusteella pyrkiä myös sivuansiomahdollisuuksien takaiseen ja väestörakennetta vastaavaan jakaantumiseen. Maaseudun työllisyys-

ongelmien ratkaisemiseksi on mitä välttämättömintä, että elinkelpoisen pien-teollisuuden ja käsityön kehittymistä maaseudulle johdonmukaisesti myös valtio» toimenpitein tuetaan».

Metsätalous.

Huolimatta siitä, että metsänhoito- ja uudistustöihin sijoitetut varat tuottavat taloudellisen tuloksen vasta huomattavan pitkän ajan kuluttua, on niin tuotantopohjan laajentamisen kuin työllisyyspolitiikankin tähden välttämättömiä, että entistä enemmän kiinnitetään huomiota metsien tuottavuuden kohottamiseen. Metsätaloudellisista toimenpiteistä on etusijalle asetettava vesiperäistehmaiden kuivatus niissä tapauksissa, joissa sen avulla voidaan estää soistumista ja saada liian vesiperäiset maat kasvukuhtoisiksi metsämaiksi. Maassamme on myös varsin runsaasti sekä yli-ikäisinä tuottamattomia että hakkuilla pilattuja vajaatuottoisia metsiä, joiden suhteen voidaan istutuksilla ja muilla metsänhoitotoimenpiteillä metsiemme lisäkasvua huomattavastikin lisätä.

Metsänhoitotyö on metsien omistussuhteista riippumatta saatava keskitehtyksi yhtenäisen metsänhoito-organisaation puitteisiin. Sopivilla järjestelyillä on yksityiset metsänomistajat saatava osallistumaan metsänomistussuhteiden määraamalla tavalla kaikkiin metsänhoidollisiin kustannuksiin ja metsien käyttöä edistäviin perusparannuksiin. Erityistä painoa on pantava maaseudun metsätyövoiman käyttöä koskeville kysymyksille, kuten metsätyövoiman vakainaistamiselle, metsätöiden koneellistamiselle ja työolojen parantamiselle.

Maaseututyöväen erikoiskysymyksiä.

Valtaosa maaseudun palkkatyöväestöstä on ammattitaitoista, mutta olosuhteiden pakosta se on joutunut hajoittamaan ammattitaitonsa useiden eri ammattien piiriin. Sangen suuri osa maaseututyöväestöstä tekee sekä maa- että metsätyötä ja varsin monessa tapauksessa vielä jotakin näiden ulkopuolellakin olevaa ammatti- tai sekätyötä. Näistä syistä johtuen on myös maaseudun työväestön saattaminen ammattiyhdistysliikkeen piiriin ja myös maaseudun työväestön työsuhteisiin liittyvien kysymysten hoito useisiin muihin työntekijäryhmiin verrattuna huomattavan vaikeaa. Tästä huolimatta on maaseudun työntekijäin työehtosopimuspolitiikan tavoitteena tinkimättä pidettävä sitä, että palkkauserusteet ja sosiaaliset olot saadaan muiden työntekijäryhmien tuisuuksia vastaaviksi.

Metsätyövoiman liian suuri liikkuvaisuus muodostaa vaikean sosiaalisen ongelman. Tavoitteena on pidettävä, että maahan voitaisiin luoda kokonaissuunnitelmien puitteissa vakinainen metsätyömieskunta ja vastaisessa asutustoiminnassa tulisi kannattamattomien pienviljelystilojen muodostamisen sijasta perustaa metsätyöväen asuntotiloja sellaisille seuduille, joissa metsätyövoimasta on pysyvää ja tasaista tarvetta. Erikoisesti valtiovallan tulisi näyttää metsänhoidollisten- ja hakkuusuunnitelmien puitteissa esimerkkiä myös työvoiman vakainaistamisessa. Tuotannon tehostaminen sekä metsätyömiestämmattikunnan kohottaminen vaatii metsätöiden työmenetelmien kehittämistä entistä pitemmälle. Tässä suhteessa on kiinnitettävä huomiota niin varsinaisen metsänhakkuutyön kuin myös eri kuljetustyövaiheiden tehostamiseen ja koneiden käytön yleistämiseen.

Työvaliokunnan päätösehdotus

Ammattiyhdistysliikkeen talouspoliittiset taistelutehtävät ovat viimeksi kuluneina vuosina lisääntyneet. Hallitsevina pääkysymyksinä oh rahanarvon

vakaana pitämisen ohella olleet taloudellisen suunnitelmallisuuden lisääminen sekä nykyaikaisen työllisyyspolitiikan harjoittaminen. Nämä kysymykset sekä maan teollistamisen edistäminen ja oikeudenmukaisen tulonjako- ja palkkapolitiikan harjoittaminen ovat edelleen SAK:n talouspolitiikan keskeiset lähiajan tavoitteet.

I. Taloudellinen suunnitelmallisuus.

Tie nousevaan elintasoon voi kulkea vain talousjärjestelmän muuttumisen kautta kohti entistä suurempaa taloudellista suunnitelmallisuutta. Vain riittävän pitkälle vievällä suunnitelmallisuudella voidaan yhteiskunnan kokonaisuutena asettaa yksityisen voiton tavoittelun edelle.

Taloudellisessa suunnittelutoiminnassa ei meillä ole vielä toteutettu riittävää keskitystä. Siksi onkin talouspolitiikan elintärkeitä ratkaisut ja näiden valmistelut keskitettävä- perustettavan kansantalousministeriön yhteyteen. Ammattiyhdistysliikkeen vaikutusvaltaa taloussuunnittelussa on lisättävä.. Taloudellisia päätäntävaltuuksia on siirrettävä sellaisille suunnitteluelimille, joissa vapailla taloudellisilla järjestöillä on avainasema.

Koska tuotantovälineitten yksityisomistukseen perustuva talousjärjestelmä ei ole luonut riittäviä mahdollisuuksia suunnitelmallisen talouden toteuttamiselle, on yhteiskunnan välitöntä tuotanto-omistusta tarkoituksenmukaisella tavalla lisättävä. Valtion omistamaa uutta tuotantoa on perustettava sellaisille aloille, joilla yksityinen pääotna ei pysty huolehtimaan kansantaloudellisista kehitystehtävistä. Tämän ohella on pyrittävä sellaisten elinkeinonalojen sosialisointiin, jotka yleishyödyllisen tai elintärkeän luonteensa puolesta paremmin kuuluisivat valtiavallan toimipiiriin tai joiden suhteen markkinaolosuhteet ovat kehittyneet monopolistisiksi.

II. Suhdanne- ja työllisyyspolitiikka.

Taluspoliittisten toimenpiteiden tulee kohdistua suhdannevaihteluiden hillitsemiseen ja korkean työllisyyden säilyttämiseen. Jo pelkästään sen ominaisuutensa perusteella, että täystyöllisyystalous antaa mahdollisuudet koko työvoiman jatkuvalle hyväksikäytölle, on se suhdannetaloutta edullisempi. Kehityksen tavoitteeksi on asetettava taloudellisen tasapainon ylläpito täystyöllisyyden vallitessa. Tämä edellyttää kysynnän ja kansan ostokyvyn säilyttämistä tuotannon tulosten tasalla sekä sitä, että taloudellisen tasapainon säilymiseksi suoritetaan joustavasti eri talouspolitiikan aloilla tarvittavia toimenpiteitä.

Suhdanneherkkä taloutemme vaatii erikoistoimenpiteitä vientisuhdanteiden hillitsemiseksi. Tässä mielessä on yhteiskunnan omasta>va riittävät valtuudet vientitulojen käytön säännöstelemiseksi. Riittävän tehokkuuden saavuttaminen on mahdollista vain pakollisten, perushintatasoon sidottujen ja riittävän suuren suhdannepidätysten avulla. Näiden avulla on viivyttelemättä luotava kestävä pohja nykyistä tehokkaammalle suhdannepolitiikalle.

Työllisyyspolitiikka on luonteeltaan kokonaisvaltaista. Se vaatii toimen-

piteitä ja kehityksen tarkkailua lähes kaikilla talouspolitiikan aloilla. Keskuspankin on raha-, korko- ja luottopolitiikallaan ensisijaisesti tuettava korkean työllisyyden säilymistä ja valtion talous on entistä paremmin saatettava suhdannepolitiikan palvelukseen.

Työttömyyden hoidossa on ennakolta estäville toimenpiteille ja työllisyystöiden yleistämiselle annettava keskeinen huomio. Työllisyys- ja työttömyystöissä on käytettävä nykyaikaisia työmenetelmiä ja sovellettava vapailla työmarkkinoilla muodostuneita palkkauserusteita. Työkohteet on valittava kansantaloudellisesti välttämättömien töiden piiristä ja työmaat on ennakolta riittävästi valmisteltava.

III. Teollistamiskysymykset.

Kansantalouden tehokkuus ja elintason nousu edellyttävät maamme ripeätä teollistamista. Taloudellisen kokonaissuunnittelun puitteissa on luotava eri teollisuuden alojen kehitysohjelmat ja ammattiyhdistysliikkeelle on varattava tasapuolisesti mahdollisuudet näiden ohjelmien toimeenpanon valvonnassa. Valtiovallan on sopivin toimenpitein edistettävä uuden kansantaloudelle edullisen teollisuuden syntymistä ja huolehdittava erikoisesti siitä, että kehityksen sopusointu säilyy. Tuotannon kannattavuuden parantamiseksi on välttämätöntä, että korkotasoa alennetaan.

Valtion on itse harjoitettava aktiivista yrittäjätoimintaa varsinkin silloin, kun yksityiset eivät pysty tai halua rakentaa maan talouselämälle välttämättömiä laitoksia. Valtion omistaman tuotannon keskittämiseksi on valtion tuotantolaitoksille hiotava yhtenäinen hallintoelin. Valtion oman tuotannon rahoittamisessa on käytettävä sekä budjettivaroja että julkisten rahalaitosten luotonantomahdollisuuksia. Valtiovallan toimesta on maan teollistamisen tarpeisiin pyrittävä hankkimaan ulkomaisia luottoja.

IV. Elinkeinojen ja tulonjaon sidonnaisuus.

Sodan jälkeen luoduista tulonjaon ja elinkeinojen sidonnaisuusjärjestelmistä, kuten ulkomaankaupan säännöstelystä, maataloustulon sidonnaisuudesta ja elinkeinojen liiallisesta tukemisesta, on vähittäin pyrittävä luopumaan. Tämän oh kuitenkin tapahduttava kotimaista työllisyyttä ja muodostuneita tulonjakosuhteita vaarantamatta. Elinkeinotuen avulla ei saa aiheuttaa sitä, että tuotannon tehostumisvaatimus poistuu, kuten maatalouden piirissä on suuressa määrin tapahtunut. Sen sijaan sellainen tulonjaon sidonnaisuus on hyväksyttävää, joka elinkeinosuhteita muuttamatta palvelee tasaisen tulonmuodostuksen ja täystyöllisyyden säilymistä.

V. Palkkapolitiikka.

Ammattiyhdistysliike pyrkii kaikin mahdollisin keinoin kehittämään työehtosopimusjärjestelmäämme palkansaajien turvallisuuden lisääntymisen suuntaan. Tehokkaan palkkapolitiikan avulla on pyrittävä nousevaan elintasoon

taloudellinen tasapaino samalla säilyttäen. Vastaisessa työehtosopimus- ja palkkapolitiikassa on toteutettava palkkojen jatkuva sidonnaisuus sekä elinkustannusten että työn tuottavuuden kehitykseen.

Oikealla tavalla sovellettuina voidaan suorituspalkkausjärjestelmiä pitää sekä kansantalouden että työntekijäin kannalta edullisina. Ammattiyhdistysliikkeen palkkapolitiikka rakentuu edelleen solidaarisuuden periaatteille, mutta nämä edellyttävät nimenomaa myös sitä, että pitemmälle erikoistuneen työvoiman erikoisvaatimukset huomioidaan ja että työ luokitellaan yhtenäistä menettelyä noudattaen. Ammattiyhdistysliike pyrkii sellaisen samapalkkausperiaatteen toteuttamiseen, että samanarvoisesta työnsuorituksesta maksetaan miehille ja naisille sama palkka.

VI. Maaseutupolitiikka.

Maataloutemme tehokkuuden lisääminen on eräs nousevan elintason perusvaatimuksia. Tämän vuoksi on pyrittävä maataloustuotannon yleiseen järjestyttämiseen ja maatilojen koon saattamiseen tehokasta tuotantoa vastaavalle kannalle. Ammattiyhdistysliike ei voi pysyvinä hyväksyä sellaisia maataloustulon sidonnaisuusjärjestelmiä, jotka merkitsevät maatalouden hintojen välitöntä riippuvaisuussuhdetta palkansaajien ansioiden kehityksessä. Nämä järjestelmät vaikuttavat inflaatiotekijänä ja ne estävät maatalouden itsensä ja muiden elinkeinojen kehitystä". Maaseutukysymyksiä tulee käsitellä kokonaisuutena ja pyrkiä maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamiseen niin raaka-ainetuotannon kuin teollistamisenkin aloilla. Ammattiyhdistysliike pyrkii siihen, että työehtosopimuspolitiikan avulla saadaan maaseudun työntekijäryhmien palkkausperusteet ja sosiaaliset olot muiden elinkeinojen työntekijöiden etuisuuksia vastaaviksi.

* * *

SAK:n työvaliokunnan edellä oleva alustus on tarkoitettu edustajakokouksen päätökseksi kaikissa lähiajan palkka- ja talouspolitiikkaa koskevissa kysymyksissä, jonka perusteella ehdotetaan, etteivät jätkeämpänä kohdissa b 1—7 esiintyvät esitykset anna aiheetta erityisten päätösten tekemiseen muilta kuin niiltä osiltaan, joissa erillinen työvaliokunnan päätösesitys lausunnon mukaisesti on esityksiin liitetty.

SAK:n työvaliokunta.

b 1. Varsinaiset palkkapolitiikkaa koskevat esitykset.

ESITYS N:o 2

Jo useita vuosia ovat varsinaiset peruspalkat olleet verrattain pienet, eivätkä näinollen ole voineet turvata työntekijöiden toimeentuloa. Sen vuoksi on peruspalkan lisäksi maksettu erilaisia korvauksia, joiden määrä on ollut yhtä suuri tai eräissä tapauksissa suurempikin kuin varsinainen peruspalkka.

Peruspalkan pienuus on aiheuttanut, varsinkin metalliteollisuudessa, jossa

tehdään huomattavan paljon urakkatyötä kappalepohjalla, riitoja kappalehinnittelussa. Samoin se on aiheuttanut sen, että tällaisten riitojen sattuessa eivät työntekijät ole voineet esittää kappaleen tekemistä tuntityönä, koska tuntipalkka ei turvaa, työntekijäin ja heidän perheensä toimeentuloa.

Peruspalkkojen korottamiseksi esitämme, että SAK:n VII edustajakokous tekisi tätä koskevan päätöksen ja velvoittaisi tulevan työvaliokunnan toimimaan tämän päätöksen mukaisesti, siten että peruspalkat saadaan viipymättä korotettua sellaisiksi, että työntekijät voivat tuntipalkallakin työskennellen turvata toimeentulonsa. Lisäksi esitämme, että tämän päätöksen mukaisesti menettellään myös SAK:n jäsenliitoissa, työehtosopimuksia solmittaessa ja että tällaisten työehtosopimusten aikaansaamiseksi SAK kokonaisena panee joukkovoimansa liikkeelle.

Naisten ja miesten palkkauksessa esiintyy edelleen huomattavaa eroa, jopa sellaisissakin tapauksissa, joissa miehiä ja naisia käytetään samassa työssä. Kun tällainen käytäntö asettaa naistyövoiman erittäin vaikeaan asemaan ja kun siinä yhteydessä esiintyy pyrkimys yleisempään ansiotason laskuun, niin esitämme, että SAK:n VII edustajakokous antaisi työvaliokunnalle velvoituksen ryhtyä toimenpiteisiin naisten samapalkkaisuuden toteuttamiseksi ja että SAK koko joukkovoimallaan tukisi jäsenliittojen pyrkimyksiä naisten samapalkkaisuuden toteuttamiseksi, työehtosopimustietä käyttäen.

Aina sodan alusta lähtien on valtiovallan taholta säännöstelty hintoja ja palkkoja, jotka nyttemmin on valtalain kaaduttua vapaan muodostuksen varassa.

Säännöstelyn yhteyteen kuului myös indeksiehto, jonka mukaan palkat tarkistettiin aina elinkustannusindeksin noustua 5 pistettä. Kun säännöstelystä luopumisen yhteydessä myös tällainen automaattinen palkkojen tarkistus on lakannut ja kun on ollut havaittavissa heti siitä luopumisen jälkeen hintojen nousua, esitämme, että SAK:n edustajakokous antaisi tulevalle työvaliokunnalle ohjeen pyrkiä sellaiseen automaattiseen indeksiehtoon, jolla palkat tarkistettaisiin jatkuvasti siten, että jokaista 5 % indeksin nousua seuraisi 5,5 % palkkojen tarkistus. Kun tällaisella käytännöllä olisi hintojen nousua ehkäisevä vaikutus ja kun sillä samalla estettäisiin palkkatyöväen elintason alentamispyrkimykset, olisi SAK:n edustajakokouksen annettava työvaliokunnalle velvoitus, myös siitä, että SAK:n jäsenliitoille annettaisiin koko SAK:n tuki tällaisen indeksiehdon toteuttamiseksi kaikkien liittojen työehtosopimuksissa.

Karhulan metallityöväen ammattiosasto.

ESITYS N:o 3

Jo v. 1951 edustajakokouksen hyväksymässä SAK:n palkka- ja talouspolitiikkaa koskevassa päätöslauselmassa todettiin, että yrityksistä huolimatta ei vakavalle pohjalle perustuvaa talouspoliittista suunnitelmaa ole onnistuttu luomaan. Tästä toteamuksesta ja edustajien varoituksista huolimatta, joissa erityisesti korostettiin, että yhteistyö työnantajapiirien kanssa työväen etujen mukaisen suunnitelmallisen talouspolitiikan toteuttamiseen jo yksistään työntekijäin ja työnantajain etuvastakohtien vuoksi on mahdottomuus ja että itse kapitalistisen tuotantotavan luonne toistuvine pula- ja lamakausineen tekee suunnitelmallisuuden mahdottomaksi, edustajakokous kuitenkin päätti jatkaa entistä suuntaa. Päätettäessä jatkaa ns. vakauttamisohjelman toteuttamista uskoeltiin samalla, että se turvaa elintason jatkuvan kohoamisen ja täystyöllisyyden.

Edustajakokouksen päätös merkisi itse asiassa luopumista ammattiyhdistysliikkeen itsenäisestä palkka- ja talouspolitiikasta ja alistamista talouspolitiikkaan, jossa huomioonotetaan myös työnantajain edut. Mutta samalla se mer-

kitsi myös luopumista siitä perustavoitteesta, jonka ammattiyhdistysliike työväenliikkeen osana on itselleen asettanut, sillä työväenliike ei tunne tapausta, jolloin siirtyminen tuotantovälineiden sosialistiseen omistukseen toteutettaisiin yhdessä kapitalistien kanssa.

Tällaisen epäitsenäisen politiikan seuraukset myös kuluneella toimintakaudella osoittavat vakuuttavasti, että se ei ole vastannut työntekijäin tarpeita ja vaatimuksia. Palkkasulkupolitiikka ei ole estänyt elinkustannusten kohoamista, mutta sen sijaan se on antanut suuryhtymille miltei rajattomat mahdollisuuden voittojensa lisäämiseen. Verotuspolitiikan avulla ovat suurten omaisuuksien haltijat ja työnantajapiirit päässeet osalliseksi verohelpotuksista, mutta palkansaajat sen sijaan ovat joutuneet maksamaan yhä suurenevan osan kuntien ja valtion keräämistä verovaroista. Indeksikeinottelulla on estetty palkkojen korottaminen työntekijäin saamatta muussakaan muodossa pysyvää hyvitystä tapahtuneista elinkustannusten noususta. Noudatettu maatalouspolitiikka on palvellut suurtuottajien ja välitysliikkeiden etuja, mutta sen sijaan maaseudun vähävaraiset ovat joutuneet entistä vaikeampaan asemaan. Osallistuminen talouspolitiikan perusohjelman toteuttamiseen on lisäksi johtanut työkohtaisen palkkausjärjestelmän, työ- ja aikatutkimusten-ym. työn voimaperäistämistoimenpiteiden suosimiseen.

Tämän politiikan seurauksena kapitalistien potema "pääomaköyhyys" on poistunut, heidän voittonsa on yksinomaan v. 1954 noussut n. 61 miljardiin markkaan ja omaisuudet moninkertaisesti lisääntyneet, mutta työttömyyttä ei ole voitu poistaa eikä rahan arvoa vakaannuttaa. Elinkustannukset ovat edelleenkin noususuunnassa.

Seuraava tilasto osoittaa, mikä osuus teollisuustyöläisten palkoilla on tuotannon kokonaisarvosta eri vuosina sekä ammattiyhdistysliikkeen palkkapolitiikan ja sen voiman vaikutusta palkkojen ja tuotannon bruttoarvon keskinäisiin suhteisiin:

Vuosi	Työntekijäin palkat	Tuotannon bruttoarvo	Palkkojen osuus bruttoarvosta
1933	1,5 mrd	10,8 mrd	13,0 %
1939	2,7 „	18,9 „	15,1 „
1943	5,5 „	38,4 „	13,3 „
1945	13,2 „	60,9 „	21,7 „
1947	28,9 „	156,8 „	18,5 „
1951	83,5 „	529,1 „	15,8 „
1954	93,7 „	579,5 „	16,4 „

Pulakauden pahimpana aikana v. 1933 ja sota-aikana v. 1943 oli työläisten palkkojen suhteellinen osuus tuotannon bruttoarvosta alhaisin. Mutta sodan jälkeen ammattiyhdistysliikkeen voiman valtavan kasvun ja itsenäisen palkkapolitiikan seurauksena palkkojen osuutta saatiin nostetuksi tuntuvasti, ja se pysyikin suhteellisen korkeana vuoteen 1947 saakka, jonka jälkeen on tapahtunut varsin voimakas lasku. Huomio kiintyy erityisesti vuoteen 1951, jolloin solmittiin linnarauha "ja jolloin tuotanto saavutti uuden huipputasoon. Tällöin palkkojen suhteellinen osuus bruttoarvosta laski lähelle pula- ja sotavuosien tasoa.

Viime vuonna teollisuustuotanto nousi likimain 17 % korkeammalle tasolle kuin v. 1951 ja oli noin 53 % suurempi kuin v. 1948. Nykyään maamme teollisuus tuottaa runsaasti kaksi kertaa enemmän tuotteita kuin vupsina 1938—39. Verrattuna tuotannon määrän kasvuun on työntekijäin määrä lisääntynyt suhteellisen vähän, joten tuotannon nousu on siis tapahtunut pääasiassa työponnistusten ja työtehon kasvun seurauksena, josta myös työtapaturmien jatkuva lisääntyminen on ollut seurauksena. Tästä huolimatta työehtosopimusten tur-

vaarnat nimellispalkat ovat palkkasulkupolitiikkaA johdosta edelleenkin vuoden 1951 tasolla melkein kaikissa työehtosopimuksissa.

Kukaan ei siis voine kieltää, etteikö näissä olosuhteissa olisi ollut mitä parhaimmat edellytykset palkkojen tuntuvalle korotukselle kaventamalla suuryhtymien valtavia voittoja.

Kuluneen toimintakauden kehitys osoittaa vakuuttavasti, että ammattiyhdistysliikkeen itsenäisen palkka- ja talouspolitiikan puuttuminen ja alistuminen kapitalistisen talouspolitiikan perusohjelman toteuttajaksi on eri yhteyksissä johtanut tilanteeseen, jossa ammattiyhdistysliikkeen ja koko palkkatyöväen edut ovat saaneet väistyä suuryhtymien etujen tieltä. Tällainen palkka- ja talouspolitiikka, jonka yhteydessä on lisäksi jäsenjärjestöt ja niiden jäsenet syrjäytetty niistä päätöksiä tehtäessä, on ratkaisevasti vaikuttanut koko ammattiyhdistysliikkeen toiminnallisuuden ja järjestöroiman heikkenemiseen.

Edellä esitetty kehitys velvoittaa edustajakokousta viitoittamaan ammattiyhdistysliikkeen palkka- ja talouspolitiikalle oman ja itsenäisen suunnan. Maamme taloudellinen kehitys, kansainvälinen asemamme ja työväestön työteho ja -taito antavat vankan perustan palkkatyöläisten ja koko kaftsan elintason kohottamiselle. Palkkatyöläisten taloudellisen aseman parantamien voidaan saavuttaa vain kapitalistien itsekkäät edut sivuuttavalla, työväenluokan itsensä ja yhteisesti rakentamalla ohjelmalla, jonka toteuttamisessa nojataan koko työväenluokan voimaan. Sen yhteydessä luodaan myös yhtenäisen ja toimintakykyisen ammattiyhdistysliikkeen perusta.

Ensiarvoisen tärkeänä käytännöllisen ja menestyksellisen palkkapolitiikan hoitamisen ehtona on pidettävä sitä, että kaikki ratkaisut suoritetaan kiinteässä yhteistyössä jäsenliittojen kanssa ja jäsenistön mielipiteet huomioonottaen. Elleivät ammatillisten järjestöjen vastuunalaiset johtoelimet kunnioita jäsenistön oikeuksia ja anna arvoa heidän mielipiteilleen, niin ammattiyhdistysliike heikentää omaa voimaansa ja mahdollisuuksiaan voittojensa toteuttamiseksi.

Edellä olevan perusteella ja pitäen lähtökohtana perustavassa kokouksessaan hyväksymää lausumaa ammattiyhdistysliikkeen lopullisista päämääristä, edustajakouks päätää seuraavaa:

1) Edustajakokous ei näe olevan edellytyksiä palkkatyöntekijäin etujen mukaisen ja ammattiyhdistysliikkeen periaatteiden kanssa sopusoinnassa olevan palkka- ja talouspolitiikan harjoittamiseen yhteistyössä työnantajapiirien kanssa, jonka vuoksi edustajakokous velvoittaa työvaliokunnan sanoutumaan irti ns. talouspolitiikan perusohjelman toteuttamiseen liittyvistä velvoitteista.

Sen sijaan edustajakokous kehoittaa työvaliokuntaa yhdessä jäsenliittojen edustajien kanssa laatimaan ammattiyhdistysliikkeen talouspoliittisen ohjelman, jossa ammattiyhdistysliikkeen luonteen ja periaatteiden pohjalla määritellään ammattiyhdistysliikkeen talouspoliittiset lähtävoitteet. Ohjelman luonnos on saatettava kaikkien jäsenliittojen ja niiden perusjärjestöjen käsittelyyn, minkä jälkeen se, huomioon ottaen jäsenliittojen ja niiden perusjärjestöjen lausunnot lopullisesti hyväksytään sekä ryhdytään sitä ammattiyhdistysliikkeen ja koko työväestön yhteisvoimilla toteuttamaan.

2) SAK:n työvaliokunnan tulee palkkapolitiikassaan pyrkiä siihen:

a) että työehtosopimuksissa turvataan sellainen palkkataso (tuntipalkkataso), ettei työntekijäin toimeen tullakseen tarvitse lisätä työpönnistuksiaan tai pidentää normaalia työaikaansa;

b) että iästä ja sukupuolesta johtuvat palkkaerot ja muut naisten ja nuorten työntekijäin palkka- ja muissa työehdoissa olevat epäkohdat saadaa poistetuksi sopimuspoliittisilla toimenpiteillä;

c) että palkkauksen muodot yksinkertaistetaan ja että työkohtaisuutta, työ- ja aikatutkimuksia koskevat sekä muut työvauhdin kiris-

tämiseen johtavat määräykset saadaan työehtosopimuksista poistetuiksi;

d) että solidaarisen palkkapolitiikan toteuttamista ohjataan sellaiseen suuntaan, että korkeamman palkkatason saavuttaneet ja avainasemassa olevat työntekijäryhmät tukevat myös heikoimmin palkattujen työntekijäryhmien pyrkimyksiä parempien palkka- ja työehtojen saavuttamiseksi;

e) että keskusliitto antaa tukensa pyrkimyksille aikaansaada vähimmäispalkkalaki, joka turvaa riittävän suuren vähimmäispalkkatason ensisijaisesti niille työntekijäryhmiin joilla sopimusteitse ei ole mahdollisuuksia tyydyttävän palkkatason turvaamiselle.

3) Palkkojen indeksidonnaisuussuhde on saatava sellaiseksi, että se korvaa työntekijöille ne menetykset, joita elinkustannusten mahdollinen nousu on heille palkkojen tarkistuksen väliajoilla aiheuttanut. Palkkapolitiikan ensisijaisena lähtökohtana on pidettävä saavutetun reaali-palkkatason ja muiden saavutusten säilyttämistä. Indeksiehdon ottaminen työehtosopimuksiin jääköön jokaisen jäsenliiton itsensä päätettäväksi.

4) Edustajakokous pitää menestyksellisen palkkapolitiikan perusedellytyksenä sitä, että jäsenistö saa oman harkintansa mukaan ja yhteistyössä liittonsa johdon kanssa valmistaa ja tehdä palkkaesityksensä työnantajalle ja että asianomaisella työntekijäin ammattiliitolla on viime kädessä oikeus päättää mahdollisiin taistelutoimenpiteisiin ryhtymisestä siltä osalta kuin se koskee ao. liittoa ja että keskusliitto, riittävät selvitykset saatuaan, tukee jäsenliittoja niiden toimiessa alansa työntekijäin etujen puolesta.

Suomea Rakennustyöläisten Liitto r.y.

ESITYS N:o 4

SAK:n VI edustajakokouksessa päätettiin palkkapolitiikkaa koskevassa kohdassa mm. seuraavaa: "Jotta palkan ostovoima nykyistenkin palkkojen puitteissa saataisiin nopeasti kasvamaan, on huolehdittava siitä, että palkannauttijain kulutuksessa välttämättömiä tarvikkeita tuotetaan riittävästi, että niiden hinnat saataisiin nopeasti alenemaan kohtuulliselle tasolle ja yleensä kehittymään kuluttajille edulliseen suuntaan. Tarpeen vaatiessa on oikeudenmukaisen hintatason aikaansaamiseksi ammattiyhdistysliikkeen huolehdittava siitä» että tässä suhteessa ryhdytään riittävän jyrkkiin toimenpiteisiin."

Tarkastellessamme nyt edellä olevaa kohtaa voimme todeta helposti, kuinka se on ollut palkkatyöväestölle epäedullinen. Palkannauttijain kulutuksessa välttämättömiä tarvikkeita on toimintakautena tuotettu runsaammin kuin koskaan aikaisemmin, mutta samanaikaisesti ovat erillisten tarvikkeiden hinnat nousseet» mistä esimerkkinä on mainittava mm. maitotaloustuotteiden huomattava nousu. Tämän politiikan seurauksena ovat yksinomaan kapitalistien voitot v. 1954 nousseet 61 miljardiin markkaan, palkkatyöläisten jäädessä osattomiksi koko tuotannon noususta, vaikka-kaikki realiset mahdollisuudet olisivat olleet palkkojen korottamiselle. SAK:n VI edustajakokouksen olisi jo silloin ollut huomioitava esim. S. Rakennustyöläisten Liiton esitykset palkkapolitiikassa. Niissä kyllin selvästi osoitettiin oikea tie.

SAK:n palkkasäännöstelypäätöksestä luopumista olisi voitu kannattaa vain silli ehdolla, että SAK yhdessä työväen eduskuntaryhmien kanssa ryhtyy toimenpiteisiin vähimmäispalkkakin aikaansaamiseksi. Lain on lähdeittävä siitä periaatteesta, että se turvaa jatkuvasti tyydyttävän toimeentulon edellyttävän palkkatason kaikille työntekijöille ja on täysin riippumaton työehtosopimuksista.

Indeksisidonnaisuudesta luopuminen tietää tällä hetkellä palkkatyöläisten realipalkan huonontamista. Olisi ollut oikein suorittaa elinkustannusindeksin perusteiden tarkistus ja muuttaa se siten, että se mahdollisimman todellisuus-pohjaisesti kuvastaisi elinkustannuksissa tapahtuvia muutoksia ja että keino-tekoinen rukkaaminen kiellettäisiin.

Edellä olevaan viitaten osastomme esittää edustajakokouksen päätettäväksi seuraavaa:

1) Ammattiyhdistysliike ei voi sallia, maamme työväenluokan elintason kurjistamista, "jota viime vuosina on toteutettu kapitalistien riistovoittojen lisäämiseksi. Työläisten palkat on korotettava vähintään 20-kertaisiksi verrattuna vuoteen 1938. Työehtosopimuksissa turvataan sellainen palkkataso (tuntipalkkataso), ettei työntekijäin toimeen tullakseen tarvitse lisätä työpannustuksiaan tai pidentään normaalista työaikaansa.

2) Indeksisidonnaisuus on saatava sellaiseksi, että hintojen noustessa on taattava työläisille välittömästi palkkojen nousu hintoja vastaavalle tasolle. Indeksiehdon ottaminen työehtosopimuksiin jääköön kunkin jäsenliiton itsensä päätettäväksi. Ratkaisevaa on, millaiset ovat indeksin perusteet ja kuka niitä valvoo.

3) Edustajakokous velvoittaa työvaliokunnan yhdessä työväen eduskuntaryhmien kanssa toimenpiteisiin vähimmäispalkkakin aikaansaamiseksi, joka turvaa jatkuvasti tyydyttävät toimeentuloa vastaavat palkat kaikille työläisille ja on täysin riippumaton työehtosopimuksista.

S. Rakennustyöläisten Liiton os. n:o 14, Turku.

Samoja kysymyksiä käsitteleviä esityksiä ovat edustajakokoukselle tehneet seuraavat ammattiosastot:

Suomen Elintarviketyöläisten liitto: Helsingin Meijeri- ja Margariinityöntekijäin, Tampereen Leipuriin, Turun Makeistytöläisten, Vaasan Sokerityöläisten ja Oulun Makkara- ja Leikkeletyön teki jäin ammattiosastot;

Suomen Kirjatyön teki jäin liitto: Oulun Kirjatyöntekijäin yhdistys;

Suomen Kunnantyöntekijäin liitto: Vaasan Kunnantyöntekijäin, Helsingin Kaupungin Teknillisten laitosten, Pietarsaaren Kunnantyöntekijäin ja Tampereen Kunnantyöntekijäin ammattiosastot;

Suomen Metallityöväen liitto: Turun Autokori työväen, Turun Peltiseppien, Helsingin Autokori työväen, Helsingin Sähkötyöläisten, Helsingin Hissityöntekijäin, Porin Metallityöväen, Turun Auto- ja moottorityöväen, Helsingin Metallityöväen, Turun Metallityöväen, Hietalahden Sulkutelakkatyöläisten, Turun Sähkötyöntekijäin, Oulun Metallityöväen, Tampereen Lentokonetyöväen, Yksipihlajan Metallityöväen, Valtion Metallitehtaitten, Porin Sähkötyöväen, Porvoon Sähkötyöntekijäin, Lappeenrannan Metallityöväen, Linnavuoren Metallityöväen, Jyväskylän Metallityöväen, Varkauden Metallityöväen, Taalintehtaan Metallityöväen ja Rauman Metallityöväen ammattiosastot;

Suomen Muurarien liitto: Tampereen, Helsingin, Jyväskylän, Lempäälän, Äänekosken, Kerava—Järvenpään ja Imatran osastot;

Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liitto: Tampereen Jalkinetyöväen ja Viialan Nahkatyöläisten ammattiosastot;

Suomen Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto: Osastot n:o 4 Tampere, 14 Varkaus ja 43 Oulu;

Suomen Puutyöväen liitto: Helsingin, Turun ja Tampereen Puuseppien, Turun Veneenrakentajien, Porin Sahatyöväen, Karihaaran Puutyöväen, Patenien Sahan Puutyöväen, Lieksan Sahatyöläisten, Kalajoen Puu- ja sekatyöväen ja Löydön Puutyöläisten ammattiosastot;

Suomen Rakennustyöläisten liitto: osastot n:o 15 Turku, 16 Turku, 57 Kymi, 59 Oulu, 67 Vuoksenniska, 82 Nokia, 90 Pesiö, 140 Parainen, 148 Hy-

vinkään kylä, 149 Suolahti, 150 Forssa, 156 Harjavalta, 173 Lappeenranta, 191 Säynätsalo, 224 Kankaanpää, 265 Tikkurila, 280 Helsinki, 284 Jämsänkoski, 301 Eura, 345 Kauhajoki ja 357 Sotkamo; ;

Suomen Rautatieläisten liitto: Osastot n:o 1 Helsinki, n:o 2 Hyvinkää, n:o 4 Turku ja n:o 16 Kuopio;

Suomen Työläisliitto: Harjavallan Rikkihappo- ja Superfosfaattityöntekijäin sekä Keikyän Teollisuustyöväen ammattiosastot;

Suomen Vaatetustyöläisten liitto: Turun osastot n:o 7 ja 25.

Liittotoimikuntien lausunnot:

Palkkapolitiikkaa koskevien Helsingin Meijeri- ja Margariinityöntekijäin, Tampereen Leipuriin, Turun Makeistyoiläisten, Vaasan Sokerityöläisten ja Oulun Makkara- ja Leikkeletyöntekijäin ammattiosastojen esityksiin viitaten, liittotoimikunta pitää välttämättömänä, että edustajakokous velvoittaa työvaliokunnan valmistamaan luonnoksen SAK:n omaksi itsenäiseksi palkka- ja talouspolitiikan ohjelmaksi. Ohjelmaluonnos olisi käsiteltävä perusjärjestöissä, jonka jälkeen luonnos saisi lopullisen muotonsa. Päähuomio olisi palkkapolitiikassa kiinnitettävä siihen, miten järjestövoimaa hyväksikäyttäen voitaisiin sopimuksien mukaiset tuntipalkat kohottaa riittävän korkealle tasolle. Erikoisen tärkeänä liittotoimikunta pitää sen periaatteen hyväksymistä, että alan ammattiliitto saa viimekädessä päättää oman alansa sopimuspolitiikasta ja sen hoidon yhteydessä tarvittavan järjestövoiman käyttämisestä ja että SAK antaa ennen taistelutoimenpiteitä sekä mahdollisten työtaistelujen yhteydessä lausuntonsa vallitsevasta tilanteesta.

Suomen Elintarviketyöläisten Liitto r.y.

Liittomme liittotoimikunta katsoo, että kysymys on järjestettävä kunkin liiton omista työehtosopimuksissa. Olosuhteet eri aloilla ovat niin erilaiset, ettei keskusliiton edustajakokouksella ole mahdollisuutta löytää kaikille liitoille sopivaa kaavaa. Korkeintaan kokous voisi antaa jäsenliitoilleen suosituksen huomioida tämä sinänsä tärkeä seikka työehtosopimuksia uudistettaessa.

Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.

Liittotoimikunta yhtyy periaatteessa useimpiin osastojen tekemiin esityksiin, mutta toteaa samalla, että useimmat niistä ovat luonteeltaan niin yksityiskohtaisia, että niitä koskevat ehdotukset ja niiden toteuttaminen kuuluvat lähinnä otettavaksi esille liiton työehtosopimusneuvottelujen yhteydessä.

Samalla liittotoimikunta viittaa v. 1955 marraskuulla pidettyyn liiton VII liittokokouksen päätöksiin palkka- ja työehtosopimuksia koskevista asioista, jonka päätöksen mukaan kansantulon nousu ja työn tuottavuus huomioidaan tulevaisuuden työehtosopimuksissa sekä aika- että urakkapalkkoissa ja että palkat vahvistetaan minimipalkkapohjalla lähemmäksi nykyisin käytännössä olevaa ansiotasoa ja että työkohtaisuusjärjestelmä, vaikka se rakentuukin useimmissa työehtosopimuksissa vapaaehtoisuuden perusteelle, on pyrittävä poistamaan, koska työnantajat eivät ole noudattaneet sitä sovellettaessa yleisesti hyväksyttyjä periaatteita.

Työn- ja aikatutkimuksiin nähden liittotoimikunta viittaa erilliseen esitykseensä.

Suomen Metallityöväen Liitto r.y.

Edellä mainittujen liiton Tampereen, Helsingin ja Jyväskylän osastojen esityksissä korostetaan palkkojen korotuksen merkitystä työväen elintason parantamisessa, mikä kanta on palkkatyöväen keskuudessa saanut Antista suurempaa kannatusta sen jälkeen, kun useiden viimeisten vuosien kokemukset ovat osoit-

taneet, ettei välttämättömyystarvikkeiden hintoja ole pystytty pitämään riittävästi kurissa. Palkkojen korotusten uskotaan myös, syntyneen tavararunsauden vallitessa, otevan omiaan vaikuttamaan samalla kulutustarvikkeiden hintojen nousua hillitsevästi siinä mielessä, että suurpääomapiirit eivät palkankoronusuhan vuoksi olisi niin kärkeäitä korottamaan tarvikkeiden hintoja.

Kun maamme ammattiyhdistysliikkeessä on yleensä omaksuttu se kanta, että palkkatyöläiselle on saatava heille kuuluva osuus työn tuottavuuden ja kansantulon kohoamisesta/* edellyttää myös sen käytännössä toteuttaminen varsin päättäväisiä ja lujia otteita ammattilisen keskusjärjestön SAK:n taholta. Sen vuoksi liittotoimikunta asettuu kannattamaan sekä Tampereen, Helsingin, Jyväskylän että Lempäälän, Äänekosken ja Kerava—Järvenpään osastojen esityksiä ja ehdottaa,

että SAK:n edustajakokous hyväksyisi liiton Tampereen, Helsingin ja Jyväskylän osastojen päätösehdotusten mukaisen päätöksen toimintalinjaksi valittavalle SAK:n työvaliokunnalle ja valtuustolle palkka- ja työehtokysymyksessä.

Sen sijaan ei liittotoimikunta katso voivansa yhtyä liittomme Imatran osaston ehdotukseen sellaisenaan, vaan ehdottaa SAK:n edustajakokouksen päättäväksi:

Ratkaistaessa, kumpaa palkkojen tarkistuslinjaa kulloinkin on käytettävä, ammatillisilla keskus- ja perusjärjestöillä tulee olla oikeus kussakin tapauksessa päättää palkkojen tarkistusta koskevasta korotustavasta, huomioon ottaen sen edullisuuden ja oikeudenmukaisuuden eri alojen työntekijöille.

Suomen Muurarien Liitto r.y.

Liittotoimikunta toteaa sen epäkohdan, joka vallitsee nykyään käytännössä olevassa palkkajärjestelmässä ja joka on pakottanut työntekijät entistä enemmän siirtymään voimia ja hermoja kuluttavaan urakkatyöhön. Liittotoimikunta esittää, että SAK:n seitsemäs edustajakokous tekisi päätöksen, jonka perusteella peruspalkat saataisiin korotettua sellaiselle tasolle, joka taitaisi työläisille toimeentulon sekä että aikapalkkaus saataisiin jälleen vallitsevaksi palkkausmuodoksi ja velvoittaisi työvaliokunnan ryhtymään asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto r.y.

Suomen Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto r.y:n liittotoimikunta on käsitellyt liiton osastojen esitykset ja lausuu käsityksensä seuraavaa:

Liittotoimikunta toteaa palkkasäännöstelypäättöksen kumoutumisen lisäneiden mahdollisuuksia entistä oikeudenmukaisemman palkkapolitiikan kehittämiseen, mutta samalla sen lisäneiden myöskin kansantaloudellista vastuuta ammatillisille järjestöille.

Liittotoimikunta pitää välttämättömänä, että palkkapolitiikka käsitetään keskusjärjestömmen piirissä edelleenkin eräänä tärkeimpänä osana kansantaloudestamme ja kehitystä valvotaan ja ohjataan tulevaisuutta eikä hetkellisiä osatarkaisuja silmälläpitäen.

1) Palkkapolitiikan perusteiden tulee edelleenkin määräytyä "vähimmäispalkka-periaatteen" mukaan niin, että palkkaperusteita arvostettaessa elinkustannukset, työntekijäin ammattitaito, työn raskaus- ja likaisuus muodostavat yleiset arvostusperusteet.

2) SAK m tulee valvoa ja ohjata palkkapolitiikka kehitystä elinkustannuksissa tapahtuvien muutosten, -kansantulon lisääntymisen ja työn tuottavuuden pohjalta.

3) Palkkapolitiikan tavoitteiden toteuttaminen on mahdollista ainoastaan silloin, kun SAK:n taholta valvotaan eri liittojen ja perus-

järjestöjen menettelytapoja, joiden tulee perustua ammattiyhdistysliikkeen yhteisesti hyväksymiin järjestöpäätöksiin ja -sääntöihin sekä työehtosopimuksiin.

Suomen Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto r.y.

Liittotoimikunta viittaa SAK:n viidennen edustajakokouksen tekemään päätökseen ammattiyhdistysliikkeen palkkapoliittiseen linjaan, sekä esittää, että edustajakokous velvoittaisi SAK:n työvaliokunnan toimimaan siihen suuntaan, että puuteollisuudessa työskentelevien työntekijäin palkkaus saadaan oikeudenmukaiseen ja työntekijäin kannalta tyydyttävään ansiotasoon.

Suomen Puutyöväen liitto r.y.

Koska työkohtainen palkkajärjestelmä sellaisenaan kuin sitä käytännössä sovelletaan valtionrautatiellä on osoittautunut epäoikeudenmukaiseksi ja kun sitä ei yrityksistä huolimatta ole saatu käytännössä sovellettavaksi siten kuin järjestelmä edellyttää, niin liittotoimikunta yhtyy osastojen esitykseen, ellei työkohtaista palkkausjärjestelmää voida kehittää yhteistoiminnassa ammattiyhdistysliikkeen kanssa siten,

että työkohtaiset palkat eri työpisteissä määritellään oikeuden perusteiden mukaisesti ja että ehdottoman tarkasti voidaan valvoa, ettei työntekijää sortavaa mielivaltaa pääse esiintymään.

Suomen Rautatieläisten Liitto r.y.

Liittotoimikunta viittaa omaan esitykseensä ammattiyhdistysliikkeen yleisestä palkka- ja talouspolitiikasta. Lisäksi liittotoimikunta viittaa omaan esitykseensä työttömyyden torjumiseksi sekä liiton kahdeksannen edustajakokouksen hyväksymään ohjelmaan, jossa sanotaan mm. seuraavaa:

Rakennustyöläisten toimeentulon epävarmuus on poistettavissa vain juurukuvan työnsaannin turvaamisen kautta, mikä voi tapahtua vain rauhanomaista rakennustuotantoa tuntuvasti nykyisestäään lisäämällä. Talvityöttömyyttä ei voida poistaa vain rakennustuotannon kausivaihteluiden tasaamisella, vaan ensisijaisesti rakennustoiminnan lisäämisellä niin suuressa määrässä, että kaikille rakennustyöläisille riittää työtä vuoden ympäri. Kun tämä ehto on täytetty, tulee säännöstelyn tehtäväksi vaikuttaa muiden toimenpiteiden ohella kyllin tehokkaasti siihen, että rakennustuotanto jatkuu tasaisena kaikkina vuodenaikoina. Sen jälkeen kun rakennustuotanto on saatettu sellaiseen laajuuteen, että se vastaa yhteiskunnallisia tarpeita, mm. asuntojen, teollisuus- ja kulttuurirakennusten suhteen, on valtiovallan toimesta kehitettävä ja ohjattava tuotannollista elämää niin, ettei työvoimareservien paine tarpeettomasti lisää rakennustyöläisten määrää.

Riittävän ja tasaisen työnsaannin turvaamiseksi ja asuntopulan poistamiseksi sekä koulu-, sairaala- ym. kulttuuri- ja sosiaalihuolto-olojen parantamiseksi on

- r- valtion ja kuntien määrärahoja ja halpakorkeisia lainoja lisättävä nykyisestäään ko. rakennustuotannon lisäämiseksi ja edistämiseksi;
- tehokkailla toimenpiteillä estettävä rakennustuotannossa esiintyvää keinottelua asunnontarvitsijain ja julkisten varojen kustannuksella saattamalla rakennustuotanto mahdollisimman suuressa mitassa suunnitelmalliseksi sekä valtion, kuntien ja asiasta kiinnostuneiden kansalaisjärjestöjen valvonnan ja ohjauksen alaiseksi.

Nykyinen paikkakuntaluokittelu on todennäköisesti epäoikeudenmukainen, joten se olisi kiireellisesti tarkistettava. Lisäksi neljän paikkakuntakalleusluokan säilyttäminen ei ole perusteltua, joten olisi pyrittävä kalleusluokkien vähentämiseen kahteen.

Mitä työttömyystyömailla maksettaviin palkkoihin ja muihin työehtoihin tulee, niin liittotoimikunta toteaa, että tämä kysymys yhdistyy myös järjestömuutoksymyukseen, josta liittotoimikunta on SAK:lle antanut seuraavan lausunnon:

Useat liiton perusjärjestöt ja monet edustajat liiton kahdeksannessa edustajakouksessa ovat kiinnittäneet huomiota työttömyystyömailla ja työttömyyden lieventämiseksi järjestetyissä töissä esiintyviin työntekijäin palkka- ja muissa työehdoissa ilmeneviin epäkohtiin.

Jyväskylässä pidettiin tammikuun 6 p:nä ko. työmailla keski-Suomessa työskentelevien työntekijäin» edustajien neuvottelukokous, joka päätyi sellaiseen esitykseen, että olisi perustettava sellainen elin ("järjestöelin"), jossa olisivat edustettuna ne liitot, joiden piirissä esiintyy eniten työttömyyttä ja johon voisivat kuulua ne työntekijät (esim. maaseudun pieneläjä), jotka eivät voi kuulua nykyisiin liittoihin.

Liittotoimikunta on kokouksessaan 15. 2. 1956 käsitellyt asiaa ja todennut, että tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin olisi asian johdosta ryhdyttävä. Ennen kuin voidaan määritellä, millaisiin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä, on todettava määrätty tosiasiat, joista tyytymättömyys johtuu.

1. Ilmeistä on, että käsitys, jonka mukaan työttömyys- ja työllisyystöissä olevat työntekijät ovat vailla työehtosopimusta, on virheellinen. Nykyisten työttömyysohjeiden (annettu 12. 5. -54) palkkausta koskevien pykälien mukaan määrättyvät palkat seuraavasti:

1) Valtion töissä, jotka on pantu käyntiin työttömyyden lieventämiseksi, on noudatettava samoja palkka- ym. työehtoja kuin vastaavanlaisissa menoarvioon otetuilla varoilla suoritettavissa valtion töissä.

2) Kunnan töissä, jotka on pantu käyntiin työttömyyden lieventämiseksi, on noudatettava samoja palkkaehtoja kausiluontoisia koroituksia huomioon ottamatta kuin vastaavanlaisissa kunnan muissa töissä, ellei työehtosopimuksissa näiden töiden osalta ole toisin sovittu. Mikäli palkkataso ei ole näin määriteltävissä, on ko. töissä noudatettava paikkakunnan vastaavien töiden palkkaehtoja.

3) Valtion avustamissa kunnan töissä, jotka on pantu käyntiin työttömyyden lieventämiseksi, on kuitenkin noudatettava, milloin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö niin määrää, samoja palkkaehtoja kuin vastaavanlaisissa tai niihin rinnastettavissa valtion töissä.

4) Muissa valtion avustamissa töissä, jotka on pantu käyntiin työttömyyden lieventämiseksi, on noudatettava samoja palkkaehtoja kuin vastaavanlaisilla valtion järjestämällä työmailla, ellei kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö toisin määrää.

5) Heikompi kykyiselle työvoimalle kunta voi työttömyyden lieventämiseksi järjestämässään töissä maksaa säännönmukaista alemmaa tuntipalkkaa.

Määräykset siis edellyttävät, että esim. talorakennus- ja sitä vastaavissa töissä on palkkoihin nähden ehdottomasti noudatettava rakennusalan työehtosopimuksen palkkamääräyksiä ja muihin työehtoihin nähden, mikäli kysymyksessä ovat rakennushallituksen tai puolustuslaitoksen talorakennustöitä, mitä niistä on sovittu liittomme ja ko. virastojen kesken solmituilla sopimuspyytäkirjoilla. Mikäli kysymyksessä ovat rautateiden uudisrakennustyöt, on sovellettava liittomme ja rautatiehallituksen kesken solmitun työehtosopimuksen määräyksiä. Mikäli kysymyksessä ovat tie- ja lentokenttätöitä, on sovellettava Työläisliiton ja tie- ja vesirakennushallituksen kesken solmitun työehtosopimuksen määräyksiä jne.

Se käsitys, jonka mukaan ko. työläisiä koskevaa työehtosopimusta ei olisi olemassa, ©n siis virheellinen. Jokaista työalaa varten on työehtosopimus olemassa.

2.. Tyytymättömyyttä aiheuttaa se, että rakennustyöläiset joutuvat suuressa määrässä talvikausina siirtymään ko. töihin, joissa

- a) suoritetaan etupäässä muita kuin talorakennustöitä, joita varten rakennusalan työehtosopimus pääasiassa on tehty;
- b) maksetaan työehtosopimusten palkkamääräysten alimman rajan mukaisia palkkoja, kun ns. vapaissa rakennustöissä maksetaan yleisesti ylärajan mukaisia ja sitä ylittäviäkin palkkoja, ja
- c) työt suoritetaan suuressa mitassa tuntityönä noudattaen työehtosopimusten palkkamääräysten alimpia rajoja.

Alhaiset palkat eivät siis johdu siitä, että ei ole työehtosopimuksia, vaan ne johtuvat siitä, että työehtosopimusten mukaiset **alimmat tuntipalkat ovat liian alhaiset**. Vaikka rakennusalan työehtosopimuksen mukaiset palkat ovatkin hie-
man korkeammat kuin rautatierakennus- ja tiealan sopimuksissa vahvistetut, niin tämä koskee kuitenkin kaikkia niitä työehtosopimuksia, joita ko. töissä on sovellettava.

Alhaisten palkkojen korjaaminen ei siis edellytä työttömyystöissä olevia työntekijöitä koskevan erillisen työehtosopimuksen aikaansaamista, vaan nyt voimassa olevien työehtosopimusten tuntuva parantamista palkkojen osalta.

Kysymys työttömyystöissä olevien työläisten ammatillisesta järjestäytymisestä ei ole mikään erillinen, koko maamme ammatillisen liikkeen järjestäytymisongelmasta erottuva kysymys. SAK:n nykyinen organisatio peittää kaikki tuotannon ja eri työalat. SAK:n jäsenliittojen nykyinen määrä on pikemmin-
kin liian suuri kuin liian vähäinen, joten missään tapauksessa ei liittojen kokonaismäärää pitäisi lisätä, vaan teollisuusliittoperiaatteen mukaisesti pitäisi ryhtyä yhdistämään ns. sukulaisliittoja, ja siten vähentämään liittojen lukumäärää.

Edellä sanottu ei kuitenkaan sulje pois sitä, "etteikö olisi syytä vakavasti harkita **tietyöläisten liiton perustamista**. Tähän liittoon voisivat kuulua kaikki uusien teiden ja lentokenttien (ehkä myös rautateiden) rakentajat ja kunnossapitotöissä olevat työntekijät. Tämä loisi myös paremmat edellytykset työttömyystöissä olevien työntekijöiden järjestämiseksi ja heidän palkka- ja muiden työehtojensa parantamiseksi. Mainittakoon, että Ruotsissa on rakennusteollisuustyöläisten liiton ohella olemassa myös tietyöläisten liitto.

Joka tapauksessa olisi **yhden liiton** vastattava mainituissa töissä olevien työntekijöiden palkka- ja muiden työehtojen valvomisesta ja parantamisesta sekä ammatillisen järjestäytymisen tehostamisesta. Useampien liittojen mahdollisesti muodostamat elimet näitä tehtäviä varten eivät vastaa tarkoitustaan, jos asioiden hoito olisi yhden liiton vastuulla, voitaisiin organisatiohysymys hoitaa esim. siten,

- 1) että liiton toimesta perustetaan kullekin avattavalle työmaalle ammattiosasto tai lähimmällä paikkakunnalla" sijaitsevan entisen osaston alainen työhuonekunta, johon kaikki ko. työmaan työläiset pyritään liittämään;

- 2) että edellä tarkoitetun liiton osasto tai työhuonekunta tehokkaasti huolehtii siitä, että tilapäisesti ko. töissä olevat ja muihin liittoihin kuuluvat työntekijät voivat maksaa säännöllisesti jäsenmaksunsa omaan liittoonsa ja nauttia oman liittonsa sääntöjen mukaisista eduista.

Edellä mainitut näkökohdat olisi otettava vakavasti harkittaviksi asianomaisissa liitoissa ja SAK:n ensi kesäkuun 27. päivänä alkavassa edustajakokouksessa.

Liittotoimikunta ei katso voivansa yhtyä Pihtiputaan osasto n:o 37 esitykseen työehtosopimusten solmimiseksi samanaikaisesti kaikkien SAK:n alaisten liittojen osalta, koska olosuhteet ja edellytykset eri tuotannon aloilla ovat hyvin erilaiset. Samanaikaiset toimenpiteet voivat tulla kysymykseen vain erikoistapauksissa, jolloin kaikilla liitoilla on täsmällisesti sama tavoite.

- Liittotoimikunta yhtyy osasto n:o 349 (Matinkylä) esitykseen maatalouteen liittyvistä toimenpiteistä.

Suomen Rakennustyöläisten Liitto r.y.

SAK:n työvaliokunta tulee tietävästi laatimaan periaatteellisen, palkkaliiketoimintaa koskevan esityksen edustajakokoukselle, joten liittotoimikunta viittaa siihen. Yksityiskohtaiset palkkojen määrittelyt kuuluvat lähinnä liittojen työehtosopimusneuvottelujen yhteyteen, eikä SAK:n edustajakokous voi niitä käsitellä muuten kuin yleisluontoisena asiana.

Mitä tulee riittävän ansion saamiseen normaalilla työvauhdilla, jota Keikeyn osasto esittää, yhtyy liittotoimikunta esitykseen.

Suomen Työläisliitto r.y.

b 2. Palkkojen indeksisidonnaisuutta koskevat esitykset.

ESITYS N:o 5

1) Indeksitavarain luettelo tarkistetaan ja laaditaan maamme palkkatyöväestön taloudelliset oikeudet turvaavaksi.

2) Palkkojen ja hintojen keskinäinen suhde tarkistetaan ja työntekijöiden palkat korotetaan hintatasossa kuluneiden vuosien aikaha tapahtuneen nousun edellyttämälle tasolle.

3) Edelläolevan mukaisesti toimeenpantujen palkkojen korotusten jälkeen vahvistetaan hintaindeksin perusluvuksi 100.

4) Palkkojen vertailu hintaindeksiin suoritetaan kuukausittain.

5) Jokainen hintaindeksissä todettava viiden pisteen nousu korvataan työntekijöille 5,5 %:n palkkojen korotuksena seuraavan kuukauden alusta lukien.

6) Jos indeksi kahtena perättäisenä tarkistuskuukautena pysyy kaksi pistettä tai vähemmän vaille tarkistusrajan (esim. 103, 108, 113 jne.), korvataan näin todettu hintojen nousu työntekijöille vastaavana palkkojen korotuksena.

Tampereen metallityöväen ammattiosasto.

Samassa asiassa ovat esityksiä tehneet:

Suomen Kunnantyöntekijäin liiton Helsingin Raitiotiekorjaamon ja Oulun Kunnantyöntekijäin ammattiosastot;

Suomen Metallityöväen liiton Raahan, Veitsiluodon, Haminan, Sorsakosken, Porin metallitehtaan, Strömbergin tehtaan ja Jyväskylän seudun ammatiosastot;

Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liitto: Viialan Nahkalyöläisten ammattiosasto;

Suomen Rakennustyöläisten liiton osastot n:o 13 Tampere, 58 Imatra ja 67 Vuoksenniska.

Suomen Rautatieväen liiton Helsingin, Hyvinkään, Turun ja Jyväskylän osastot n:o 1, 2, 4 ja 8;

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta toteaa, että palkkojen sitomisesta erilaisiin indekseihin on sodanjälkeisenä aikana saatu miltei yksinomaan kielteisiä kokemuksia. Jokainen indeksi, johon palkat on sidottu, on välittömästi sitomisen jälkeen "jäätynyt" ja lakannut osoittamasta elinkustannuksissa tapahtuvia todellisia muutoksia. Palkkojen korottamiseksi elinkustannuksissa tapahtuneita nousuja vastaaviksi on jouduttu käyttämään muita, indeksijärjestelmien ulkopuolella olevia

keinoja. Liittotoimikunta esittää, että SAK:n seitsemäs edustajakokous määrittelisi uudelleen ammattiyhdistysliikkeen kannan palkkojen indeksisidonnaisuuteen nähden ja pyrkisi löytämään joustavamman järjestelmän, joka nykyistä paremmin takaisi mahdollisuudet palkkojen tarkistamiseen elinkustannuksissa tapahtuneita nousuja vastaavasti myös työehtosopimusten voimassaollessa.

Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto r.y.

b 3. Samapalkkaisuutta koskevat esitykset.

ESITYS N:o 6

Maamme teollisuuden keskittymisen ja rationalisoimis- ym. toimenpiteillä tapahtuneen tuotannon uudelleen järjestelyn yhteydessä on yhä selvemmin nähtävissä suuntaus naispuolisen työvoiman entistä yleisempään käyttöön. Kapitalistisia suuryrittäjiä on tässä ollut omiaan kannustamaan se, että naisille voidaan maksaa huonompi palkka kuin miehille vieläpä sellaisissakin töissä, joissa naisten työsuoritukset sekä laatuun että määrään nähden voivat ylittää miespuolisen työntekijän saavutukset. Tällaisen epäkohdan poistaminen on sisällynyt ammattiyhdistysliikkeen tärkeimpiin vaatimuksiin jo vuosikymmenien ajan. SAK:n V edustajakokous teki asiasta selvän periaateratkaisun ja viimeksi, syyskuussa 1953 käsitteli eduskunta asiaa Kansainvälisen Työjärjestön suosituksen perusteella ja siirsi ilman selvää kannanilmausta sen komitealle. Asetettu komitea on istunut yli kaksi vuotta, mutta vielääkään se ei ole jättänyt edes alustavaa mietintöä asiasta.

Nyt kun valtiovallan toimesta harjoitettu palkkasäännöstely on kumoutunut, on työnantajille avautunut täydet mahdollisuudet entisestään suurentaa miesten ja naisten välisiä palkkaeroja, joka ei voine olla vaikuttamatta yleisen palkkatason huononemiseen. Tästä johtuen pidämme välttämättömänä, että SAK:n edustajakokous ottaa asian käsiteltäväkseen ja määrittelee selvän toimenpano-ohjeen sekä valtuustolle että työvaliokunnalle, jotta koko ammattiyhdistysliikkeen voivat saataisiin aktiivisesti mukaan ratkaisemaan asian kaikkien palkkatyöläisten yhteiseksi eduksi.

Edellä sanottuun perustuen esitämme, että

1) koko ammattiyhdistysliikkeen arvovallalla ja voimalla, yhteistyössä työväen eduskuntaryhmien kanssa kiirehditään hallitusta jättämään eduskunnalle esitys laiksi, jolla turvataan samasta työstä myös naisille sama palkka, joka miehille maksetaan,

2) liittojen sopimuspoliittikka ohjataan siten, että naisten erilliset palkkaluokittelut - poistetaan kaikista työehtosopimuksista, jotta siten välittömästi työehtosopimusteitse saadaan samapalkkaisuusperiaate toteutettua.

Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto r.y.

ESITYS N:o 7

Kysymys samapalkkaisuudesta on jo kauan kiinnostanut ammattiyhdistysväkeä johtuen siitä, että on katsottu virheelliseksi ja epäoikeudenmukaiseksi sellainen työn arvostaminen ja palkanmääräämistapa, jonka mukaan naisille tulee maksaa alhaisempaa palkkaa kuin miehille silloinkin, vaikka he suorittavat samanarvoista työtä. Aikaisemmissa SAK:n ja sen jäsenliittojen edustajakokouksissa on myös hyväksytty periaate: Samanarvoisesta työstä on maksettava sama palkka. Todettakoon lisäksi, että ammattiyhdistysliikkeen palk-

kapolitiikan ansiosta ovat myös miesten ja naisten palkkojen erot huomattavasti pienentyneet viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kuitenkin vain harvoilla aloilla ja rajoitetuissa tapauksissa olemme päässeet samapalkkaisuuden käytännölliseen toteuttamiseen.

Vaatetusalalla, jota allekirjoittanut liitto edustaa, on tilatun vaatturityön osalta urakkatyön palkkaperusteet onnistuttu määrittelemään niin, että ne jo useiden vuosikymmenien ajan ovat olleet miehille ja naisille samanlaiset. Vuonna 1950 uusitussa maatakasittävässä työehtosopimuksessa määriteltiin sen lisäksi tuntityön palkkaperusteet suoritettavan työn ja ammattitaidon perusteella.

Vaatetusteollisuuden kohdalla sensijaan palkat edelleen huomattavalta osalta maksetaan sukupuolen mukaan eikä työn mukaan. Naisilla ja miehillä on työehtosopimuksissa erilliset palkkaryhmittelyt ja palkkaperusteiden erot ovat noin 23 % siitä huolimatta, vaikka he suorittavat samanarvoista työtä. Liittomme on vakavasti pyrkinyt viimeksi mainittujen virheellisyyksien korjaamiseen, mutta tässä tehtävässä emme ole onnistuneet.

Liittomme pitää samapalkkaisuuden käytäntöön soveltamista siksi tärkeänä, että olemme katsooneet tarpeelliseksi SAK:n edustajakokoukselle kantanamme esittää, että SAK:n ja sen jäsen liittojen oji kiinnitettävä kysymyksen todella vakavaa huomiota ja ryhdyttävä entistä keskitetymmin ja voimaperäisemmin hoitamaan po. asiaa niin, että edustajakokoustemme periaatepäätökset saadaan nykyistä laajemmin käytäntöön sovelletuiksi.

Asiaa hoidettaessa myös huomioitava on, että valtioneuvosto asetti jo 28. 1. 1954 komitean, jonka tehtäväksi annettiin harkita kysymystä samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettavasta palkasta ja mahdollisuuksista ratifioida sitä koskeva kansainvälinen sopimus. Komitean tehtäväksi lisäksi annettiin tehdä ehdotus toimenpiteistä, joita sopimuksen ratifioiminen edellyttää. Koska todennäköistä on, että tämän komitean tutkimuksista ja toimenpiteistä tulee merkittäväällä tavalla riippumaan miten» yleisesti asiaa ryhdytään hoitamaan, katsomme aiheelliseksi korostaa, että myös ammattiyhdistysliikkeen taholta on huolehdittava, että ko. tutkimukset ja toimenpiteet suoritetaan täysin asiallisesti ja myös kiireellisesti.

Edellä sanotun perusteella esitämme SAK:n seitsemännen edustajakokouksen päätettäväksi seuraavaa:

- 1) SAK:n taholta vaikutetaan siihen, että samapalkkaisuutta koskevat tutkimukset saatetaan kiireellisesti päätökseen, ja että niistä tulee mahdollisimman asialliset ja luotettavat.
- 2) Tutkimusten tultua suoritetuiksi, ammattiyhdistysliikkeen taholta vaikutetaan tehokkaasti siihen, että Kansainvälisen Työtoimiston samapalkkaisuutta koskeva sopimus maassamme ratifioidaan.
- 3) SAK ja sen jäsenliitot tulevat palkka- ja työehtosopimustoiminnassaan keskitetysti ja tehokkaasti toimimaan siten, että palkka maksetaan työn laadun ja määrän perusteella, eikä sukupuolen mukaan.

Suonien Vaatetustyöläisten liitto r.y.

Samaa asiaa koskevan esityksen ovat tehneet:

Suomen Elintarviketyöläisten Liiton Kemin Elintarviketyöläisten ja Vaasan Myllytyöläisten ammattiosastot, Suomen Jalometallityöntekijäin liiton osasto n:o 6 Hämeenlinna, Suomen Metallityöväen liiton Kone- ja Siltatyöväen, Turun Metallityöväen, Tampereen Metallityöväen, Helsingin Hissityöntekijäin, Oulun Autotyöväen, Strömbergin tehtaan, Karkkilan Metallityöväen, Jämsänkosken Sähkö- ja Metallityöväen, Säynätsalon Metallityöväen, Harjavallan Metallityöväen, Vaasan Sähkömiesten sekä Helsingin Sähkötöyöläisten ammattiosasto, Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liiton Tampereen Jalkinetyöväen

ammattiosasto, Suomen Paperiteollisuudentyöntekijäin liiton osastot n:o 12 Jyväskylä, 45 Valkeakoski ja 49 Helsinki, Suomen Puutyöväen liiton Helsingin, Turun, Lahden ja Järvenpään Puuseppien, Porin Sahatyöväen, Säynätsalon ja Löydön Puutyöläisten sekä Kalajoen Puu- ja sekatyöväen ammattiosastot, Suomen Rakennustyöläisten liiton osastot n:o 3 Helsinki, 14 Turku, 16 Turku, 59 Oulu, 173 Lappeenranta, 191 Säynätsalo ja 284 Jämsänkoski, Suomen Rautatieläisten liiton os. n:o 1, Suomen Työläisliiton Helsingin Lääketyöntekijäin, Laboranttien ja Naisposteljoonien osastot, Suomen Vaatetustyöläisten liiton osasto nro 7 Turku.

Liittotoimikuntien lausunnot:

Samapalkkaisuutta koskeviin Vaasan Myllytyöläisten ja Kemin Elintarviketyöläisten ammattiosastojen esityksiin yhtyen liittotoimikunta esittää kantaansa, että SAK:n Työvaliokunta veloitettaisiin käytännöllisin toimenpitein samanaikaisesti kaikissa liitoissa sopimuspoliittisin keinoin poistamaan naisten ja miesten erilaiset palkkaryhmittelyt. Samalla olisi käytännöllisin toimenpitein tuettava työväen puolueiden esityksiä samapalkkaisuuden toteuttamiseksi lakisääteisesti eduskuntatyön avulla.

Suomen Elintarviketyöläisten Liitto r.y.

Liittotoimikunta viittaa omaan samasta asiasta tekemäänsä esitykseen.

Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto r.y.

Liittotoimikunta on käsitellyt samapalkkaisuuskysymystä koskevat osastojen esitykset ja lausuu käsityksenään:

Liittotoimikunta viittaa osastojen esityksiin ja esittää päätettäväksi, että edustajakokous velvoittaisi samapalkkaisuuskysymystä" käsittelevissä toimikunnissa, samoin kuin työehtosopimusneuvotteluissa ammattiyhdistysliikkeen edustajia toimimaan niin, että samanarvoisuusperiaate tulisi toteutetuksi viipymättä.

Suomen Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto r.y.

Liittotoimikunta viittaa ammattiyhdistysliikkeen jo aikaisemmin omaksumaan kantaan, minkä mukaan samapalkkaisuuskysymys on mahdollisimman ensitilassa saatava käytännössä toteutetuksi joko lakisääteisesti tai työehtosopimusteitse.

Suomen Puutyöväen liitto r.y.

Liittotoimikunta yhtyy osaston esitykseen.

Suomen Rautatieläisten Liitto (SRL) r.y.

b 4. Viranhaltijain palkkauskysymyksiä koskevia esityksiä,

ESITYS N:o 8

Viranhaltijain palkkauksen kehitys

Tarkastellessamme palkkauksessa tapahtunutta kehitystä, on se ollut pieni-palkkaisille viranhaltijoille viime aikoina erikoisen epäedullinen. Vähitellen ko-

honneista hinnoista he eivät ole saaneet läheskään riittävää hyvitystä. Sitävastoin valtion ja kuntien jo entisestäänkin suuripalkkaiset viranhaltijat saivat viimeksi vuodenvaihteessa sekä jo ennen sitä toimeenpannussa palkkojen järjestelyssä melkoisia korotuksia. Se suuri- ja pienipalkkaisten välinen ero, joka sodanjälkeisinä vuosina saatiin supistumaan, on jälleen venynyt entiselleen ja jopa pitemmäksikin. Tärkeintä on kuitenkin se, että hintojen nousua on alempipalkkaisten toimeentulo huomattavasti vaikeutunut, joten siihen on saatava korjausta.

Edelläolevaan viitaten esitämme, että edustajakokous kiinnittäisi huomiota viranhaltijain palkkauksessa tapahtuneeseen epäedulliseen kehitykseen ja päättäisi ryhdyttäväksi entistä tarmokkaampiin toimenpiteisiin pienipalkkaisten viranhaltijain toimeentulon turvaamiseksi.

Helsingin Raitiovaunuhenkilökunnan yhdistys r.y.

Liitto toimikunnan lausunto:

Kun palkka- ja työehtosopimuspolitiikka sekä siihen läheisesti liittyvät kysymykset tulevat laajemmaltikin selvitettäväksi edustajakokouksessa, niin puuttumatta tarkemmin liiton osastojen ko. asioista tekemiin esityksiin esittää liittotoimikunta, että edustajakokous ja työvaliokunta mahdollisuuksiensa mukaan pyrkisivät huomioimaan niissä esitetyt näkökohdat edellyttäen, etteivät ne muodostu esteeksi suunnitelmallista ja johdonmukaista palkka- ja työehtosopimuspolitiikkaa toteutettaessa.

Suomen Kunnantyöntekijäin Liitto r.y.

ESITYS N:o 9

Virkojen ja toimien palkkausluokkiin sijoittaminen ja aikapalkat

Virkamiespalkkauksessa on palattava sodan jälkeiselle linjalle, koska viimeaikaisissa palkkaratkaisuissa on noudatettu ns. tasolinjaa, joka kuoppien tasoitusten, varsinaisen tason ja ikälisäjärjestelmän muutoksen muodossa merkitsee suurta tulonsiirtoa jo ennestäänkin suurituloisille. Näillä toimenpiteillä on aiheutettu alapäässä yhä syvempiä kuoppia. Tämän suuntaiset palkkaratkaisut ovat olleet yhtenä syynä hintojen nousuun. Osastomme vuosikokous esittää SAK:n edustajakokouksen päätettäväksi, että viipymättä suoritetaan todellisten kuoppien tarkistus niin, että viimeisten tarkistusten aiheuttamat epäkohdat tulisivat korjatuiksi ja että teknillisen kehityksen aiheuttamat korotukset huomioidaan myöskin alempipalkkaisten kohdalla.

Suomen Rautatieläisten Liiton Osasto N:o Ti Riihimäki.

ESITYS N:o 10

Pienipalkkaisten viran- ja toimenhaltijain palkat

Viime vuoden aikana rautatieläisten ym. valtion viran- ja toimenhaltijain yksimielisen lakon tuloksena suoritettu palkkojen korottaminen johti pienipalkkaiset viran- ja toimenhaltijat, joiden palkkoja korotettiin vain 1300—3 000 markkaa kuukaudessa, yhä epäoikeutetumpaan suhteeseen verrattuna korkeampipalkkaisiin viran- ja toimenhaltijoihin, joiden palkkoja korotettiin 30 000—40 000 markkaa kuukaudessa. Suoritettu ratkaisu jätti pienipalkkaiset viran- ja toimenhaltijat edelleen hyvin vaikeaan taloudelliseen asemaan, jota

on edelleen vaikeuttanut kuluvan vuoden aikana tapahtuneet hintojen, maksujen ja vuokrien korotukset.

Tämän vuoksi osasto esittää sellaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä, että pienipalkkaisten valtion viran- ja toimenhaltijain palkkoja SAK:n ja molempien työväen eduskuntaryhmien myötävaikutuksella korotettaisiin siten, että kuukausipalkka 12—14 palkkausluokan kohdalla tulisi vähintään 40 000 markaksi ja että korotus olisi markkamääräinen.

Suomen Rautatieläisten Liiton Osasto Nro 98 r.y., Kuopio,

ESITYS N:o 11

Nimitysryhmät vaihdemiehille

Kun vielä rataverkostomme suurehkoillakin liikennepaikoilla on vaihdemiesten keskuudessa kaksi nimitysryhmää, nimittäin 1 luokan ja 2 luokan vaihdemiehet, jotka kuitenkin suorittavat samaa työtä rinnan samoissa työvuoroissa ja omaavat 1 lk:n vaihdemiehen toimeen vaadittavat pätevyudet, niin olisi oikein ja kohtuullista, että he saisivat samasta työstä saman palkan.

Mielestämme on pyrittävä siihen, että vaihdemiesten palkkausluokitus yhtenäistettäisiin ja ainakin sellaisilla liikennepaikoilla, joilla toimii sekä 1 lk:n että 2 lkm vaihdemiehiä samoissa tehtävissä, 2 lk:n vaihdemiehet nostettaisiin samaan palkkausluokkaan 1 lk:n vaihdemiesten kanssa, ottaen huomioon sen, että he omaavat vaadittavan pätevyyden 1 lk:n vaihdemiehen toimeen, sekä pyrittävä myös siihen, että kaikille 2 lk:n vaihdemiehille, joilla ei ole tätä vaadittavaa pätevyyttä, annetaan lisäkoulutus, jolla he saavuttaisivat tämän pätevyyden.

Suomen Rautatieläisten Liiton Osasto N:o 74, Lappeenranta;

ESITYS N:o 12

Automiesten; palkkaus

Suomen Rautatieläisten Liiton osasto N:o 89 r.y. esittää perustelujen jälkeen edustajakokouksen päätettäväksi, että autonkuljettajien, autonasentajien ja autonkuljettajien esimiesten palkkoja olisi korotettava yhdellä palkkausluokalla oikeiden suhteiden saavuttamiseksi muihin viran- ja toimenhaltijain ryhmiin.

v

Suomen Rautatieläisten Liiton Osasto N:o 89, Helsinki.

ESITYS N:o 13 * " *

Viran- ja toimenhaltijain palkka itsenäisyyspäivältä

Otettakoon työaikalakiin säännös siitä, että se on viran- ja toimenhoitajien kohdalla tulkittava samoin itsenäisyyspäivään nähden kuin yksityisten työnantajienkin työntekijöiden kohdalla, siten että viran- ja toimenhaltija saa itsenäisyyspäivän' työtunteina lukea hyväkseen 8 tuntia ja, jos hän joutuu työhön itsenäisyyspäivänä, vielä lisäksi varsinaisten työtuntiansa lisäksi nuo 8 tuntia. Tämä alkoön estäkö häneltä lainmukaista sunnuntaikorotusta.

Suomen Rautatieläisten Liiton Osasto N:o 61, PoVi.

Yötyökorvauksen suorittaminen aikahyvityksenä ,

Valtionrauteilla nykyisin käytännössä oleva menetelmä, jonka mukaan viran? ja toimenhaltijoille suoritetaan korvaus hänen yöaikana suorittamastaan työstä rahallisesti, ei vastaa tarkoitustaan, sillä mitä merkitystä on sflä, että työntekijä saa, tehtyään ehkä hyvinkin rasittavan ja pitkän yövuoron, tästä hyvityksenä 90 markkaa rahassa. Kun nykyisin on jouduttu siihen, että suurin osa tavarajunaliikenteestä tapahtuu yöaikana ja juuri yöaikana tapahtuva työ on saatu entistään kiihkeämmäksi ja raskaammaksi, olisi yötyökorvaus mitä pikimmin muutettava aikahyvityspohjalle, koska tällöin työntekijät todella saisivat levon muodossa korvauksen suoritetusta raskaasta yötyöstä.

Edellämainitun perusteella esitämme SAK:n seitsemännelle edustajakokoukselle,

että edustajakokous suosittelee SAK:n työvaliokunnalle toimenpiteisiin ryhtymistä nykyisen yötyöstä maksettavan rahallisen korvauksen muuttamiseksi valtionrautateiden viran- ja toimenhaltijain kohdalla aikahyvityspohjalle.

Suomen Rautatieläisten Liitto (SRL) r.y:n osastot N:o 62 Pori, 71 Kouvolaa, 74 Lappeenranta, 76 Suolahti ja 86 Ylivieska.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta viittaa osastojen esitysten johdosta SAK:n työvaliokunnalle 4. 10. ja 27. 10. 1955 lähettämänsä esityksiin virkojen ja toimien palkkausluokkiin sijoittelusta ja aikapalkkojen tarkistamisesta sekä 16. 11. 1955 SAK:n työvaliokunnalle lähettämänsä kannanmäärittelyyn virkamiespalkkausten tarkistuskomitean ehdotuksesta. Liitto ilmoitti silloin hyväksyneensä tapahtuneena tosiasiana SAK:n työvaliokunnan jo hyväksymän ratkaisun viran- ja toimenhaltijain palkkausasiassa, mutta ilmoitti pidättävänsä itselleen oikeuden ryhtyä sopivassa tilaisuudessa toimenpiteisiin liittoa ja sen jäsenistöä paremmin tyydyttävän ratkaisun saamiseksi, koska tehdyn ratkaisun jälkeen palkkaasteikon suhteen ovat pienipalkkaisille entistä epäedullisemmat ja samoin liittomme piiriin kuuluvien viran- ja toimenhaltijain palkkaukselliset suhteet muiden laitosten vastaaviin viran- ja toimenhaltijoihin ovat suhteellisesti huonontuneet. Liittotoimikunta yhtyy osastojen esityksiin siinä, että vastaisissa palkkaratkaisuissa ei ole enää sallittava sellaista epäedullista tulosta, jonka seurauksena pienipalkkaisten elintaso näennäisistä palkkojen korotuksista huolimatta laskee. Virkojen ja toimien palkkausluokkiin sijoittelu samoin kuin muutkin viran- ja toimenhaltijoita koskevien asioitten selvittely on annettu virkamiesasian neuvottelukunnalle, jossa myös SAK on edustettuna. Liittotoimikunnan mielestä

SAK:n edustajakokouksen ei ole syytä yleensä tehdä osakysymyksistä erillisiä päätöksiä, vaan sen on veloitettava SAK:n työvaliokuntaa ja SAK:n edustajia em. ja muissa elimissä menettelemään edellälausutun periaatteen mukaisesti huomioonottaen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden. Kuitenkin liittotoimikunta yhtyy osastojen yötyökorvauksesta tekemiin esityksiin.

Suomen Rautatieläisten Liitto (SRL) r.y.

Työaikalain alaisten viran- ja toimenhaltijain työaika
Itsenäisyyspäivän ja ns. viikkopyhien palkkaus

Itsenäisyyspäivän ja ns. viikkopyhien palkkauksen soveltamisesta valtion-rautateilla osastomme on tehnyt aloitteita liittomme kautta ja valittanut sitä, että lakia laitoksemme johdon taholta kierretään haikailematta siten, että siinä kolmen viikon pituisessa työjaksossa, johon itsenäisyyspäivä sattuu, peruutetaan eräitä työvuoroja, joten työntekijä vapautuu tämän päivän osalle sattuvasta työvuorostaan, ja saa täten nimellisen vapaapäivän. Kuitenkin työnantajan taholta teetetään tämän päivän osalle tulevat työtunnit täyteen työjakson muina päivinä, siten että jakson normaalituntimäärä, 141 tuntia, saadaan täyteen. Näin menetellen on työntekijältä riistetty itsenäisyyspäivän palkka ja myöskin tämä vapaapäivä. Tämä sama koskee muitakin viikkopyhiä.

Koska rautatielaitos pyrkii täten kiertään tahallisesti polkemaan työntekijäin oikeuksia, ehdotamme, että työaikalain määräyksiä selvennettäisiin niin, ettei tällainen työnantajan taholta tapahtuva alhainen menettely voisi -Jatkua. Viikkopyhät "ja itsenäisyyspäivä olisi kompensoitava tuntimäärällä 6 tuntia 43 minuuttia, joka on tuon kolmiviikkoisen jakson päivää kohti tuleva tuntimäärä. Tällä tavoin siis jakson tuntimääräksi tulisi 134 tuntia 17 minuuttia + itsenäisyyspäivä tai muu viikkopyhä "• 6 tuntia 43 minuuttia, yhteensä 141 tuntia, ja tämän ylimenevä määrä olisi ylityötä kaikille niille, joiden säännönmukainen työvuoro on tämän päivän takia peruutettu, ts. joille se ei ole vuorossa, vuorotaulun mukainen lepo- tai vapaapäivä. Kun tämä kuitenkin on» määräyksien tulkintavaraisuuden vuoksi rautatielaitoksessa, sen johdon ja linjalla määräysasemassa olevien virkamiesten taholta tulkittu siten, että siitä on muodostunut lainhengen vastainen työntekijäin ansion ja oikeuksien riisto, jota vastoin nämä samat virkamiehet itse pitävät nämä päivät vapaapäivinä, tekevätkö sen vuoksi vajaan jättävää tuntimääräänsä täyteen, pyydämme SAK:n työvaliokuntaa, asiaan tutustuttuaan, tekemään SAK :n seitsemännelle varsinaiselle edustajakokoukselle esityksen,

että edustajakokous viipymättä ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, joiden tuloksena olisi niin selvät määräykset työaikalain soveltamisesta valtion-rautateilla, ettei asetusten lainhengen vastaisilla tulkinnoilla voitaisi vastedes työntekijäin ansioita ja oikeuksia riistää tai vaarantaa. Ja ennen kaikkea, ettei itsenäisyyspäivän ja viikkopyhien väärän soveltamisen aiheuttamaa katkeruutta päästettäisi syventymään ja aiheuttamaan työntekijöissä lain kunnioituksen vähenemistä.

Suomen Rautatieläisten Liiton Osasto N:o 76, Suolahti.

Määrävuosien perusteella suoritettavat palkkausluokkien korotukset

Osastomme toteaa, että aikaisemmin ovat veturinkuljettajat ja konduktöörit olleet samassa palkkausluokassa ja samoin ovat junamiehet ja lämmittäjät olleet samassa palkkaluokassa. Viime" vuonna tapahtuneen palkkaratkaisun yhteydessä päästiin ratkaisuun siitä, että konduktööri saa viiden vuoden konduktöörinä olon jälkeen palkkausluokan korotuksen, jollainen on ollut veturinkuljettajien ja lämmittäjien osalta käytännössä jo useita Vuosia. Osastomme -katsoo, että junamiesten kohdalla olisi meneteltävä myös siten, että viiden vuoden junamiespalveluksen jälkeen junamiehelle annettaisiin määrävuosien kuluttua palkkausluokan korotus, kuten nyt tapahtuu veturinlämmittäjien kohdalla 3 vuoden palveluksen jälkeen veturinlämmittäjänä.

Tämän toteuttamiseksi esitämme SAK:n seitsemännelle edustajakokoukselle, että edustajakokous kehottaisi SAK:n työvaliokuntaa toimimaan tämän osaston esityksen toteuttamiseksi.

Suomen Rautatieläisten Liiton osasto N:o 76, Suolahti.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta yhtyy osaston esitykseen toteamukselle, että useiden muidenkin viran- ja toimenhaltijaryhmien osalta on esitetty vastaavanlaista palkkauksen järjestelyä.

Suomen Rautatieläisten Liitto (SRL) r.y.

Työvaliokunnan lausunto:

Kun esitykset koskevat varsin mutkikkaita yksityistapauksia, edustajakokouksella ei ole syytä tehdä niiden johdosta yksityiskohtaisia päätöksiä, vaan se jättää työvaliokunnan tehtäväksi pyrkiä epäkohtien, korjaamiseen jäsenliittojen toimenpiteitä tukemalla.

SAK:n työvaliokunta.

b 5. Palkallisia pyhiä koskevat esitykset.

ESITYS N:o 17

Palkalliset viikkopyhät

Esitämme, että SAK:n edustajakokous päättää ryhtymisestä toimenpiteisiin arkipäivien kohdalle sattuvien pyhien saattamiseksi palkallisiksi.

Karkkilan metallityöväen ammattiosasto.

ESITYS N:o 18

Korotettu palkka

SAK:n olisi toimittava siten, että sunnuntaina ja kirkollisina juhlapäivinä tehdystä työstä työnantajat velvoitetaan maksamaan 200 %> korotettu palkka ja että vappu saataisiin palkalliseksi juhlapäiväksi.

Haminan metallityöväen ammattiosasto.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta kannattaa esitystä, että arkipäiviksi sattuvilta kirkollisilta juhlapäiviltä sekä vapunpäivältä maksettaisiin palkka kuten itsenäisyyspäivältä. Tulkoon mainituksi, että liittomme taholta pyrittiin jo viime vuonna saamaan tätä koskeva määräys työehtosopimuksiin.

Mikäli Haminan metallityöväen ammattiosaston ehdottamalla toimenpiteellä voidaan rajoittaa työskentelyä työntekijäin vapaa-aikana, kannattaa liittotoimikunta esitystä.

Suomen Metallityöväen Liitto r.y.

ESITYS N:o 19

Viikkopyhien palkka

Ammattiosastomme esittää, että ns. viikkopyhista maksettaisiin palkka siten kuin ne olisivat työpäiviä.

Helsingin Raätiotiekorjaamoa ammattiosasto r.y,

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittomme toimesta on vastaavanlainen esitys tehty Kaupunkiliitolle, joka esitys, vaikkakaan s/& Kaupunkiliitossa ei saatu myönteiseen päätökseen, on aikaansaanut sen, että eräissä kaupungeissa ja kauppaloissa on ko. asiassa aikaansaatu myönteinen ratkaisu. Edelläolevaan viitaten liittotoimikunta esittää, että edustajakokous kehoittaisi työvaliokuntaa mahdollisuuksiensa mukaan ryhtymään tarpeelliseksi katsomiinsa toimenpiteisiin asian saattamiseksi myönteiseen tulokseen koko ammattiyhdistysliikettä koskevana kysymyksenä.

Suomen Kunnantyön teki jäin Liitto r.y.

ESITYS N:o 20

Vapunpäivän palkka

Vapunpäivä on* kansainvälinen työväenliikkeen juhlapäivä. Suomen työväenluokka on myös vuosikymmenet juhlinut tätä juhlapäivää. Saadaksemme tämän juhlapäivän todella tarkoitustaan vastaavaksi ehdotamme vapunpäivän palkalliseksi vapaapäiväksi. Tässä mielessä esitämme SAK:n seitsemännelle edustajakokoukselle,

että edustajakokous velvoittaa SAK:n työvaliokunnan ryhtymään toimenpiteisiin vapunpäivän saamiseksi lakisääteisesti palkalliseksi vapaapäiväksi.

Suomen Rautatieläisten Liitto (SRL) r.y:n osastot N:o 1 Helsinki ja 16 Kuopio.

ESITYS N:o 21

itsenäisyyspäivän palkka

Itsenäisyyspäivä on lainsäädännöllisesti määrätty palkalliseksi vapaapäiväksi maassamme. Työväestön keskuudessa on aivan yleisenä käsityksenä se, että myös vappu — toukokuun 1 päivä pitäisi korottaa samaan asemaan. Vappua on jo vuosikymmenien ajan juhlittu työväestön taholla työläisten suurena juhlapäivänä ja sen merkityksen ja arvon edellä mainitunlainen julkinen tunnustaminen olisi paikallaan. Tässä tarkoituksessa Suomen Sukeltajain liiton liittotoimikunta vuosikokouksen aloitteesta on päättänyt esittää SAK:n 7. edustajakokoukselle, että se tekisi päätöksen, jonka mukaan SAK ryhtyisi toimenpiteisiin toukokuun 1 päivän saamiseksi palkalliseksi vapaapäiväksi.

Suomen Sukeltajain liitto r.y.

ESITYS N:o 22

"

•

Vapunpäivä palkalliseksi vapaapäiväksi

Monessa eri yhteydessä on ammattiyhdistysväen taholta esitetty ja vaadittu vapunpäivää palkalliseksi vapaapäiväksi. Huolimatta siitä, että eräissä muissa

maissa on useitakin palkallisia vapaapäiviä, ei ammattiyhdistysväen vaatimusta vapunpäivän suhteen ole saatu toteutetuksi Tämän johdosta esitämme:

että SAK :n seitsemäs edustajakokous tekisi asiasta päätöksen, jolla vapunpäivän saaminen palkalliseksi vapaapäiväksi joko sopimus- tai lainsäädäntöteitse lähitulevaisuudessa toteutuisi

Suomen Jalometallityöntekijäin Liiton Tarun osasto nro 1.

Liittotoimikuntien lausunnot:

Liittotoimikunta yhtyy Turun osaston tekemään esitykseen.

Suomea Jalometallityöntekijäin Liitto r.y.

Vapunpäivän palkalliseksi saamista koskevaan Turun Makeistyläisten ammattiosaston esitykseen viitaten liittotoimikuntamme pitää esitystä oikeana ja myös mahdollisena toteuttaa ammattiyhdistysliikkeen yhteisin voimin.

Suomen Elintarviketyöläisten Liitto r.y.

Liittotoimikunta yhtyy kannattamaan tehtyjä esityksiä.

Suomen Puutyöväenliitto r.y.

Liittotoimikunta yhtyy osastojen esityksiin.

Suomen Rautatieläisten Liitto (SKL) r.y.

Työvaliokunnan lausunto:

Eduskunnassa on jatkuvasti tehty voimakkaita yrityksiä vapunpäivän saamiseksi palkalliseksi vapaapäiväksi, mutta tuloksetta. Tästä huolimatta on pyrittävä esitysten toteuttamiseen sopivissa yhteyksissä.

SAK:n työvaliokunta.

b 6. Paikkakuntien kalleusluokitusta koskevat esitykset.

ESITYS Nro 23

Kalleusluokituksen korjaus

Tyytymättömyyttä paikkakuntakalleusluokitukseen nähden — ei yksin Turussa — ilmenee koko maassa. Tiedämme kalleuslaskenhan ja samalla "luokituksen" olevan kuntien omista käsistä ja juuri tästä syystä olettaisimme luokitusrajojen olevan toiset kuin nykyisin voimassa olevat. Olipa vika sitten vertailevan komitean tai kenen muun tahansa, olisi paikkakuntakalleusluokitus saatava oikeudenmukaiselle pohjalle.

.Turun Kirjatyöntekijäin Yhdistys r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Koska paikkakuntakalleusluokituksen mukaan määritellään eri paikkakuntien palkkataso, niin yhdyimme Turun osaston esitykseen ja toivomme keskusliiton valvovan, että paikkakuntakalleusluokitus tapahtuisi oikeudenmukaisella tavalla.

Suomen Kirjatyöntekijäm Liitto r.y.

ESFTYS N:o 24

Kaksi paikkakuntaluokkaa

SAK:n tulisi vaikuttaa voimassa olevaan paikkakuntakalleusluokitteluun siten, että maa olisi jaettu vain kahteen paikkakuntaluokkaan nykyisen neljän sijasta. Nykyinen luokittelu ei ole oikeudenmukainen.

S, Rakennustyöläisten Liiton os. n:o 31, Leppäkoski.

Samaa asiaa koskevia esityksiä ovat tehneet myös Suomen Rakennustyöläisten liiton osastot n:o 99 Kajaani, 115 Heinola ja 307 Pihtipudas.

Työvaliokunnan lausunto:

• * •

SAK:n esityksestä toimeenpantiin viime vuonna -uusi koko maata käsittävä paikkakuntien kalleustutkimus, jonka tulokset ovat parhaillaan Sosiaalisen Tutkimustoimiston käsiteltävinä. Työn odotetaan valmistuvan lähiaikoina. Ennen työn valmistumista ei ole tarkoituksenmukaista tehdä mitään asiaa koskevia yksityiskohtaisia päätöksiä. Edustajakokous velvoittanee valittavan työvaliokunnan tarkoin seuraamaan asian käsittelyä ja huolehtimaan siitä, että paikkakunnat luokitellaan oikeudenmukaisesti.

SAK:n työvaliokunta.

b 7. Muita palkkapolitiikkaa koskevia esityksiä.

ESITYS N:o 25

"

Työehtosopimusten solmiamista samanaikaisesti kaikkien liittojen kohdalta koskeva esitys

Työehtosopimuksien irtisanominen tulisi tapahtua kaikkien SAK:n alaisten liittojen kohdalta samanaikaisesti. Eri liittojen kohdalta ei saisi sopimuksia allekirjoittaa eikä hyväksyä ennenkuin kaikkien ammattiliittojen neuvottelut on saatu päätökseen.

S. Rakennustyöläisten Liiton os. n:o 307, Pihtipudas.

Vuosilomapalkan määrääminen urakkatyöntekijälle

Kuten tunnettua, vuosiloma-ajan palkka urakkatyössä lasketaan kolmen vuosilomaa edeltäneen kuukauden keskiansion mukaan, jakamalla mainittu kolmen kuukauden ansio 75 :llä, jolloin saadaan päivän palkka. Tämä tapa ei kuitenkaan ole oikeudenmukainen, koska täksi kolmen kuukauden ajaksi sattuvat useat arkipyhät. Tämän johdosta esitämme:

että SAK ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin vuosilomalain uudistamiseksi siten, että se tältä osin parannettaisiin sellaiseksi, että lomaa edeltäneen kolmen kuukauden ansion jakajana käytettäisiin tehtyjen työpäivien lukumäärää.

Suomen Jalometallityöntekijäin Liiton Turun osasto n:o 1. *

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta yhtyy osaston esitykseen.

"Lapin lisän" turvaaminen

Lapin läänissä on sodan jälkeisenä aikana maksettu elinkustannusten kalteudesta johtuvaa erillistä palkkaa — ns. *Lapin lisää. Käytäntö on osoittanut, että työnantajat ovat useassa vaiheessa tehneet yrityksiä sanotun lisän pois-tamiseksi.

Kun käytännössä voidaan osoittaa, että hintataso kuljetus- ym. kustannus-ten johdosta on Lapin läänin alueella huomattavasti korkeampi kuin muualla maassa, on sanotun lisän maksaminen välttämätöntä oikeudenmukaisen palk-katason säilyttämiseksi.

Eräänä merkittävänä seikkana on myöskin otettava huomioon, että Lapin läänissä vallitseva kylmä ilmasto aiheuttaa suuremman kulutuksen nimenomaan kasvisrasvojen sekä lihan kulutuksen suhteen, joten on aiheellista huomioida myöskin tämä seikka.

Edellä olevaan viitaten esitämme SAK:n VII edustajakokouksen päätet-täväksi,

että käytännössä ollut ns. Lapin lisä ammattiyhdistysliikkeen yhteis-ponnistuksin säilytetään voimassa, mutta nimikkeenä sillä tulisi olla kyl-män vyöhykkeen lisä;

että kylmän vyöhykkeen lisä sovitaan kaikille työntekijöille saman suuruiseksi riippumatta siitä, onko työ ruumiillista tai henkistä.

Suomen Maaseututyöväen Liitto r.y:n Ylimaan osasto r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen ja toteaa samalla, että sen taholta on asiaan kiinnitetty vakavaa huomiota erikoisesti metsätyöpalkkoja määritel-täessä.

Suomen Maaseututyöväen Liitto r.y.

Ylityökysymys \

Koska jatkuvasti joudumme kärsimään työttömyyden aiheuttamista suurista menetyksistä, samanaikaisesti kuin eräät työssä olevat tekevät jatkuvasti yli-

töitä ensinnä lain myöntämän määrän ja lisäksi töitä, jotka työnantaja myöhemmin hakee hätätöiksi, koska jokainen työ on helposti perusteltavissa hätätyön" laatuiseksi, ehdotamme, että liittotoimikunta käsittelee kysymystä ja tekisi siitä ehdotuksensa SAK:n edustajakokoukselle, että SAK arvovaltaansa käyttäen vaikuttaisi eduskuntaryhmiin uuden ylitöitä koskevan lainsäädännön aikaansaamiseksi sellaiseen muotoon, että ylityöt saataisiin vähenemään nykyisestä laajuudesta ja näin syntynyt työvoiman puute korvattua uusilla töihin sijoittamisilla.

S. Paperiteollisuudentyöntekijäin Liiton osasto N:o 2, Nokia.

Liittotoimikunnan lausunto:

Suomen Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto r.y:n liittotoimikunta on käsitellyt osasto n:o 2:n esityksen ja toteaa ylitöiden vaikuttavan haitallisesti työajan lyhen tämispyrkimyksiin palkkapoliittisen kehityksen sekä osaltaan myöskin työllisyystilanteen heikentämiseen. Em. perusteilla liittotoimikunta esittää päätettäväksi;

1) että edustajakokous velvoittaisi työvaliokunnan laatimaan jäsenliitoilleen yleisohjeen ylityöongelman kasvatuksellisista tekijöistä, jonka perusteella liitot olisivat velvolliset selvittämään ja ehkäisemään liiallisen ylityön aiheuttamia vahingollisia seurauksia,

2) että työaikamääräysten uudistamista koskevilla neuvotteluilla ammattiyhdistysliikkeen edustajat veloitetaan toimimaan niin, että ylityö on mahdollista vain hätätyön alkuperäistä tarkoitusta vastaavissa tapauksissa.

Suomen Paperiteollistudentyöntekijäin Liitto r.y.

ESITYS N:o 29

Oppilaiden palkat

Kaikilla ammattialoilla opissa olevat oppilaat joutuvat oppiaikanaan elämään ahtaissa taloudellisissa olosuhteissa, koska kaikilla ei ole mahdollisuuksia tänä aikana asua kotonaan vanhempiensa luona, jolloin heidän elämänsä ja toimeentulonsa "ei muodostu niin vaikeaksi kuin se muodostuu sellaisten oppilaiden kohdalla, jotka joutuvat elämään yksinään ja tulemaan toimeen oppilaan palkalla. Näistä oppilaista pitäisi kaikesta huolimatta kehittyä vastuunalaisia kansalaisia ja ammattimiehiä, jotka jatkavat työtä siitä, mihin me joudumme lopettamaan."

Jotta näistä oppilaista tulisi mainitunlaisia vastuunalaisia ja kunnan kansalaisia ja ammattimiehiä, olisi heille myös maksettava palkkaa, jolla he oppiaikanaan tulevat kohtuullisesti toimeen.

"Edellämainitun perusteella osastomme esittää SAK:n seitsemännelle edustajakokoukselle,

että edustajakokous velvoittaisi SAK:n työvaliokunnan pyrkimään siihen, että ammattioppilaille ryhdyttäisiin maksamaan sellaista palkkaa, jolla he tulevat kunnollisesti toimeen.

Suomen Rautatieläisten Liitto (SRL) r.y:n osasto N:o 1, Helsinki.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta yhtyy osaston esitykseen siinä mielessä, että ammattioppilaskysymys olisi kokonaisuudessaan perusteellisesti selvitettävä.

Suomen Rautatieläisten Liitto (SRL) r.y. ,

Työsuhteessa olevien valtion ja kuntien työntekijäin ikälisät

Työntekijä, joka koko elämänsä ajan tekee raskasta ruumiillista työtä, ei vanhemmalla iälläan «näa pysty suorittamaa» urakkatyötä samalla teholla kuin nuorempana. Tästä johtuen hänet usein siirretään halvempiarvoiseen työhön, jolloin hänen ansionsa tämän johdosta alenevat. Viran- ja toimenhaltijoiden kohdalla asia on päinvastoin, sillä iän lisääntyessä viran- tai toimenhaltijan ansiot päinvastoin nousevat, koska hänelle maksetaan jokaisen kolmen vuoden palveluksen jälkeen n. 5 %:n suuruinen ikälisä ja tulee viran- ja toimenhaltijalle näitä ikälisiä kaikkiaan 5, eli siis 15 vuoden palveluksen jälkeen 25 %.

Kun kaikkia valtion työntekijöitä on mielestämme pidettävä samanarvoisina ihmisinä, niin tämä samanarvoisuus olisi huomioitava myös ikälisien maksamisessa. Tämän johdosta esitämme SAK:n seitsemännelle edustajakokoukselle, että edustajakokous päättää toimenpiteistä, joilla ikälisät saadaan myös työsuhteessa oleville valtion- työntekijöille.

Suomen Rautatieläisten Liitto <SRL> r.y.in osastot N:o 3 Turku, 6 Kouvola, 8 Jyväskylä, 41 Toijala ja 127 Turku.

Kaupungin työntekijäin ikälisät

Osastomme esittää, että kaupunkien palveluksessa työopimussuhteessa oleville työntekijöille suoritettaisiin ikälisät samoin perustein kuin viranhaltijoillekin.

Tampereen Kunnantyöntekijäin ammattiosasto r.y.[^]

Liittotoimikuntien lausunnot:

Kun liittotoimikunnan käsityksen mukaan kysymys on varsin laajakantoinen ja koskee muitakin kuin kaupunkien palveluksessa olevia työntekijöitä, on asiassa ensin suoritettava perusteellinen tutkimus ja mikäli siihen sen jälkeen ilmenee aihetta ja mahdollisuuksia, ryhdyttävä tarpeelliseksi katsottaviin toimenpiteisiin.

Suomen Kunnantyöntekijäin Liitto r.y.

Liittotoimikunta yhtyy osastojen esitykseen ja viittaa SAK:n kirjelmässään 30. 6. 1955 liitollemme tekemään seuraavaan ilmoitukseen:

"Kun työsuhteessa olevien valtion ja kuntien työntekijäin ikälisäkysyiny on usean liiton osalta samanlaatuinen kuin liitonnekin toimialalla ja kun siihen liittyvät näkökohdat kaipaavat selvittelyä koko laajuudessaan keskusliittomme piirissä, työvaliokunta päätti suorittaa tutkimuksen ikälisäkysymyksestä, minkä jälkeen työvaliokunta ratkaisee kantansa ikälisäjärjestelmän ottamisesta työsuhteessa olevien palkkaukseen."

Edellä sanotun perusteella liittotoimikunta esittää,

että SAK:n em. tutkimus pikaisesti suoritetaan ja ryhdytään sen edellyttämiin toimenpiteisiin.

Suomen Rautatieläisten Liitto (SRL) r.y.

Helsingin Naisposteljoonien osasto on myös tehnyt esityksen työopimus-suhteessa valtioon olevien ikälisien maksamisesta. Liitto yhtyy esitykseen.

Suomen Työläisliitto.

Työvaliokunnan lausunto:

. Työvaliokunta viittaa Suomen Rautatieläisten Liiton lausunnossa mainittuun työvaliokunnan ilmoitukseen liitolle ja ehdottaa, että edustajakokous yhtyy liiton esitykseen.

SAK:n työvaliokunta.

ESITYS N:o 32

Nuorison palkkaus, työ- ja oppiaika

Huhtamäki-yhtymän tehtaissa työskentelee runsaasti nuoria työläisiä, heitä on oppilaina Heikki Huhtamäen Elintarvike ammattikoulussa sekä apu- ja tavallisina työläisinä eri Huhtamäki-yhtymän tehtailla. Oppilaita työnantaja pitää pääasiallisesti siivous, kärräys ja muissa samanluontoisissa töissä sekä maksaa heille pientä palkkaa usein jopa mielensä mukaisesti ja sopimusten vastaisesti. Samoin oppilaita siirretään viikottain eri työosastoihin ainakin ensimmäisen vuosikurssin aikana joten varsinainen ammattiopetus jää sivuseikaksi. Oppilaat ovat kotoisin ympäri Suomea ja joutuvat asumaan alivuokralaisina Turun kaupungissa, tietää tämä myöskin oppilaiden vanhemmille lisää menoja, koska oppilaiden pieni palkka ei riitä heidän itsensä elättämiseen. Työnantajat ovat asettaneet riistämisen nuorten henkilöiden kohdalla tärkeämmäksi kuin ammattikasvatuksen. "Siksi esitämme SAK m VII edustajakokoukselle, että SAK:n työvaliokunta kääntyisi valtiovallan puoleen, että seuraaviin toimenpiteisiin ryhdyttäisiin:

- 1) Nuorille työntekijöille on turvattava työtään vastaava palkka ikään tai sukupuoleen katsomatta.
- 2) Ammattioppilaiden koulutus saatava tehokkaaksi, jolloin oppiaikaa voitaisiin lyhentää.
- 3) Nuorille maksuton lääkärin- ja sairaanhoito.
- 4) Kaikille alle 18-vuotiaille 4 viikon vuosiloma täydellä palkalla.
- 5) I veroluokka poistettava kokonaisuudessaan, alle 18-vuotiaat vapautetaan kokonaan verotuksesta.

Turun Makeistytöläisten Ammattiosasto r.y. n:o 54.

Liittotoimikunnan lausunto: '

Nuorten työläisten palkkausta, ammattikoulutusta, maksutonta lääkärinhoitoa ja verotusta koskevaan Turun Makeistytöläisten ammattiosaston esitykseen yhtyen liittotoimikuntamme toivoo, että nuorten asemaa koskevat kysymykset saavat edustajakokouksessa asian suurta merkitystä vastaavan huomion.

Suomen Elintarviketyöläisten Liitto r.y.

ESITYS N:o 33

Vuorotyölisä

Koska myllytyöak, missä osastomme jäsenet kaikki työskentelevät, tekee jatkuvaa kolmivuorotyötä, esittäisimme; " että vuorotyölisä on nykyisenä markkamääräisenä liian pieni, ja pyytäisimme, että kokous tämän huomioisi ja vaatisi, että tämä lisä maksettaisiin vähintään, iltavuorossa 20°/o:na ja yövuorossa 40°/9:na. Ohjepalkka myöskin vaatisi korjausta.

Turun Myllytyöläisten ammattiosasto r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Vuorotyölisien määräämistä koskevaan Turun Myllytyöläisten ammattiosaston esitykseen viitaten liittotoimikunta esittää lausuntonaan, että vuorotyön erilaiset haitat ja sen työntekijöille aiheuttamat lisämenot huomioiden, esitys on perusteiltaan oikea, mutta lisien suuruus olisi määriteltävä markkamääräisenä ja kaikille samansuuruisena.

Suomen Elintarviketyöläisten Liitto r.y.

ESITYS N:o 34

Kotiapulaisten palkkaus

Helsingin Talousapulaisten ammattiosasto esittää SAK:n edustajakokoukselle seuraavaa:

että edustajakokous velvoittaisi SAK:n tukemaan Suomen Elintarviketyöläisten Liiton tekemää esitystä valtioneuvostolle erillisen minimipalkkakakin määräämisestä alalle ja että kotiapulaisten peruspalkkaa korotettaisiin 7 500 markasta 12 000 markkaan sekä että palkat sidotaan elinkustannusindeksiin, että valtiovallan taholta harkittaisiin myös kotiapulaistyövoiman kouluttamista, koska heikko palkkauskkin on usein syynä siihen, että ammatitaitoisia kotiapulaisia on alalle vaikea saada.

Helsingin Talousapulaisten ammattiosasto r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Kotiapulaisten palkkausta koskevaan Helsingin Talousapulaisten ammattiosaston esitykseen viitaten liittotoimikunta lausuu kantanaan, että SAK:n tulisi aktiivisesti vaikuttaa vähimmäispalkkatason turvaamiseen niillä aloilla, joilla työmarkkinajärjestöjen kesken ei voida sopia alan palkkatasosta sopimuksin, kuten kotiapulaisten työalalla on asianlaita. Tällä lailla olisi turvattava palkkojen korotukset samansuuruisina kuin työmarkkinajärjestöjen sopimukset tai Valtiovallan tekemät viran- ja toimenhaltijoiden palkankorotukset edellyttävät.

Suomen Elintarviketyöläisten Liitto r.y.

Työvaliokunnan lausunto:

Esitykset n:o 32—34 koskevat kaikki sellaisia kysymyksiä, jotka kuuluvat lähinnä liiton hoidettaviin tehtäviin, jonka vuoksi työvaliokunta esittää etteivät ne antaisi aihetta päätöksiin.

SAK:n työvaliokunta.

e) Eräitä muita talouspolitiikkaa koskevia esityksiä.

ESITYS N:o 35

Maaseudun teollistaminen

Yhteiskuntamme peruspiirre on viime vuosina ollut nopea teollistuminen. Tästä on selvimpänä osoituksena väestökehitys. Teollistuminen on ollut sekä pakkotekijöiden, sodan jälkeisten väestönmuutosten ja sotakorvausteollisuuden että vapaa kehityksen tulos. Teollistuminen on samalla merkinnyt mahdolli-

suuksien luomista -kansantulon nopealle kasvulle. Tämä on jo selvästi tullut näkyviin sodan jälkeisessä kehityksessä ja odotettavissa, on, että; teollistumisen jatkuessa normaalin tuotantoelämän puitteissa luodaan mahdollisuuksia jatkuvan työn tulosten ja elintason nousuun.

Teollistuminen ei ole kuitenkaan ollut alueellisesti tasaista eikä se ole myöskään ollut parhaalla mahdollisella tavalla suunnattua sikäli, että uudet tuotantolaitokset olisivat sijoitukseltaan olleet mahdollisimman taloudellisia. Ensinnä on huomattava, että sellaisten, raskasta ja suhteellisen vaikeasti liikuteltavaa raaka-ainetta kuin puuta käyttävien teollisuuslaitosten tulisi sijainniltaan olla puutavaran, luonnollisten kuljetusteiden varsilla ja sijainniltaan mahdollisimman keskeisellä paikalla raaka-ainevaroihin nähden. Tämä näkökohta ei ole riittävässä määrässä tullut huomioitua.

Maaseutuasutus tarjoaa epäilemättä sosiaalisen ympäristön kannalta monia huomattavia etuisuuksia kaupunkimaiseen, asutukseen verrattuna. Maaseudun elämäntilalla ja sen harrastustoiminnalla on paljon paremmat mahdollisuudet kehittyä terveeseen suuntaan kuin kaupungissa. On siksi ensiarvoisen tärkeää, että yhteiskunnan kehittyminen ei veisi pois maaseutuasutukseen perustuvasta asutusmuodostamme. Koska talouselämämme esittää voimakkaita, teollistumisen piirteitä ja koska sen on teollistuttava, niin on pyrittävä löytämään sellaisia teollistumismuotoja, jotka samalla turvaavat mahdollisuudet maaseutuasutuksen suomien etujen hyväksikäytölle. Siksi on pyrittävä maaseudun teollistamiseen, koskapa niin voidaan sekä alentaa tietyillä edellytyksillä tuotannon kustannuksia kuin edistää yhteiskuntakehitystä sosiaalisesti katsottuna terveeseen suuntaan.

Edellä olevaan perustuen esittää liittotoimikunta.

että maaseudun teollistamispyrkimyksiä on edistettävä, koskapa niin voidaan sekä alentaa tietyillä edellytyksillä tuotannon kustannuksia että edistää yhteiskuntakehitystä sosiaalisesti katsottuna terveeseen suuntaan.

Suomen Maaseutu työväen Liitto r.y.

ESITYS N:o 36

Eräitä maaseudun erikoiskysymyksiä

Ammattiyhdistysliikkeen ensisijaisena tehtävänä on puolustaa ja ajaa palkkatyöväen etuja ja oikeuksia. Sen kehityttyä maassamme sellaiseksi voimatekijäksi kuten SAK, laajentuu sen vaikutus varsinaisen toimintakenttäänsä ulkopuolellekin: Siksi myös muille työtekevien väestökerroksille, varsinkin niille, joiden perusedut ovat yhtäläiset palkkatyöntekijäin perusedut kanssa, on merkityksellistä se, millainen suhde SAK:lla niihin on. Tällaisen ryhmän muodostaa mm. vähävarainen maatalousväestö. Sen toimeentulo on riippuvainen ei ainoastaan omasta taloudesta, vaan myös ansiotyöllä saaduista tuloista. Molempien perusedut ovat myös siitä syystä yhtäläiset, koska niillä on yhteinen vastustaja — suurpääoma. Tästä seuraa, että palkkatyöntekijäin ja vähävaraisen maatalousväestön keskinäisen yhteisymmärryksen ja -toiminnan kehittyminen voi vahvistaa kummankin edellytyksiä taloudellisen asemansa parantamiseksi.

Työläisten alipalkkaisuus, työttömyys ja sosiaalisten olojen takapajuisuus merkitsevät vastaavasti vähävaraisen maatalousväen elinehtojen huonontumista. Jos taas pienviljelijäväestön vaikeudet lisääntyvät, on siitä nopeasti seurauksena suuri työttömyys, teollisuuden vara-armeijan kasvu, joka antaa työnantajille kaipaamansa mahdollisuudet palkkatyöntekijäin työ- ja elinehtojen huonontamiselle.

Suurpääoman taholta on jatkuvasti, pyritty siihen, että palkkatyöntekijäin ja vähävaraisen maatalousväestön keskinäiset edut näyttäisivät vastakkaisilta.

On syytelty, että palkkojen korotukset orat perussyynä pienviljelijäin vaikeuksiin ja toiselta puolen uskoteltu pienviljelijäväestön, tuottajan ominaisuudessa olevan palkkatyöntekijäin pääasiallinen vastustaja ja että näiden keskinäiset edut ovat vastakkaisia ja sovittamattomia.

Edellämäinittuja väestöryhmiä yhdistävä ohjelma on monista muistakin syistä tullut entistä ajankohtaisemmaksi. Tällaisen ohjelman puuttuminen, vaikka sellaisen laatimisesta aikaisemmissa SAK:n edustajakokouksissa on tehty päätöksiä, voi johtaa vain siihen, että valtaosa pienviljelijäväestöstä joutuu maatalouden suurtuottajien muodostamiin ja johtamiin järjestöihin tai niiden vaikutuksen alaiseksi, jolloin sitä pyritään käyttämään suurpääoman tavoitteiden toteuttamiseen ja palkkatyöntekijäin vahingoksi, mutta myös omaksi vahingokseen.

Jotta maamme ammattiyhdistysliikkeen avulla voitaisiin lujittaa työtekevien keskinäistä yhteistoimintaa myös maatalouden osalta, esitämme SAK:n VII edustajakokouksen päätettäväksi, että työvaliokunnan tehtäväksi annetaan valmistaa SAK:n maatalouspoliittinen ohjelma, jossa mm. osoitettaisiin ne edellytykset, joita ammattiyhdistysliikkeellä on tukea.

1) lisä- ja laidunmaan sekä kotitarvemetsän saantia liian pienille viljelystiloille;

2) uusien viljelmien muodostamista niitä haluaville;

3) maanhankintalain mukaisen asutustoiminnan jatkamista ja siten muodostettujen tilojen elinkelpoisuuden kohottamista;

4) maataloustuotannon tukemista tuotantopoliittisin toimenpitein.

S. Rakennustyöläisten Liiton os. n:o 349, Matinkylä.

ESITYS N:o 37

Esitämme, että SAK:n VII edustajakokous velvoittaisi keskusliiton valtuuston ja työvaliokunnan vastaisuudessa paremmin valvomaan hintojen nousua ja estämään tehokkaasti hintojen ja palkkojen kilpajuoksun, sillä juuri vähävaraiset palkannauttijat, pierisäästäjät ja pieneläkkeiden ja vakuutusten omistajat kärsivät suuria tappioita hintojen ja palkkojen kilpajuoksusta.

Oulun Kirjatyöntekijäin Yhdistys r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Toteamme, että SAK pn määrätietoisesti pyrkinyt koko sodanjälkeisen ajan estämään hintojen nousun. Toivoen, että keskusliitto tulevaisuudessakin kiinnittäisi asiaan tarpeellista huomiota yhdymme tehtyyn esitykseen.

Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.

Työvaliokunnan lausunto:

Kun esityksissä kosketellaan yleiseen talouspolitiikkaan kuuluvia kysymyksiä, työvaliokunta viittaa talouspoliittisen alustuksen yhteydessä esitettyyn päätöslauselmaan.

SAK:n työvaliokunta.

d) Verotusta koskevat esitykset.

ESITYS N:o 38

Metsäverotus

Maatalouden verotuskysymyksen oikeudenmukaiseen ratkaisuun kuuluu myös kysymys metsätulojen verotuksen uudistamisesta: Nykyinen metsätulojen

verotus perustuu, vuosittain kuluneen kolmivuotiskauden metsän lisäkasvu-arvion keskihintoihin ja käytännössä on osoittautunut, että nämä verotus-arvion pohjaksi tulleet luvut ovat varsin huonosti vastanneet olevia oloja ja vuosittain metsätulon kehitystä.

Nykyinen metsäverotusjärjestelmä on sitäpaitsi suhdannepoliittisesti vaarallinen koko kansantalouden tasapainolle, koska korkeiden metsätulojen aikana ei ole käytettävissä mitään voimassa olevaan verolakiin perustuvaa säännöstä, joka tekisi mahdolliseksi myös veropoliittisin toimenpitein hillitä liian voimakkaasti kehittyneen korkeasuhdanteen aiheuttamia haitallisia ja taloudellista tasapainoa järkyttäviä vaikutuksia.

Edellä olevan perusteella liittotoimikunta esittää, että SAK:n VII edustajakokous päättää, että metsätulot on saatava verotettavaksi sen vuoden tuloina, jolloin ne on hankittu. Tämä on sekä yhteiskunnallisten oikeudenmukaisuusnäkökohtien että suhdannepoliittikan asettama ehdoton käytännön vaatimus.

Suomen Maaseututyöväen Liitto r.y.

ESITYS N:o 39

Verotuksen alentaminen

Valtiollinen ja kunnallinen tulovero on maassamme edelleen korkea. Sotakorvauskauden päätyttyä luvattiin palkannauttijoille huomattavia verohelpotuksia, mutta niiden huomattavuus on ilmennyt ainoastaan helpotusten pienuudessa. Kunnat kilpailevat kuntalaistensa verovarojen sijoittamisesta jopa toisarvoiseen rakennus- ym. tuotantoon vain ulkonaista komeutta tavoitellessaan. Ammattiosastojen jäsenmaksuja ei saa vähentää veroista, vaikka sen luulisi nykymaailmassa olevan jo luonnollisen vähennyksen.

Edellä olevaan viitaten esitämme, että VII edustajakokous velvoittaisi keskusliiton työvaliokunnan ryhtymään toimenpiteisiin palkannauttijain verotuksen alentamiseksi ja pyrkiä vaikuttamaan niin, että ammatillisten järjestöjen jäsenmaksut voidaan huomioida vähennyksenä verotettavasta tulosta.

Turun Kirjatyöntekijäin Yhdistys r.y.

ESITYS N:o 40

Verotuksen alentaminen

•Ammattiyhdistysliikkeen eräänä tärkeimpänä tehtävänä tulee olla palkkatyöntekijöihin kohdistuvan raskaan verotuksen huojentaminen. Tässä mielessä tekikin SAK:n VI edustajakokous vuonna 1951 päätöksen, jossa sanotaan: "Verotuksen on noudatettava maksukykyisyysperiaatetta." Koska SAK:n aikaisempien edustajakokousten päätökset eivät ole johtaneet tuloksiin, palkkatyöntekijöihin kohdistuvaa ankaraa verotusta niin välillistä kuin välitöntäkään ei ole valtiovallan toimesta helpotettu, esitämme, että edustajakokous velvoittaa SAK:n työvaliokunnan kääntymään kolmen suurimman eduskuntaryhmän, sosialidemokraattien, maalaisliiton ja SKDL:n ryhmien puoleen pyynnöllä, että käyttävät koko edustajavoimansa asian eteenpäinviemiseksi. Samalla työvaliokunnan tulisi käyttää koko ammattiyhdistysliikkeen arvovaltaa ja järjestövoimaa ainakin seuraavien kohtien saamiseksi ajettua lävitse verotusta koskevaan lainsäädäntöön.

1) Välttämättömään toimeentuloon tarvittavat työllä ansaitut tulot on vapautettava verotuksesta ja siinä mielessä on verovapaiden tulojen

ylärajaa korotettava nykyisestään niin valtion kuin kuntienkin verotuksessa.

2) Palkkatulon hankkimisesta aiheutuneet kulut mm. työmatkakulut, työkalukorvaukset ja päivärahat on jätettävä kokonaan verottamatta.

3) Työllä ansaittuja tulo/a tulee verottaa muita tuloja kevyemmin, joten palkkatuloista tulee saada suorittaa niin kuntien kuin valtionkin verotuksessa vähintään 20 % yleisvähennys.

Turun Teknillisten Laitosten Ammattiosasto r.y.

ESITYS N:o 41

Verokysymyksiä

1) Eri muodoissa tapahtuvaa välillistä verotusta, joka kohdistuu valtaosaltaan vähätuloisiin, tulee huomattavasti vähentää.

2) Kunnille ja valtiolle perittävien välittömien verojen pääasiallinen kuorma tulee siirtää palkkatyöntekijäin harteilta suuryhtiöiden ja liikepankkien maksettavaksi.

3) Myös kunnallistaksoitus tulee suorittaa tulojen suuruuden mukaan asteettain kohoavasti ja suurista omaisuuksista tulee suorittaa veroa myös kunnalle.

4) Välttämättömään toimeentuloon tarvittavat työllä ansaitut tulot 6n vapautettava verotuksesta, joten verovapaiden tulojen ylärajaa tulee korottaa niin kuntien kuin valtionkin verotuksessa.

5) Työllä ansaittuja tuloja tulee verottaa muita tuloja kevyemmin, joten palkkatuloista tulee suorittaa kuntien ja valtion verotuksessa ainakin 20 % yleisvähennys.

6) Palkkatulon hankkimisesta aiheutuneet kulut mm. työmatkakulut, työkalukorvaukset, päivärahat ja vaaterahat on jätettävä verottamatta.

7) Naimattomiin henkilöihin kohdistuva erikoisvähennys tulee poistaa.

8) Lapsivähennystä tulee korottaa.

Helsingin metallityöväen ammattiosasto.

ESITYS N:o 42

Verokysymyksiä

Koska nykyinen verotusjärjestelmä rasittaa raskaimmin palkkatyöläisiä ja pienipalkkaisia niin ruumiillisen kuin henkisen työn tekijöitä, esitämme, että edustajakokous velvoittaa työvaliokuntaa toimimaan niin, että esitetään vasemiston eduskuntaryhmille verorasituksen keventämisestä vähävaraisilta.

1) Lisääntyneen verorasituksen lieventämiseksi on valtiovallan kiinnitettävä huomiota välillisen ja välittömän verotuksen nykyiseen epätyydyttävään suhteeseen. Välillistä verotusta on asteettain lievennettävä ja siitä mahdollisuuksien mukaan vapauduttava.

2) Palkkatyöstä saatua verovapaata tulon »ylärajaa on nykyisestään korotettava ja vastaavasti progressiivisuutta pienemmissä tuloissa helpotettava ja myös kunnallisverotus progressiiviseksi.

3) Kalliipaikan vähennykset on saatava vastaamaan todellista elintason erilaisuutta. Perus- ja lapsivähennykset kunnallisverotuksessa nykyisestään korotettava.

4) Alle 18-vuotiaat verovelvolliset luonnolliset on muutettava III veroluokkaan ja näille myönnettävä riittävän suri erikoisvähennys. 60

vuotta täyttäneet olisi kokonaan vapautettava palkkatulonsa ja eläkkeensä verotuksesta.

5) Inflaatiovoitot, omaisuuden ansiotason arvonnousu ja kaikenlainen keinottelu on saatava tehokkaamman verotuksen alaiseksi.

6) Valtion kunnille siirtämien maksujen siirtoon on asetuttava vastustamaan, sillä se lisää kuntien verotaakan nousua.

Valtion metallitehtaiden työtekijäin ammattiosasto.

ESITYS N:o 43

Verokysymyksiä

Suurten veronmaksajapiirien, työläisten ja pientalonpoikien verorasitus on nykyisin raskaampi kuin koskaan aikaisemmin. On jouduttu tilanteeseen, jossa pakkohuutokaupat veron perimiseksi ovat astuneet päiväjärjestykseen, joten työläiset ja pientalonpojat tuntevat virkavallan armottoman käden kurkussaan.

Verotusolojemme epäoikeudenmukaisuus on hallitsevan luokan sortoa, työtekevien luokkien suurta enemmistöä vastaan, jossa verotuksen pääasiallinen taakka lepää työläisten, talonpoikien ja keskikerrosten harteilla, veron muodostuessa suurpääomalle häviävän pieneksi.

Nykyinen maatalouden epäoikeudenmukainen verotusjärjestelmä on suuromistajien riistoetujen suojia, sillä mitä suurempi tila on kysymyksessä, sitä pienemmäksi muodostuvat työ- ym. kustannukset hehtaaria kohden. Pientalonpoikien sisuren verotuksen pakottamana on siirryttävä entistä enemmän ansiotyöhön, joka lisää suuresti työvoiman tarjontaa, joka puolestaan johtaa entistä suurempaan työttömyyteen ja työtekevien elintason alenemiseen. -

Valtion tuloista kannetaan noin 70—75 % välillisinä veroina, raskaimman •kuorman näistä kantavat juuri pientuloiset, koska he joutuvat suhteellisesti suuremman osan tuloistaan käyttämään kulutustarvikkeiden ja hyödykkeiden ostamiseen.

Viime vuosina on valtiovalta siirtänyt entistä enemmän valtiolle kuuluvia menoja kuntien kannettavaksi, saaden kunnat täten vaikeaan taloudelliseen asemaan, josta johtuen kuntien on ollut pakko nostaa veroäyriään. Koska juuri pientuloiset maksavat suurimman osan kunnanveroista, on heidän jo ennestään vaikea taloudellinen asemansa entisestään huonontunut.

Sellaiset menot kuten terveydenhoito- ja sairaalarakennuksiin, huoltotoimen rakennuksiin sekä opetus- ja sivistystoimen rakennuksiin ja näistä aiheutuviin ylläpitokustannuksiin sekä työttömyys- ja työttömyyden torjumiseen koituvat menot eivät kuulu kuntien hoidettaviksi, vaan ne ovat yhteiskunnallisia menoja ja kuuluvat näin ollen valtiolle.

Ehdotammekin, että SAK:n edustajakokous ryhtyy toimenpiteisiin vero-uudistuksen aikaansaamiseksi, joka siirtyi nykyisen raskaan verorasituksen pääosan työtekevän kansan harteilta suurten omaisuuksien ja suurpääoman yletömästi paisuneiden voittojen osalle.

1) Verovapaan tulon yläraja on saatava sellaiseksi, että elämiseen välttämättömät tulot vapautuvat niin kunnan kuin valtionkin veroista.

2) Maataloudesta saatu tulo on progressiivisesti määrättävä tilan koon perusteella ja poistettava ns. isännänpalkan epäoikeudenmukaisuus.

3) Välillisiä veroja on vähennettävä niin, että jokapäiväisessä elämässä käytettävien välttämättömien kulutustarvikkeiden osalta valmiste-, liikevaihto- ja muut verot, jotka vaikuttavat välttämättömien kulutustarvikkeiden hintojen korkeuteen, poistetaan.

4) Kuntien nykyisin suuret yhteiskunnalliset rasitukset tulee siirtää valtion maksettavaksi.

5) Palkkatyöläisten sekä heihin verrattavien • kansalaisten omalla työllä ansaittua tuloa tulee verottaa kevyemmin kuin toisen työllä ja keinottelulla saatua tuloa.

6) Palkkatulon hankkimisesta aiheutuneet kulut, kuten työmatkakulut, tulee saada vähentää verotettavista tuloista.

S. Rakennustyöläisten Liittoa os. n:o 155, Somero.

ESITYS N:o 44

Verokysymyksiä

Meidän maallamme on epäkiitollinen johtoasema, mitä tulee verotukseen kansamme työtätekeviä kohtaan. Tässä epäkiitollisessa tilastossa on maamme ensimmäisenä maailmassa. Ammattiosastomme pitääkin välttämättömänä esittää SAK:n VII edustajakokoukselle seuraavaa:

1) Verotuksessa on otettava käytäntöön, että työläisten palkka- ja eläketulot verotetaan kevyemmin kuin työläisen työvoiman riistoon ja keinotteluun perustuvilla tuloilla.

2) Yksinäisiä henkilöitä kohtuuttomasti rasittava ensimmäinen veroluokka poistetaan.

3) Luovutaan aviopuolisoiden yhteisverotuksesta siirtämättä kumpaakaan aviopuolisista korkeampaan veroluokkaan.

4) Verovapaan tulon ja omaisuuden yläraja määrätään sellaiseksi, että elämiseen välttämättömäksi katsottavat tulot ja omaisuus vapautuvat niin valtion kuin kunnan verostakin.

Edelläolevaan viitaten esitämme, että SAK käyttäisi koko joukkovoimaansa verotuskysymyksen ratkaisuun saattamiseksi ja turvautuisi siinä molempiin työväen eduskuntaryhmiin joukkovoiman yhdistämiseksi.

Suomen Vaatetustyöläisten Liiton Turun osasto N:o 7 r.y. '

Liittotoimikunnan lausunto: ,

Liittotoimikunta yhtyy Turun osaston esitykseen.

Suomen Kirjatyön tekijäin Liitto r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta toteaa, että oikeudenmukainen verotuspolitiikka on eräs palkansaajien välittömään toimeentuloon vaikuttavista tekijöistä ja että sen[^] toteuttaminen merkitsee huomattavaa saavutusta nimenomaan •palkannauttija* piirejä silmälläpitäen. Liittotoimikunta esittääkin, että edustajakokous kehoittaisi työvaliokuntaa kiinnittämään entistä vakavampaa huomiota verotuspolitiikkaan ja mahdollisuuksiensa mukaan toimimaan oikeudenmukaisemman ja palkansaajia tähänastista tasapuolisemmin rasittavan verotusjärjestelmän aikaansaamiseksi.

Suomen Kunnantyöntekijäin Liitto r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta yhtyy niihin osastojen esityksiin, joiden mukaan verorasitus varsinkin kunnallisverotuksen osalta kohdistuu kohtuuttoman ankarasti palkkatyöläisiin, erikokoisesti pienipalkkaisiin.

Puuttumatta yksityiskohtaisesti osastojen esityksiin, liittotoimikunnan käsityksen mukaan on sekä Valtion metallitehtaiden työntekijäin että Helsingin

metallityöväen ammattiosastojen esityksissä useita sellaisia näkökantoja, jotka SAK:n pyrkiessään vaikuttamaan palkallaan eläjien ja varsinkin pienipalkkaisten verorasituksen lieventämiseen, tulisi ottaa huomioon.

Suomen Metallityöväen Liitto r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Ammattiyhdistysliikkeen tavoitteisiin liittyy myös vähävaraisten ja pienituloisten verotuskysymyksen hoitaminen siten, ettei verotus kohdistuisi niin raskaasti nimenomaan vähävaraisten kansanosaan.

Liittotoimikunta esittääkin, että SAK:n edustajakokous kiinnittäisi huomiota verotusolojemme uudistamiseen siten, ettei verotus kohdistuisi niin raskaasti pienituloisiin ja vähävaraisiin.

Suomen Vaatetustyöläisten Liitto r.y.

Työvaliokunnan lausunto:

Todetessaan esitysten pyrkivän oikeaan ratkaisuun työvaliokunta samalla huomauttaa kaikkien mainittujen verotusta ja sen uudistamista koskevien kysymysten olevan laadultaan niin monivivahteisia, että niiden riittävän seikkaperäinen selvittäminen ei ole mahdollista edustajakokouksen puitteissa, minkä vuoksi työvaliokunta esittää, että edustajakokous velvoittaisi valittavan työvaliokunnan kiinnittämään erityistä huomiota nykyisin vallitseviin verotuksellisiin epäkohtiin lähinnä:

a) pyrkimällä palkka- ja eläketulojen lievempään verottamiseen vaatimalla ns. 10 % vähennyksen prosentuaalista korottamista ja ulottamista myöskin kunnanverotukseen, palkkatulon hankkimisesta aiheutuneiden kustannusten, niihin luettuna ammatillisten järjestöjen jäsenmaksut, vähentämisoikeuden laajentamiseen verotuksessa ja muilla vastaavilla sopivaksi harkitsemillaan tavoilla.

b) pyrkimällä kunnallisverotuksen saattamiseen progressiiviseksi ja myöskin omaisuuksia koskevaksi.

c) pyrkimällä toisaalta löytämään uusia sopivia verotuskohteita sekä tehostamaan keinottelulla saatujen tulojen, inflaatiovoittojen ja ennenkaikkea ansiottoman arvon nousun verottamista.

Metsätulojen verottaminen arvioidun lisäkasvun perusteella kolmen edellisen talous- ja hakkuuvuoden perusteella on verotusteknillisesti verrattain yksinkertainen menettelytapa. Verotuksen toimittamisessa tällä perusteella on olemassa kuitenkin valitettavan suuria epäkohtia. Metsätaloudesta saatuja todellisia tuloja ei näin menetellen saada verotetuiksi. Korkeakonjunktuurien aikana tapahtuneet huomattavankin suuret myynnit jäävät käytännöllisesti katsoen verottamatta sanottuna vuonna ja toisaalta saattaa muutaman metsähehtaarin omistaja joutua koko ikänsä maksamaan pinta-alaperusteiden mukaisesti määräytyviä veroja voimatta ehkä kertaakaan myydä metsästään puutavaraa, jonka esim. metsän edellinen omistaja on täydellisesti hakkauttanut. Pinta-alaverotuksessa ilmeneviä edelläkerrattuja epäkohtia on omiaan lisäämään monien kun-

tien vanhat ja tosioloja vastaamattomat maiden luokitustiedot, joihin samoihin luokituksiin ja mittauksiin myöskin valtion tulo- ja omaisuusverotus perustuu. Valtion verotoimistoissa vallitsevan työvoimanpuutteen vuoksi on varsinkin maaseutujen valtion verolautakunnissa mahdotonta seurata myytyjen määräalojen omistussuhteissa tapahtuvia muutoksia, vaan on tässä suhteessa pakko luottaa kunnilta saatuihin tietoihin. Kun kuntien verotus tapahtuu asiaa rajoitetusti tuntevien luottamusmiesten (taksoituslautakunnat) toimesta, ovat kunnallistenkin elinten valtion verotoimistolle antamat tiedot määräalojen omistussuhteiden muutoksista varsin hatarat ja aiheuttavat useissa tapauksissa sen, että pienempiä metsäalueita saattaa jäädä kokonaan verottamatta. Pinta-alaverotuksella on kuitenkin edellämainitun verotusmenettelyn yksinkertaisuuden lisäksi myös muita hyviä puolia, joista tärkeimpänä mainittakoon verotulojen tasainen jakaantuminen eri vuosien osalle. Tällä seikalla on varsinkin maa- ja metsätalouden verotuksesta pääasiallisesti varansa saaville kunnille erittäin suuri merkitys. Huolimatta siitä, «ttä matalasuhdanteiden aikana punnan alueella ei tehtäisi juuri lainkaan metsäkauppoja, saa kunta verotulonsa metsätaloudesta kolmen edellisen hakkuuvuoden arvioidun lisäkasvun perusteella. Todellisiin metsätaloustuloihin perustuva verotusjärjestelmä saattaisi aiheuttaa, tällaisille kunnille, ollettikin, kun huomioidaan rahamarkkinoiden säännönmukaiseksi muodostunut luottopula, suuria vaikeuksia laskukonjunktuurien aikana.

Edelläolevan perusteella työvaliokunta esittää, että edustajakokous antaisi valittavan työvaliokunnan tehtäväksi

1) mahdollisuuksiensa - mukaisesti pyrkiä vaikuttamaan valmisteilla olevan uuden tulo- ja omaisuusverokin valmistelevassa- sekä vafiokunta- ja eduskuntakäsittelyssä siihen suuntaan, että metsätulojen verotuksessa osittain siirryttäisiin puhtaan tulon verotukseen ja osittain säilytettäisiin pinta-alaperusteisiin nojautuva verotusjärjestelmä.

2) pyrkiä pinta-alaperusteiden uudistamiseen paremmin vallitsevia tosioloja vastaaviksi sekä kunnan ja valtion verotusten yhdistämiseen mahdollisimman pikaisesti, jolloin verotusta toimittavien henkilöiden asiantuntemukseen voitaisiin kiinnittää enemmän huomiota ja nykyisin kahtaalla suoritettavaa samaa verotustyötä toimittavan henkilökunnan lukumäärääkään lisäämättä päästäisiin parempiin verotuksellisiin tuloksiin.

SAK:n työvaliokunta.